

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ
INSTYTUT INFORMATYKI UNIWERSYTETU WROCŁAWSKIEGO
KOMITET GŁÓWNY OLIMPIADY INFORMATYCZNEJ

VII OLIMPIADA INFORMATYCZNA 1999/2000

WARSZAWA, 2000

Autorzy tekstów:

dr Piotr Chrzęstowski-Wachtel
dr hab. Krzysztof Diks
dr hab. Wojciech Guzicki
dr Marcin Kubica
dr Adam Malinowski
Marcin Mucha
prof. dr hab. Wojciech Rytter
Marcin Sawicki
mgr Krzysztof Sobusiak
Tomasz Waleja

Autorzy programów na dyskietce:

Marcin Mucha
Marek Pawlicki
Piotr Sankowski
Marcin Sawicki
mgr Krzysztof Sobusiak
Tomasz Waleja
Paweł Wol

Opracowanie i redakcja:

dr hab. Krzysztof Diks
Tomasz Waleja

Skład: Tomasz Waleja

Pozycja dotowana przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Druk książki został sfinansowany przez

PROKOM
SOFTWARE S.A.

© Copyright by Komitet Główny Olimpiady Informatycznej
Ogólnopolski Związek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów
ul. Raszyńska 8/10, 02-026 Warszawa

ISBN 83-906301-6-8

Spis treści

Spis treści	3
Wstęp	5
Sprawozdanie z przebiegu VII Olimpiady Informatycznej	7
Regulamin Olimpiady Informatycznej	25
Zasady organizacji zawodów	31
Informacja o XI Międzynarodowej Olimpiadzie Informatycznej	37
Zawody I stopnia opracowania zadań	39
Gdzie zbudować browar?	41
Wirusy	45
Narciarze	51
Paski	57
Zawody II stopnia opracowania zadań	69
Podpisy	71
Automor zmy	77
Trójkamienny dwąg	83
Kod	87
Labirynt studni	95
Zawody III stopnia opracowania zadań	107
Lollobrygida	109
Jajka	117
Po-żnana	125
Agenci	129
Powtórzenia	135
Promocja	139
XI Międzynarodowa Olimpiada Informatyczna treści zadań	143
Kwiaciarnia	145
Kody	147
Podziemne miasto	151
Wiaty drogowe	155
Spłaszczanie	157
Pas ziemi	159
Literatura	163

W roku szkolnym 1999/2000 odbyła się VII Olimpiada Informatyczna. Komitet Główny Olimpiady, w tej corocznej publikacji, przekazuje Czytelnikom o cjalne sprawozdanie z przebiegu Olimpiady, treść zadań poszczególnych etapów wraz z rozwiązaniami autorskimi, dyskietki zawierające wzorcowe programy oraz testy, które posłużyły do sprawdzania rozwiązań zawodników. W prezentowanej książce można znaleźć także Regulamin Olimpiady Informatycznej oraz Zasady Organizacji Zawodów w roku szkolnym 1999/2000. Przedstawiamy też krótkie sprawozdanie z XI Międzynarodowej Olimpiady Informatycznej, która odbyła się w październiku 1999 r. w miejscowości Antayla-Belek, w Turcji. Wzięło w niej udział zwycięzcy VI Olimpiady Informatycznej. Dla pełnego obrazu załączamy treść zadań tej olimpiady.

Olimpiada Informatyczna jest olimpiadą, której uczestnicy musieli wykazać wieloma umiejętnościami informatycznymi. Rozwiązywanie zadania olimpijskiego polega na wyłuskanu i wyspecyfikowaniu rzeczywistego problemu algorytmicznego ukrytego w treści zadania, dyskusji możliwych rozwiązań (algorytmów) i wyborze tego najlepszego, dobraniu odpowiednich struktur danych, zaprogramowaniu rozwiązania w wybranym języku programowania oraz dokonanym przetestowaniu otrzymanego programu. Etapy rozwiązywania zadania olimpijskiego szczerzywymi etapami rozwiązywania problemu, na jakie napotyka w swojej pracy każdy informatyk.

Zadania olimpijskie nie są łatwe, ale myślenie ściekawe, pouczające i przynoszące wiele satysfakcji wszystkim, którzy próbują nimi zmierzyć. Chciałbym w tym miejscu podziękować autorom zadań za ich pomysłowość i aktywność w pracy nad zadaniami, oraz za przygotowanie omówień rozwiązań zawartych w tej książce. Mam nadzieję, że będą one przydatne wszystkim, którzy przygotowują się do udziału w kolejnych olimpiadach.

Każde zadanie jest opracowywane przez jurory. Biorąc na siebie dużą odpowiedzialność, ponieważ ich rozwiązania są bezpośrednio konfrontowane z rozwiązaniami zawodników. Dlatego bardzo gorąco dziękuję wszystkim jurorom za ich solidność, profesjonalizm i czas poświęcony na przygotowanie wzorcowych rozwiązań. Wyniki ich pracy można znaleźć załączonej dyskietce.

Tak duża impreza, jak Olimpiada Informatyczna, nie mogłaby się odbyć bez zaangażowania bardzo wielu ludzi, którzy pomagali w organizacji zawodów. Wszystkim im serdecznie dziękuję.

Olimpiada Informatyczna ma wielu przyjaciół, którzy wspomagali i ułatwiali organizację zawodów. Należą do nich: współorganizator zawodów – firma PROKOM Software SA; firma COMBIDATA Poland Sp. z o.o., która współuczestniczyła w organizacji zawodów II stopnia i była współorganizatorem także uczelnie: Akademia Górniczo-Hutnicza, Politechnika Łódzka, Polsko-Japońska Wyższa Szkoła Technik Komputerowych w Warszawie, Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Wrocławski, fundatorzy nagród i upominków Ogólnopolskiego

6 Wstęp

Wydawnictwa Naukowe, Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, oraz IDG Poland. Wszystkim składam gorące podziękowania.

Krzysztof Diks

Autorzy i redaktorzy niniejszej pozycji starali się zadbać to, by do Czytelnika trafiła książka wolna od wad i błędów. Wszyscy, którym pisanie i uruchamianie programów komputerowych nie jest obce, wiedzą, jak trudnym jest takie zadanie. Przepraszamy z góry za usterki niniejszej edycji, prosimy P.T. Czytelników o informacje o dostrzeżonych błędach. Pozwoli to nam uniknąć ich w przyszłości.

Książki jej poprzedniczki dotyczące zawodów II, III, IV, V i VI Olimpiady, można zakupić

w sieci księgarni "Elektronika" w Warszawie, Łodzi i Wrocławiu,

w niektórych księgarniach,

w Komitecie Okręgowym Olimpiady Informatycznej w Warszawie: Ośrodek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów, 02-026 Warszawa, ul. Raszyńska 8/10, tel. (+22) 8226048,

w sprzedaży wysyłkowej za zaliczeniem pocztowym, w Komitecie Głównym Olimpiady Informatycznej. Zamówienia prosimy przysyłać pod adresem 02-026 Warszawa, ul. Raszyńska 8/10.

Niestety, żadnej publikacji o pierwszej Olimpiadzie jest już wyczerpany.

Sprawozdanie z przebiegu VII Olimpiady Informatycznej 1999/2000

Olimpiada Informatyczna została powołana 10 grudnia 1993 roku przez Instytut Informatyki Uniwersytetu Wrocławskiego, zgodnie z zarządzeniem nr 28 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 września 1992 roku.

ORGANIZACJA ZAWODÓW

W roku szkolnym 1999/2000 odbyły się zawody VII Olimpiady Informatycznej. Olimpiada Informatyczna jest trójstopniowa. Integralną częścią rozwiązywania każdego zadania zawodów I, II i III stopnia jest program napisany na komputerze zgodnym ze standardem IBM PC, w języku programowania wysokiego poziomu (Pascal, C, C++). Zawody I stopnia miały charakter otwartego konkursu przeprowadzonego dla uczniów wszystkich typów szkół średnich. 4 października 1999 r. rozesłano plakaty zawierające zasady organizacji zawodów I stopnia oraz zestaw 4 zadań konkursowych do 3350 szkół zespołów szkół średnich ponadpodstawowych oraz do wszystkich kuratorów i koordynatorów edukacji informatycznej. Zawody I stopnia rozpoczęły się dnia 18 października 1999 roku. Ostatecznym terminem nadsyłania prac konkursowych był 15 listopada 1999 roku. Zawody II i III stopnia były dwudniowymi sesjami stacjonarnymi, poprzedzonymi jednodniowymi sesjami przygotowawczymi. Zawody II stopnia odbyły się w trzech okręgach, w Warszawie, Wrocławiu i Toruniu, oraz w Krakowie, Katowicach i Sopocie, w dniach 8{10 lutego 2000 r., natomiast zawody III stopnia odbyły się ośrodkiem Combidata Poland S.A., w Sopocie, w dniach 11{15 kwietnia 2000 r. Uroczystość zakończenia VII Olimpiady Informatycznej odbyła się w dniu 15 kwietnia 2000 r. w sali posiedzeń Urzędu Miasta w Sopocie.

8 Sprawozdanie z przebiegu VII Olimpiady Informatycznej

SKŁAD OSOBOWY KOMITETU OLIMPIADY INFORMATYCZNEJ

Komitet Główny

przewodniczący:

dr hab. Krzysztof Diks, prof. UW (Uniwersytet Warszawski)

z-cy przewodniczącego:

prof. dr hab. Maciej M. Sysło (Uniwersytet Wrocławski)

dr Andrzej Walat (Ośrodek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów)

członek prezydium Komitetu Głównego:

dr hab. inż. Stanisław Waligórski, prof. UW (Uniwersytet Warszawski)

sekretarz naukowy:

dr Marcin Kubica (Uniwersytet Warszawski)

kierownik Jury:

dr Krzysztof Stencel (Uniwersytet Warszawski)

kierownik organizacyjny:

Tadeusz Kuran (Ośrodek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów)

członkowie:

prof. dr hab. Zbigniew Czech (Politechnika Łódzka)

mgr Jerzy Dąbek (Ministerstwo Edukacji Narodowej)

dr Przemysław Kanarek (Uniwersytet Wrocławski)

dr Krzysztof Loryś (Uniwersytet Wrocławski)

dr hab. Jan Madey, prof. UW (Uniwersytet Warszawski)

prof. dr hab. Wojciech Rytter (Uniwersytet Warszawski)

mgr Krzysztof J. Wójcik (Ministerstwo Edukacji Narodowej)

dr Maciej Łasarek (Uniwersytet Jagielloński)

dr Bolesław Wojdyła (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

sekretarz Komitetu Głównego

Monika Kozłowska-Zajęz (Ośrodek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów)

Siedzibą Komitetu Głównego Olimpiady Informatycznej jest Ośrodek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie przy ul. Raszyńskiej 8/10. Komitet Główny odbył 5 posiedzeń a Prezydium – 4 zebrania. 28 i 29 stycznia 2000 r. przeprowadzono seminarium przygotowujące przeprowadzenie zawodów II stopnia oraz omawiające dalszy rozwój Olimpiady.

Komitet Okręgowy w Warszawie

przewodniczący:

dr Wojciech Plandowski (Uniwersytet Warszawski)

członkowie:

dr Marcin Kubica (Uniwersytet Warszawski)
dr Adam Malinowski (Uniwersytet Warszawski)
dr Andrzej Walat (Ośrodek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów)

Siedzibą Komitetu Okręgowego jest Ośrodek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie, ul. Raszyńska 8/10.

Komitet Okręgowy we Wrocławiu

przewodniczący:

dr Krzysztof Loryś (Uniwersytet Wrocławski)

z-ca przewodniczącego:

dr Helena Krupicka (Uniwersytet Wrocławski)

sekretarz:

inż. Maria Wójcik (Uniwersytet Wrocławski)

członkowie:

mgr Jacek Jagiełło (Uniwersytet Wrocławski)
dr Tomasz Jurdziński (Uniwersytet Wrocławski)
dr Przemysław Kanarek (Uniwersytet Wrocławski)
dr Witold Karczewski (Uniwersytet Wrocławski)

Siedzibą Komitetu Okręgowego jest Instytut Informatyki Uniwersytetu Wrocławskiego we Wrocławiu, ul. Przesmyckiego 20.

Komitet Okręgowy w Toruniu

przewodniczący:

prof. dr hab. Józef Szmajda (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

z-ca przewodniczącego:

dr Mirosław Skowronek (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

sekretarz:

dr Bolesław Wojdyła (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

członkowie:

mgr Anna Kwiatkowska (IV Liceum Ogólnokształcące w Toruniu)
dr Krzysztof Skowronek (V Liceum Ogólnokształcące w Toruniu).

Siedzibą Komitetu Okręgowego w Toruniu jest Wydział Matematyki i Informatyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, ul. Chopina 12/18.

10 Sprawozdanie z przebiegu VII Olimpiady Informatycznej

JURY OLIMPIADY INFORMATYCZNEJ

W pracach Jury, które nadzorował dr hab. Krzysztof Diks, a którymi kierował dr Krzysztof Stencel, brali udział pracownicy i studenci Instytutu Informatyki Wydziału Matematyki, Informatyki i Mechaniki Uniwersytetu Warszawskiego:

Adam Borowski
mgr Marcin Engel
Andrzej Gienica-Samek
Marcin Mucha
Marek Pawlicki
Piotr Sankowski
Marcin Sawicki
Marcin Stefaniak
Tomasz Walejko
Paweł Wol

ZAWODY I STOPNIA

W VII Olimpiadzie Informatycznej wzięło udział 757 zawodników. Decyzją Komitetu Głównego Olimpiady do zawodów zostały dopuszczone 2 uczniowie gimnazjum i 3 uczniowie szkół podstawowych:

Gimnazjum nr 1 im. M. Konopnickiej w Gdyni

Piotr Kowalczyk

Remigiusz Modrzejewski

S. P. nr 12 w Piotrkowie Trybunalskim

Łukasz Krysiak

S. P. nr 42 w Gliwicach

Leszek Knoll

Prywatna S. P. nr 2 w Sosnowcu

Michał Koziak

W VII Olimpiadzie Informatycznej sklasyfikowano 757 zawodników

Z rozwiązaniami:

czterech zadań nadeszło	360 prac
trzech zadań nadeszło	201 prac
dwóch zadań nadeszło	111 prac
jednego zadania nadeszło	85 prac

Kolejność wojewiztw pod względem liczby uczestników jest następująca:

mazowieckie	111 zawodników
łódzkie	97
małopolskie	89
podkarpackie	61
pomorskie	60
kujawsko-pomorskie	55
wielkopolskie	52
dolnośląskie	42
śląskie	38
lubelskie	35
lubuskie	24
wielokrzyskie	22
podlaskie	21
warmińsko-mazurskie	20
zachodniopomorskie	20
opolskie	10

W zawodach I stopnia najliczniej reprezentowane były szkoły:

III L.O. im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni	35 zawodników
V L.O. im. A Witkowskiego w Krakowie	33
XIV L.O. im. St. Staszica w Warszawie	13
VIII L.O. im. A. Mickiewicza w Poznaniu	12
I L.O. im. St. Staszica w Lublinie	11
II L.O. im. C. K. Norwida w Tychach	9
VI L.O. im. J. i J. Mądeckich w Bydgoszczy	9
IV L.O. im. T. Kołuszki w Toruniu	8
II L.O. im. J. Chreptowicza w Ostrowcu Wielokrzyskim	7
L.O. im. M. Skłodowskiej-Curie w Pile	7
VI L.O. im. J. Kochanowskiego w Radomiu	7
VIII L.O. im. M. Skłodowskiej-Curie w Katowicach	6
Zespół Szkół w Kałudze	6
I L.O. im. A. Mickiewicza w Białymstoku	5
I L.O. im. A. Osuchowskiego w Cieszynie	5
I L.O. im. M. Skłodowskiej-Curie w Szczecinie	5
I L.O. im. St. Staszica w Zgierzu	5
I L.O. im. T. Kołuszki w Lesznie	5
I L.O. im. Ziemi Kujawskiej we Włocławku	5
II L.O. im. Królowej Jadwigi w Siedlcach	5
XIV L.O. im. Polonii Belgijskiej we Wrocławiu	5

12 Sprawozdanie z przebiegu VII Olimpiady Informatycznej

Ogółnie najliczniej reprezentowane były miasta:

Warszawa	66 uczniów	Gliwice	8
Kraków	58	Gorzów Wlkp.	8
Gdynia	43	Białystok	7
Bydgoszcz	27	Ostrowiec	7
Poznań	25	Piła	7
Lublin	20	Gdynia	6
Częstochowa	15	Katowice	6
Włocławek	15	Koszalin	6
Rzeszów	15	Opole	6
Wrocław	14	Piekary	6
Radom	13	Stalowa Wola	6
Szczecin	13	Toruń	6
Tychy	13	Wrocław	6
Katowice	11	Zielona Góra	6
Gdańsk	10	Elbląg	5
Inowrocław	10	Legnica	5
Siedlce	10	Leszno	5
Cieszyn	9	Olsztyn	5
Kielce	9	Opatów	5
Mielec	9	Zgierz	5

Zawodnicy uczestniczyli do następujących klas:

do klasy I	gimnazjum	2 zawodników
do klasy VIII	szkoły podstawowej	3
do klasy I	szkoły średniej	45
do klasy II		183
do klasy III		256
do klasy IV		252
do klasy V		16

Zawodnicy najczęściej używali następujących języków programowania:

Pascal	rmcy Borland	529 prac
C/C++	rmcy Borland	190 prac

Ponadto pojawiły się

Watcom C/C++	3 prace
GNU C/C++	11 prac
Ansi C	5 prac
Visual C	11 prac
Symantec C/C++	1 praca
DJGPP	7 prac

Komputerowe wspomaganie umożliwiło sprawdzenie prac zawodników kompletem 154-ch testów.

Poniżej tabela przedstawia liczby zawodników, którzy uzyskali określone liczby punktów za poszczególne zadania, w zestawieniach ilościowym i procentowym:

	Gdzie zbudował browar?		Wirusy		Narciarze		Paski	
	liczba zawodn.	czyli	liczba zawodn.	czyli	liczba zawodn.	czyli	liczba zawodn.	czyli
100 pkt.	58	7,7%	12	1,6%	114	15,1%	1	0,1%
99{75 pkt.	51	6,7%	6	0,8%	55	7,3%	0	0,0%
74{50 pkt.	16	2,1%	24	3,2%	114	15,1%	0	0,0%
49{1 pkt.	358	47,3%	189	25,0%	224	29,5%	130	17,2%
0 pkt.	274	36,2%	526	69,4%	250	33,0%	626	82,7%

W sumie za wszystkie 4 zadania:

SUMA	liczba zawodników	czyli
400 pkt.	0	0,0%
399{300 pkt.	8	1,1%
299{200 pkt.	68	9,0%
199{1 pkt.	539	71,2%
0 pkt.	142	18,7%

Wszyscy zawodnicy otrzymali listy ze swoimi wynikami oraz dyskietkami zawierającymi ich rozwiązania i testy, na podstawie których oceniano prace.

ZAWODY II STOPNIA

Do zawodów II stopnia zakwalifikowano 191 zawodników, którzy osiągnęli w zawodach I stopnia wynik nie mniejszy niż 18 pkt.

Zawody II stopnia odbyły się w dniach 8-10 lutego 2000 r. w trzech stacjach okręgach oraz w Krakowie, Katowicach i Sopocie:

w Toruniu | 24 zawodników z następujących województw:

kujawsko-pomorskie (11),

łódzkie (3),

mazowieckie (3),

pomorskie (6),

14 Sprawozdanie z przebiegu VII Olimpiady Informatycznej

warmińsko-mazurskie (1),

we Wrocławiu | 44 zawodników z następujących województw:

dolnośląskie (9),

lubuskie (7),

śląskie (4),

małopolskie (7),

opolskie (2),

świętokrzyskie (5),

wielkopolskie (9),

zachodniopomorskie (1),

w Warszawie | 49 zawodników z następujących województw:

lubelskie (8),

śląskie (3),

małopolskie (9),

mazowieckie (21),

podkarpackie (2),

podlaskie (6),

w Krakowie | 36 zawodników z następujących województw:

lubelskie (2),

małopolskie (21),

podkarpackie (12),

świętokrzyskie (1),

w Katowicach | 21 zawodników z następujących województw:

małopolskie (8),

podkarpackie (1),

śląskie (12),

w Sopocie | 17 zawodników z następujących województw:

kujawsko-pomorskie (5),

śląskie (1),

pomorskie (9),

warmińsko-mazurskie (2).

W zawodach II stopnia najliczniej reprezentowane były szkoły:

V L.O. im. A. Witkowskiego w Krakowie	30 uczniów
III L.O. im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni	12
I L.O. im. St. Staszica w Lublinie	7
VI L.O. im. J. Kochanowskiego w Radomiu	6
VI L.O. im. J. i J. Madeckich w Bydgoszczy	6
XIV L.O. im. St. Staszica w Warszawie	6
I L.O. im. A. Mickiewicza w Białymstoku	5
IV L.O. im. T. Kołuszki w Toruniu	5
XIV L.O. im. Polonii Belgijskiej we Wrocławiu	5
II L.O. im. L. Lisa-Kuli w Rzeszowie	4
VIII L.O. im. A. Mickiewicza w Poznaniu	3

Ogółnie najliczniej reprezentowane były miasta:

Kraków	36 zawodników
Warszawa	15
Gdynia	13
Bydgoszcz	11
Lublin	7
Białystok	6
Włocławek	6
Radom	6
Rzeszów	6
Wrocław	6
Toruń	5
Gorzów Wlkp.	4
Poznań	4
Katowice	3
Stalowa Wola	3
Włocławek	3

8 lutego odbyła się sesja próbna, na której zawodnicy rozwijali nie licząc siły do ogólnej klasy kacji zadanie Podpisy. W dniach konkursowych zawodnicy rozwijali zadania: Automorfy { maksymalnie 60 pkt, Triangamienny dwąg { maksymalnie 40 pkt, Labirynt studni i Kod oceniane, każde, maksymalnie po 50 punktów. Oraz zawodnicy nie stawiali siła zawody.

Do automatycznego sprawdzania 4 zadań konkursowych zastosowano 12 nie 142 testy.

Poniżej tabele przedstawiają liczby zawodników, którzy uzyskali określone liczby punktów za poszczególne zadania, w zestawieniach ilościowym i procentowym:

16 Sprawozdanie z przebiegu VII Olimpiady Informatycznej

Automor zmy

	liczba zawodników	czyli
60 pkt.	2	2,4%
59{40 pkt.	4	4,8%
39{20 pkt.	27	32,5%
19{1 pkt.	38	45,8%
0 pkt.	12	14,5%

Trójamieny dwig

	liczba zawodników	czyli
40 pkt.	30	16,4%
39{30 pkt.	15	8,2%
29{20 pkt.	18	9,8%
19{1 pkt.	55	30,1%
0 pkt.	65	35,5%

Kod

	liczba zawodników	czyli
50 pkt.	27	14,8%
49{30 pkt.	3	1,6%
29{20 pkt.	4	2,2%
19{1 pkt.	91	49,7%
0 pkt.	58	31,7%

Labirynt studni

	liczba zawodników	czyli
50 pkt.	6	3,3%
49{30 pkt.	17	9,3%
29{20 pkt.	37	20,2%
19{1 pkt.	54	29,5%
0 pkt.	69	37,7%

W sumie za wszystkie 4 zadania, przy najwyższym wyniku wynoszącym 200 pkt.:

SUMA	liczba zawodników	czyli
200 pkt.	1	0,5%
199{100 pkt.	22	12,0%
99{50 pkt.	51	27,9%
49{1 pkt.	94	51,4%
0 pkt.	15	8,2%

Na uroczystym zakończeniu zawodów II stopnia zawodnicy otrzymali upominki książkowe ufundowane przez Wydawnictwa Naukowo-Techniczne. Zawodnikom przesłano listy z wynikami zawodów i dyskietkami zawierającymi ich rozwiązania i testy, na podstawie których oceniano prace.

ZAWODY III STOPNIA

Zawody III stopnia odbyły się w ośrodku firmy Combidata Poland S.A. w Sopocie, w dniach od 11 do 15 kwietnia 2000 r.

W zawodach III stopnia wzięli udział 44 najlepszych uczestników zawodów II stopnia, którzy uzyskali wynik nie mniejszy niż 21 pkt. Zawodnicy pochodzili z następujących województw:

małopolskie	9 zawodników
podkarpackie	6
kujawsko-pomorskie	4
mazowieckie	4
pomorskie	4
świętokrzyskie	4
śląskie	4
łódzkie	3
lubelskie	2
warmińsko-mazurskie	2
wielkopolskie	2
dolnośląskie	1
opolskie	1
podlaskie	1

Nieco wymienione szkoły miały w sobie więcej niż jednego zawodnika:

V L.O. im. A. Witkowskiego w Krakowie	6 zawodników
XIV L.O. im. St. Staszica w Warszawie	3
III L.O. im. A. Mickiewicza w Tarnowie	2
VI L.O. im. J. i J. Maddeckich w Bydgoszczy	2
III L.O. im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni	2
IV L.O. im. M. Kopernika w Rzeszowie	2
I L.O. im. J. Maddeckiego w Pabianicach	2

11 kwietnia odbyła się sesja próbna, na której zawodnicy rozwijali nie liczące się do ogólnej klasyfikacji zadanie Lollobrigida. W dniach konkursowych zawodnicy rozwijali zadania: Jajka, Połączona oceniane maksymalnie po 60 punktów oraz Agenci, Promocja i Powtórzenia oceniane maksymalnie po 40 punktów.

Sprawdzenie przeprowadzono korzystając z programu sprawdzającego, przygotowanego przez Marka Pawlickiego i Piotra Sankowskiego, który umożliwiał sprawdzić zadania danego dnia w obecności zawodnika.

Zastosowano łącznie 76 testów.

18 Sprawozdanie z przebiegu VII Olimpiady Informatycznej

Poniższe tabele przedstawiają liczby zawodników, którzy uzyskali określone liczby punktów za poszczególne zadania konkursowe, w zestawieniach ilościowym i procentowym:

Jajka

	liczba zawodników	czyli
60 pkt.	2	4,6%
59{40 pkt.	0	0,0%
39{20 pkt.	10	22,7%
19{1 pkt.	18	40,9%
0 pkt.	14	31,8%

Pociana

	liczba zawodników	czyli
60 pkt.	8	18,2%
59{40 pkt.	7	15,9%
39{20 pkt.	3	6,8%
19{1 pkt.	6	13,6%
0 pkt.	20	45,5%

Agenci

	liczba zawodników	czyli
40 pkt.	2	4,5%
39{30 pkt.	1	2,3%
29{20 pkt.	9	20,5%
19{1 pkt.	19	43,2%
0 pkt.	13	29,5%

Powtżenia

	liczba zawodników	czyli
40 pkt.	11	25,0%
39{30 pkt.	2	4,5%
29{20 pkt.	14	31,8%
19{1 pkt.	8	18,2%
0 pkt.	9	18,2%

Promocja

	liczba zawodników	czyli
40 pkt.	2	4,6%
39{30 pkt.	4	9,1%
29{20 pkt.	18	40,9%
19{1 pkt.	6	13,6%
0 pkt.	14	31,8%

W sumie za wszystkie 5 zadań

SUMA	liczba zawodników	czyli
240 pkt.	0	0,0%
239{160 pkt.	3	6,8%
159{80 pkt.	18	40,9%
79{1 pkt.	22	50,0%
0 pkt.	1	2,3%

W dniu 15 kwietnia 2000 roku w gmachu Urzędu Miasta w Sopocie ogłoszono wyniki na VII Olimpiady Informatycznej 1999/2000 i rozdano nagrody ufundowane przez: PROKOM Software S.A., Ogólnopolską Fundację Edukacji Komputerowej, Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, PWN-Wydawnictwo Naukowe, IDG Poland i Olimpiadę Informatyczną. Poniżej zestawiono listę wszystkich laureatów wraz z przyznanymi nagrodami:

- (1) **Tomasz Czajka**, laureat I miejsca, 223 pkt., L.O. im. K.E.N. w Stalowej Woli, (notebook { PROKOM, roczny abonament na książki { WNT)
- (2) **Krzysztof Onak**, laureat I miejsca, 204 pkt., III L.O. im. A. Mickiewicza w Tarnowie, (notebook { PROKOM)
- (3) **Tomasz Malesiński**, laureat I miejsca, 178 pkt., Z. S. Elektronicznych im. J. Groszkowskiego w Białymstoku, (notebook { PROKOM)
- (4) **Grzegorz Stelmaszek**, laureat II miejsca, 150 pkt., XIV L.O. im. Polonii Belgijskiej we Wrocławiu, (notebook { PROKOM)
- (5) **Rafał Rusin**, laureat II miejsca, 145 pkt., II L.O. im. L. Lisa-Kuli w Rzeszowie, (drukarka laserowa { PROKOM, prenumerata roczna PC World Komputer { IDG Poland)
- (6) **Grzegorz Herman**, laureat II miejsca, 141 pkt., V L.O. im. A. Witkowskiego w Krakowie, (drukarka laserowa { PROKOM, prenumerata roczna PC World Komputer { IDG Poland)
- (7) **Jan Jęmbek**, laureat II miejsca, 139 pkt., V L.O. im. A. Witkowskiego w Krakowie, (drukarka laserowa { PROKOM, prenumerata roczna PC World Komputer { IDG Poland)

20 Sprawozdanie z przebiegu VII Olimpiady Informatycznej

- (8) **Przemysław Broniek** , laureat II miejsca, 137 pkt., V L.O. im. A. Witkowskiego w Krakowie, (drukarka laserowa { PROKOM, prenumerata roczna PC World Komputer { IDG Poland)
- (9) **Jakub Piłel** , laureat II miejsca, 126 pkt., XIV L.O. im. St. Staszica w Warszawie, (drukarka laserowa { PROKOM, prenumerata roczna PC World Komputer { IDG Poland)
- (10) **Krzysztof Kluczek**, laureat III miejsca, 115 pkt., L.O. im. St. Łomskiego w Bartoszycach, (drukarka laserowa { PROKOM, prenumerata roczna PC World Komputer { IDG Poland)
- (11) **Krzysztof Ocetkiewicz**, laureat III miejsca, 114 pkt., VI L.O. im. J. i J. Ma-deckich w Bydgoszczy, (drukarka laserowa { PROKOM, prenumerata roczna PC World Komputer { IDG Poland)
- (12) **Paweł Parys** , laureat III miejsca, 106 pkt., L.O. im. St. Staszica w Tarnowskich Górach, (drukarka atramentowa { PROKOM, książka Matematyka konkretna" { PWN)
- (13) **Tomasz Szydło**, laureat III miejsca, 106 pkt., IV L.O. im. M. Kopernika w Rzeszowie, (drukarka atramentowa { PROKOM, książka Matematyka konkretna" { PWN)
- (14) **Tomasz Dobrowolski**, laureat III miejsca, 105 pkt., IX L.O. w Gdańsku, (drukarka atramentowa { PROKOM, książka Matematyka konkretna" { PWN)
- (15) **Włodzisław Bodzek** , laureat III miejsca, 102 pkt., I Katolickie L.O. im. Jana III Sobieskiego w Bydgoszczy, (drukarka atramentowa { PROKOM, książka Matematyka konkretna" { PWN)
- (16) **Michał Adamaszek** , laureat III miejsca, 99 pkt., V L.O. w Bielsku-Białym, (drukarka atramentowa { PROKOM, książka Matematyka konkretna" { PWN)
- (17) **Wojciech Matyjewicz**, laureat III miejsca, 99 pkt., III L. O. im. A. Mickiewicza w Tarnowie, (drukarka atramentowa { PROKOM, książka Matematyka konkretna" { PWN)
- (18) **Paweł Walter** , laureat III miejsca, 96 pkt., V L.O. im. A. Witkowskiego w Krakowie, (drukarka atramentowa { PROKOM, książka Matematyka konkretna" { PWN)
- (19) **Piotr Skibiński** , laureat III miejsca, 92 pkt., IV L.O. im. M. Kopernika w Rzeszowie, (drukarka atramentowa { Olimpiada Informatyczna, książka Matematyka konkretna" { PWN)

Wszyscy nali otrzymali książki ufundowane przez WNT, a ci którzy nie byli laureatami otrzymali zegarki CASIO ufundowane przez Ogólnopolską Fundację Edukacji Komputerowej.

Ogłoszono komunikat o powołaniu reprezentacji Polski, na Olimpiadę Informatyczną Centralnej Europy w Cluj w Rumunii oraz na Międzynarodową Olimpiadę Informatyczną w Pekinie w Chinach, w składzie:

- (1) Tomasz Czajka
- (2) Krzysztof Onak
- (3) Tomasz Malesiński
- (4) Grzegorz Stelmaszek

zawodnikami rezerwowymi zostali:

- (5) Rafał Rusin
- (6) Grzegorz Herman

oraz na Bałtyckiej Olimpiadzie Informatycznej w Sztokholmie, w składzie:

- (1) Tomasz Malesiński
- (2) Grzegorz Stelmaszek
- (3) Grzegorz Herman
- (4) Jakub Piętel
- (5) Krzysztof Kluczek
- (6) Krzysztof Ocetkiewicz

zawodnikami rezerwowymi zostali:

- (7) Paweł Parys
- (8) Włodzisław Bodzek

Sekretariat olimpiady wystawił 44 zawiadzenia o zakwalifikowaniu do zawodów III stopnia celem przedłożenia dyrekcji szkoły.

Sekretariat wystawił 19 zawiadzeń o uzyskaniu tytułu laureata i 25 zawiadzeń o uzyskaniu tytułu finalisty VII Olimpiady Informatycznej celem przedłożenia władzom szkolnym.

Finaliści zostali poinformowani o decyzjach senatu wielu szkół dotyczących przyjęcia studia z pominięciem zwykłego postępowania kwalifikacyjnego.

Komitet Główny wyznaczył pracę w przygotowanie listy Olimpiady następujących opiekunów naukowych:

Klemens Czajka (Huta Stalowa Wola)

Tomasz Czajka (laureat I miejsca)

Jan Onak (Zespół Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Tarnowie)

Krzysztof Onak (laureat I miejsca)

Joanna Ewa Uszcz (Zespół Szkół Elektrycznych w Białymostku)

Tomasz Malesiński (laureat I miejsca)

Lech Stelmaszek (Pracownia zastosowań Informatyki "INFOS", Wrocław)

Grzegorz Stelmaszek (laureat II miejsca)

22 Sprawozdanie z przebiegu VII Olimpiady Informatycznej

Bogusław Rusin (F.A.H. "Minar" w Rzeszowie)

Rafał Rusin (laureat II miejsca)

Andrzej Dyrek (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie)

Grzegorz Herman (laureat II miejsca)

Jan Jeżek (laureat II miejsca)

Przemysław Broniek (laureat II miejsca)

Paweł Walter (laureat III miejsca)

Michał Kosek (nalista)

Grzegorz Łukasik (nalista)

Katarzyna Lewińska-Piśel (Zakład Sitodruku "Ma Print" w Otwocku)

Jakub Piśel (laureat II miejsca)

Zdzisław Kluczek (Key Electronics w Bartoszycach)

Krzysztof Kluczek (laureat III miejsca)

Iwona Waszkiewicz (VI L.O. w Bydgoszczy)

Krzysztof Ocetkiewicz (laureat III miejsca)

Roman Wnrowski (nalista)

Krzysztof Mazowski (Z. S. O. im. St. Staszica w Tarnowskich Górach)

Paweł Parys (laureat III miejsca)

Janusz Szydlak (Rzeszów), **Mariusz Kraus** (IV L.O. w Rzeszowie)

Tomasz Szydlak (laureat III miejsca)

Waldemar Dobrowolski (ZR RADMOR S.A. w Gdyni)

Tomasz Dobrowolski (laureat III miejsca)

Lech Bodzek (Poczta Polska, Centralny Ośrodek Rozliczeniowy w Bydgoszczy)

Włodzisław Bodzek (laureat III miejsca)

Anna Kowalska (V L.O. w Bielsku-Białym)

Michał Adamaszek (laureat III miejsca)

Paweł Guraj (Warszawa)

Grzegorz Andruszkiewicz (laureat III miejsca)

Janusz Matyjewicz (AMPLI S.A. w Tarnowie)

Wojciech Matyjewicz (laureat III miejsca)

Aleksander Skibiński (ARCUS { biuro projektów w Rzeszowie)

Piotr Skibiński (laureat III miejsca)

Marek Adamiak (AUTOSAN S. A. w Sanoku)

Marek Adamiak (nalista)

Krzysztof Stefanik (VIII L.O. im. A. Mickiewicza w Poznaniu)

Jan Chmiel (nalista)

Kazimierz Cwalina (Ministerstwo Gospodarki w Warszawie)

Karol Cwalina (nalista)

Mirosław Modzelewski (VI L.O. w Radomiu)

Jacek Erd (nalista)

Jan Gibek (Elektrownia Skawina S. A. w Skawinie)

Marek Gibek (nalista)

Zbigniew Gocalik (KWK Makoszowy | stacja sejsmoakustyki w Zabrze)

Igor Gocalik (nalista)

Maja Tatar (Z. S. Elektronicznych i Telekomunikacyjnych w Olsztynie)

Tomasz Kolinko (nalista)

Edyta Pobiega (II L.O. im. J. Chreptowicza w Ostrowcu Świętokrzyskim)

Piotr Kowalski (nalista)

Stanisław Kwiatkiewicz (II L.O. we Wrocławiu)

Michał Kozłowski (nalista)

Anna Hertleb (I L.O. im. J. Maddeckiego w Pabianicach)

Michał Malinowski (nalista)

Michał Malinowski (Dobroń)

Piotr Malinowski (nalista)

Halina Michalska (Lewin Brzeski)

Michał Michalski (nalista)

Marek Noworyta (Centrozap S. A. w Katowicach)

Filip Noworyta (nalista)

Ryszard Szubartowski (Gdyńskie Liceum Autorskie i III L.O. im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni)

Tomasz Pyra (nalista)

Dominik Wojtczak (nalista)

Marcin Zawadzki (nalista)

24 Sprawozdanie z przebiegu VII Olimpiady Informatycznej

Marek Sadziak (EL-KAM S. C. w Warszawie)

Sławomir Sadziak (nałista)

Alicja Skalska (V L.O. w Bydgoszczy)

Kamil Skalski (nałista)

Ewa Stawicka (Łsk-Kolumna)

Paweł Stawicki (nałista)

Mirosław Kulik (I L.O. im. St. Staszica w Lublinie)

Stanisław Wierchoż (nałista)

Tomasz Radko (Katolickie L.O. Księż Pijarów w Krakowie)

Marcin Wojnarski (nałista)

Zgodnie z Rozporządzeniem MEN w sprawie olimpiad, tylko wyróżnieni nauczyciele otrzymują nagrody pieniężne.

Wszystkim laureatom i nałistom wysłano przesyłkę zawierającą dyskietki z ich rozwiązaniami oraz testami, na podstawie których oceniono ich prace.

Warszawa, dn. 7 czerwca 2000 roku

Regulamin Olimpiady Informatycznej

x1 WSTĘP

Olimpiada Informatyczna jest olimpiadą przedmiotową powołaną przez Instytut Informatyki Uniwersytetu Wrocławskiego, który jest organizatorem Olimpiady, zgodnie z zarządzeniem nr 28 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 września 1992 roku (Dz. Urz. MEN nr 7 z 1992 r. poz. 31) z późniejszymi zmianami (zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej nr 19 z dnia 20 października 1994 r., Dz. Urz. MEN nr 5 z 1994 r. poz. 27). W organizacji Olimpiady Instytut współpracuje z jednostkami akademickimi, zawodowymi i oświatowymi działającymi w sprawach edukacji informatycznej.

x2 CELE OLIMPIADY INFORMATYCZNEJ

- (1) Stworzenie motywacji dla zainteresowania nauczycieli i uczniów nowymi metodami informatyki.
- (2) Rozszerzanie współpracy nauczycieli akademickich z nauczycielami szkół w kształceniu młodzieży uzdolnionej.
- (3) Stymulowanie aktywności poznawczej młodzieży informatycznie uzdolnionej.
- (4) Kształtowanie umiejętności samodzielnego zdobywania i rozszerzania wiedzy informatycznej.
- (5) Stwarzanie młodzieży możliwości szlachetnego współwzrostu w rozwijaniu swoich uzdolnień z nauczycielom | warunków twórczej pracy z młodzieżą
- (6) Wyrażanie reprezentacji Rzeczypospolitej Polskiej na Międzynarodowych Olimpiadach Informatycznych Olimpiadach Informatycznych Centralnej Europy i inne międzynarodowe zawody informatyczne.

x3 ORGANIZACJA OLIMPIADY

- (1) Olimpiadę przeprowadza Komitet Główny Olimpiady Informatycznej.

26 Regulamin Olimpiady Informatycznej

- (2) Olimpiada Informatyczna jest trójstopniowa.
- (3) W Olimpiadzie Informatycznej mogą brać indywidualnie udział uczniowie wszystkich typów szkół średnich dla młodzieży (z wyjątkiem szkół policealnych).
- (4) W Olimpiadzie mogą nieuczestniczyć za zgodą Komitetu Głównego uczniowie szkół podstawowych.
- (5) Zestaw zadań na każdy stopień zawodów ustala Komitet Główny, wybierając je drogą głosowania spośród zgłoszonych projektów.
- (6) Integralną częścią rozwiązywania zadań zawodów I, II i III stopnia jest program w języku programowania i środowisku wybranym z listy języków i środowisk ustalonej przez Komitet Główny corocznie przed rozpoczęciem zawodów i ogłoszonej w Zasadach organizacji zawodów.
- (7) Zawody I stopnia mają charakter otwarty i polegają na samodzielnym rozwiązywaniu przez uczestnika zadań ustalonych dla tych zawodów oraz nadesłaniu rozwiązań pod adresem Komitetu Głównego Olimpiady Informatycznej w podanym terminie.
- (8) Liczbę uczestników kwalifikowanych do zawodów II i III stopnia ustala Komitet Główny i podaje ją w Zasadach organizacji zawodów na dany rok szkolny.
- (9) O zakwalifikowaniu uczestnika do zawodów kolejnego stopnia decyduje Komitet Główny na podstawie rozwiązań zadań niższego stopnia. Oceny zadań dokonuje Jury powołane przez Komitet i pracujące pod nadzorem przewodniczącego Komitetu i sekretarza naukowego Olimpiady. Zasady oceny ustala Komitet na podstawie propozycji zgłaszanych przez kierownika Jury oraz autorów i recenzentów zadań. Wyniki proponowane przez Jury podlegają zatwierdzeniu przez Komitet.
- (10) Komitet Główny Olimpiady kwalifikuje do zawodów II i III stopnia odpowiednią liczbę uczestników, których rozwiązania zadań stopnia niższego ocenione zostaną najwyższymi. Zawodnicy zakwalifikowani do zawodów III stopnia otrzymują tytuł finalisty Olimpiady Informatycznej.
- (11) Zawody II stopnia są przeprowadzane przez komitety okręgowe Olimpiady. Pierwsze sprawdzenie rozwiązań jest dokonywane bezpośrednio po zawodach przez znajdującą się na miejscu komisję Jury. Ostateczną ocenę prac ustala Jury w pełnym składzie po powtórnym sprawdzeniu prac.
- (12) Zawody II i III stopnia polegają na samodzielnym rozwiązywaniu zadań. Zawody te odbywają się w ciągu dwóch sesji, przeprowadzanych w tych dniach, w warunkach kontrolowanej samodzielności.
- (13) Prace zespołowe, niesamodzielne lub nieczytelne nie są brane pod uwagę.

x4 KOMITET GŁÓWNY OLIMPIADY INFORMATYCZNEJ

- (1) Komitet Główny Olimpiady Informatycznej, zwany dalej Komitetem, powołany przez organizatora na kadencję trzyletnią jest odpowiedzialny za poziom

merytoryczny i organizacyjny zawodów. Komitet składa corocznie organizatorowi sprawozdanie z przeprowadzonych zawodów.

- (2) Członkami Komitetu mogą być pracownicy naukowcy, nauczyciele i pracownicy ości związani z kształceniem informatycznym.
- (3) Komitet wybiera ze swego grona Prezydium, które podejmuje decyzje w nagłych sprawach pomiędzy posiedzeniami Komitetu. W skład Prezydium wchodzi w szczególności przewodniczący, dwóch wiceprzewodniczących, sekretarz naukowy, kierownik Jury i kierownik organizacyjny.
- (4) Komitet może w czasie swojej kadencji dokonywać zmian w swoim składzie.
- (5) Komitet powołuje i rozwija komitety okręgowe Olimpiady.
- (6) Komitet:
  - (a) opracowuje szczegółowe Zasady organizacji zawodów, które są ogłaszane razem z treścią zadań zawodów I stopnia Olimpiady,
  - (b) powołuje i odwołuje członków Jury Olimpiady, które jest odpowiedzialne za sprawdzenie zadań,
  - (c) udziela wyjątków w sprawach dotyczących Olimpiady,
  - (d) ustala listy laureatów i uczestników wyróżnionych oraz kolejności lokat,
  - (e) przyznaje uprawnienia i nagrody rzeczowe wyróżniającym się uczestnikom Olimpiady,
  - (f) ustala kryteria wybierania uczestników uprawnionych do startu w Międzynarodowej Olimpiadzie Informatycznej, Olimpiadzie Informatycznej Centralnej Europy i innych międzynarodowych zawodach informatycznych i publikuje je w Zasadach organizacji zawodów oraz ustala ostateczną listę reprezentacji.
- (7) Decyzje Komitetu zapadają zwykłą większością głosów uprawnionych przy obecności przynajmniej połowy członków Komitetu Głównego. W przypadku równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego obrad.
- (8) Posiedzenia Komitetu, na których ustala się program Olimpiady są jawne. Przewodniczący obrad może zarządzić również obrady także w innych uzasadnionych przypadkach.
- (9) Decyzje Komitetu we wszystkich sprawach dotyczących przebiegu i wyników zawodów są ostateczne.
- (10) Komitet dysponuje funduszem Olimpiady za pośrednictwem kierownika organizacyjnego Olimpiady.
- (11) Komitet zatwierdza plan finansowy i sprawozdanie finansowe dla każdej edycji Olimpiady na pierwszym posiedzeniu Komitetu w nowym roku szkolnym.
- (12) Komitet ma siedzibę w Warszawie w Ośrodku Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie. Ośrodek wspiera Komitet we wszystkich działaniach organizacyjnych zgodnie z Deklaracją przekazaną organizatorowi.

28 Regulamin Olimpiady Informatycznej

- (13) Pracami Komitetu kieruje przewodniczący, a w jego zastępstwie lub z jego upoważnienia jeden z wiceprzewodniczących.
- (14) Przewodniczący:
  - (a) czuwa nad kształtem prac Komitetu,
  - (b) zwołuje posiedzenia Komitetu,
  - (c) przewodniczy tym posiedzeniom,
  - (d) reprezentuje Komitet na zewnątrz,
  - (e) czuwa nad prawidłowym wydatkowaniem środków związanych z organizacją i przeprowadzeniem Olimpiady oraz zgodnością działań Komitetu z przepisami.
- (15) Komitet prowadzi archiwum akt Olimpiady przechowując w nim między innymi:
  - (a) zadania Olimpiady,
  - (b) rozwiązania zadań Olimpiady przez okres 2 lat,
  - (c) rejestr wydanych świadectw i dyplomów laureatów,
  - (d) listy laureatów i ich nauczycieli,
  - (e) dokumentację statystyczną finansową.
- (16) W jawnych posiedzeniach Komitetu mogą brać udział przedstawiciele organizacji wspierających jako obserwatorzy z głosem doradczym.

x5 KOMITETY OKRĘGOWE

- (1) Komitet okręgowy składa się z przewodniczącego, jego zastępcy, sekretarza i co najmniej dwóch członków.
- (2) Kadencja komitetu wygasa wraz z kadencją Komitetu Głównego.
- (3) Zmiany w składzie komitetu okręgowego się dokonują przez Komitet Główny.
- (4) Zadaniem komitetów okręgowych jest organizacja zawodów II stopnia oraz popularyzacja Olimpiady.
- (5) Przewodniczący (albo jego zastępca) oraz sekretarz komitetu okręgowego mogą uczestniczyć w obradach Komitetu Głównego z prawem głosu.

x6 PRZEBIEG OLIMPIADY

- (1) Komitet Główny rozsyła do młodzieżowych szkół średnich oraz kuratoriów oświaty i koordynatorów edukacji informatycznej treść zadań I stopnia wraz z Zasadami organizacji zawodów.
- (2) W czasie rozwiązywania zadań w zawodach II i III stopnia każdy uczestnik ma do swojej dyspozycji komputer zgodny ze standardem IBM PC.

- (3) Rozwijanie zadań Olimpiady w zawodach II i III stopnia jest poprzedzone jednodniowymi sesjami przygotowawczymi umożliwiającymi zapoznanie się uczestników z warunkami organizacyjnymi i technicznymi Olimpiady.
- (4) Komitet Główny zawiadamia uczestnika oraz dyrektora jego szkoły o zakwalifikowaniu do zawodów stopnia II i III, podając jednocześnie miejsce i termin zawodów.
- (5) Uczniowie powołani do udziału w zawodach II i III stopnia są zwolnieni z zajęć szkolnych na czas niezbędny do udziału w zawodach, a także otrzymują bezpłatne zakwaterowanie i wyżywienie oraz zwrot kosztów przejazdu.

x7 UPRAWNIENIA I NAGRODY

- (1) Uczestnicy zawodów II stopnia, których wyniki zostały uznane przez Komitet Główny Olimpiady za wyróżniające, otrzymują na podstawie załącznika wydanego przez Komitet, najwyższe wyróżnienie informatyki na zakończenie nauki w klasie, do której uczęszczają.
- (2) Uczestnicy Olimpiady, którzy zostali zakwalifikowani do zawodów III stopnia są zwolnieni z egzaminu z przygotowania zawodowego z przedmiotu informatyka oraz (zgodnie z zarządzeniem nr 35 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 listopada 1991 r.) z części ustnej egzaminu dojrzałości z przedmiotu informatyka, jeżeli w klasie, do której uczęszczał zawodnik był realizowany rozszerzony, indywidualnie zatwierdzony przez MEN program nauczania tego przedmiotu.
- (3) Laureaci zawodów III stopnia, a także nałóg są zwolnieni w całości lub w części z egzaminów wstępnych do tych szkół wyższych, których senaty podjęły odpowiednie uchwały zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. nr 65 poz. 385).
- (4) Załączniki o uzyskanych uprawnieniach wydaje uczestnikom Komitet Główny. Załączniki podpisuje przewodniczący Komitetu. Komitet prowadzi rejestr wydanych załączników.
- (5) Uczestnicy zawodów stopnia II i III otrzymują nagrody rzeczowe.
- (6) Nauczyciel (opiekun naukowy), którego praca przy przygotowaniu uczestnika Olimpiady zostanie oceniona przez Komitet Główny jako wyróżniająca, otrzymuje nagrodę wypłaconą z budżetu Olimpiady.
- (7) Komitet Główny Olimpiady przyznaje wyróżniającym się aktywnością członkom Komitetu Głównego i komitetów okręgowych nagrody pieniężne z funduszu Olimpiady.
- (8) Osobom, które wniosły szczególnie duży wkład w rozwój Olimpiady Informatycznej Komitet Główny może przyznać honorowy tytuł "Zasłużony dla Olimpiady Informatycznej".

x8 FINANSOWANIE OLIMPIADY

- (1) Komitet Główny będzie się zabiegał o pozyskanie środków finansowych z budżetu państwa, składając wniosek w tej sprawie do Ministra Edukacji Narodowej i przedstawiając przewidywany plan finansowy organizacji Olimpiady na dany rok. Komitet będzie także zabiegał o pozyskanie dotacji z innych organizacji wspierających.

x9 PRZEPISY KOŃCOWE

- (1) Koordynatorzy edukacji informatycznej i dyrektorzy szkół mają obowiązek dopilnowania, aby wszystkie wytyczne oraz informacje dotyczące Olimpiady zostały podane do wiadomości uczniów.
- (2) Wyniki zawodów I stopnia Olimpiady są ważne do czasu ustalenia listy uczestników zawodów II stopnia. Wyniki zawodów II stopnia są ważne do czasu ustalenia listy uczestników zawodów III stopnia Olimpiady.
- (3) Komitet Główny zatwierdza sprawozdanie z przeprowadzonej Olimpiady w ciągu dwóch miesięcy po jej zakończeniu i przedstawia je organizatorowi i Ministerstwu Edukacji Narodowej.
- (4) Niniejszy regulamin może być zmieniony przez Komitet Główny tylko przed rozpoczęciem kolejnej edycji zawodów Olimpiady po zatwierdzeniu zmian przez organizatora i uzyskaniu aprobaty Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Warszawa, 17 września 1999 roku

Zasady organizacji zawodów w roku szkolnym 1999/2000

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym Olimpiady jest Regulamin Olimpiady Informatycznej, którego pełny tekst znajduje się w kuratoriach. Poniżej zasady uzupełnieniem tego Regulaminu, zawierającym szczególne postanowienia Komitetu Głównego Olimpiady Informatycznej o jej organizacji w roku szkolnym 1999/2000.

x1 WSTĘP

Olimpiada Informatyczna jest olimpiadą przedmiotową powołaną przez Instytut Informatyki Uniwersytetu Wrocławskiego, który jest organizatorem Olimpiady, zgodnie z zarządzeniem nr 28 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 września 1992 roku (Dz. Urz. MEN nr 7 z 1992 r. poz. 31) z późniejszymi zmianami (zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej nr 19 z dnia 20 października 1994 r., Dz. Urz. MEN nr 5 z 1994 r. poz. 27).

x2 ORGANIZACJA OLIMPIADY

- (1) Olimpiadę przeprowadza Komitet Główny Olimpiady Informatycznej.
- (2) Olimpiada Informatyczna jest trójstopniowa.
- (3) Olimpiada Informatyczna jest przeznaczona dla uczniów wszystkich typów szkół, w tym dla młodzieży (z wyjątkiem szkół policealnych). W Olimpiadzie mogą również uczestniczyć, za zgodą Komitetu Głównego, uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów.
- (4) Integralną częścią rozwijania każdego z zadań zawodów I, II i III stopnia jest program napisany w jednym z następujących języków programowania: Pascal, C lub C++.
- (5) Zawody I stopnia mają charakter otwarty i polegają na samodzielnym i indywidualnym rozwijaniu zadań nadesłaniu rozwiązań podanym terminie.
- (6) Zawody II i III stopnia polegają na samodzielnym rozwijaniu zadań. Zawody te odbywają się w ciągu dwóch sesji, przeprowadzanych w tych dniach w warunkach kontrolowanej samodzielności.

32 Zasady organizacji zawodów

- (7) Do zawodów II stopnia zostanie zakwalifikowanych 160 uczestników, których rozwiązania zadań I stopnia zostaną ocenione najwyższą oceną; do zawodów III stopnia – 40 uczestników, których rozwiązania zadań II stopnia zostaną ocenione najwyższą oceną. Komitet Główny może zmienić podane liczby zakwalifikowanych uczestników co najwyżej o 15%.
- (8) Podjęte przez Komitet Główny decyzje o zakwalifikowaniu uczestników do zawodów kolejnego stopnia, przyznanych miejscach i nagrodach oraz składowie polskiej reprezentacji na Międzynarodowej Olimpiadzie Informatycznej i inne międzynarodowe zawody informatyczne są ostateczne.
- (9) Terminarz zawodów
zawody I stopnia		18.10.1999{15.11.1999
ogłoszenie wyników		20.12.1999
zawody II stopnia		8.02.2000{10.02.2000
ogłoszenie wyników		6.03.2000
zawody III stopnia		11.04.2000{15.04.2000

x3 WYMAGANIA DOTYCZĄCE ROZWIĄZAŃ ZADAŃ ZAWODÓW I STOPNIA

- (1) Zawody I stopnia polegają na samodzielnym i indywidualnym rozwiązywaniu zadań eliminacyjnych (niekoniecznie wszystkich) i nadesłaniu rozwiązań pocztą przesyłką poleconą, pod adres:

Olimpiada Informatyczna
Urząd Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów
ul. Raszyńska 8/10, 02-026 Warszawa
tel. (0{22) 822{40{19, (0{22) 668{55{33

w nieprzekraczalnym terminie nadania do 15 listopada 1999 r. (decyduje data stempla pocztowego). Prosimy o zachowanie dowodu nadania przesyłki. Rozwiązania dostarczane w inny sposób nie będą przyjmowane.

- (2) Prace niesamodzielne lub zbiorowe nie będą brane pod uwagę
- (3) Rozwiązanie każdego zadania składa się:
- (a) programu (tylko jednego) na dyskietce w postaci źródłowej i skompilowanej,
  - (b) opisu algorytmu rozwiązania zadania z uzasadnieniem jego poprawności.
- (4) Uczestnik przysyła jedną dyskietkę oznaczoną jego imieniem i nazwiskiem, nadającą się do odczytania na komputerze IBM PC i zawierającą:
- spis zawartości dyskietki w pliku nazwanym SPIS.TRC,
  - programy w postaci źródłowej i skompilowanej do wszystkich rozwiązywanych zadań

Zaleca się kompilowanie do trybu rzeczywistego MS-DOS. Imię i nazwisko uczestnika musi być podane w komentarzu na początku każdego programu.

- (5) Wszystkie nadsyłane teksty powinny być drukowane (lub czytelnie pisane) na kartkach formatu A4. Każda kartka powinna mieć kolejny numer i być opatrzona pełnym imieniem i nazwiskiem autora. Na pierwszej stronie nadsyłanej pracy każdy uczestnik Olimpiady podaje następujące dane:

imię i nazwisko,
 datę i miejsce urodzenia,
 dokładny adres zamieszkania i ewentualnie numer telefonu,
 nazwę, adres, województwo i numer telefonu szkoły oraz klasę, do której uczęszcza,
 nazwę i numer wersji użytego języka programowania,
 opis konfiguracji komputera, na którym rozwija zadania.

- (6) Nazwy plików z programami w postaci plików powinny mieć jako rozszerzenie co najwyżej trzyliterowy skrót nazwy użytego języka programowania, to jest:

Pascal	PAS
C	C
C++	CPP

- (7) Opcje kompilatora powinny być w tekście programu. Zaleca się stosowanie opcji standardowych.

x4 UPRAWNIENIA I NAGRODY

- (1) Uczestnicy zawodów II stopnia, których wyniki zostały uznane przez Komitet Główny Olimpiady za wyróżniające, otrzymują najwyższe oceny informatyki na zakończenie nauki w klasie, do której uczęszczają.
- (2) Uczestnicy Olimpiady, którzy zostali zakwalifikowani do zawodów III stopnia, są zwolnieni z egzaminu dojrzałości (zgodnie z zarządzeniem nr 29 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 listopada 1991 r.) lub z egzaminu z przygotowania zawodowego z przedmiotu informatyka. Zwolnienie jest nieoznaczne z wystawieniem oceny najwyższej.
- (3) Laureaci i finaliści Olimpiady są zwolnieni w całości lub w części z egzaminów wstępnych do tych szkół wyższych, których senaty podjęły odpowiednie uchwały zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 września 1990 roku o szkolnictwie wyższym (Dz. U. nr 65, poz. 385).
- (4) Zawiadzczenia o uzyskanych uprawnieniach wydaje uczestnikom Komitet Główny.

34 Zasady organizacji zawodów

- (5) Komitet Główny ustala skład reprezentacji Polski na XII Międzynarodowej Olimpiadzie Informatycznej w 2000 roku na podstawie wyników zawodów III stopnia i regulaminu tej Olimpiady Międzynarodowej. Szczegółowe zasady zostaną podane po otrzymaniu formalnego zaproszenia na XII Międzynarodową Olimpiadę Informatyczną.
- (6) Nauczyciel (opiekun naukowy), który przygotował laureata Olimpiady Informatycznej, otrzymuje nagrodę przyznawaną przez Komitet Główny Olimpiady.
- (7) Komitet Główny może przyznawać finalistom i laureatom nagrody, a także stypendia ufundowane przez osoby prawne lub fizyczne.

5 PRZEPISY KOŃCOWE

- (1) Koordynatorzy edukacji informatycznej i dyrektorzy szkół mają obowiązek dopilnowania, aby wszystkie informacje dotyczące Olimpiady zostały podane do wiadomości uczniów.
- (2) Komitet Główny Olimpiady Informatycznej zawiadamia wszystkich uczestników zawodów I i II stopnia o ich wynikach. Każdy uczestnik, który przeszedł do zawodów wyższego stopnia oraz dyrektor jego szkoły otrzymują informację o miejscu i terminie następnych zawodów.
- (3) Uczniowie zakwalifikowani do udziału w zawodach II i III stopnia są zwolnieni z zajęć szkolnych na czas niezbędny do udziału w zawodach, a także otrzymują bezpłatne zakwaterowanie i wyżywienie oraz zwrot kosztów przejazdu.

Strona Olimpiady:
www.oi.pjwstk.waw.pl
oraz
www.mi.muw.edu.pl/oi

UWAGA: W materiałach rozsyłanych do szkół po Zasadach organizacji zawodów zostały zamieszczone treści zadań zawodów I stopnia, a po nich następuje Wskazówki dla uczestników."

- (1) Przeczytaj uważnie nie tylko teksty zadań, ale i treści Zasad organizacji zawodów.
- (2) Przestrzegaj dokładnie warunków określonych w zadaniu, w szczególności wszystkich reguł dotyczących nazw plików.
- (3) Twój program powinien czytać dane z pliku i zapisywać wyniki do pliku. Nazwy tych plików powinny być takie, jak podano w treści zadania.
- (4) Dane testowe są zawsze zapisywane bezbłędnie, zgodnie z warunkami zadania i podanej specyfikacją wejścia. Twój program nie musi tego sprawdzać.
- (5) Nie przyjmuj błędnych założeń, które nie wynikają z treści zadania.

- (6) Staraj się dobrać jakąś metodę rozwiązania zadania, która jest nie tylko poprawna, ale daje wyniki w jak najkrótszym czasie.
- (7) Ocena za rozwiązanie zadania jest określona na podstawie wyniku testowania programu i uwzględnia poprawność oraz efektywność metody rozwiązania użytej w programie. W szczególności programy poprawne, lecz działające zbyt długo | zwłaszcza dla dużych rozmiarów danych | mogą zostać ocenione nisko.

Informacja o XI Międzynarodowej Olimpiadzie Informatycznej IOI'99, Antayla-Belek Turcja, październik 1999

PRZEBIEG I ORGANIZACJA

XI Międzynarodowa Olimpiada Informatyczna odbyła się w dniach 9-16 października 1999 r., w kurorcie Belek koło miasta Antalya w Turcji. Wzięło w niej udział 1257 uczniów reprezentujących 65 krajów z całego świata. Polscy reprezentowali: Andrzej Gienica-Samek, Marcin Meinardi, Michał Nowakiewicz i Krzysztof Onak. W dwóch sesjach zawodnicy rozwijali 2 razy po trzy zadania. Było to jedno z najtrudniejszych zestawów zadań jakie zdarzyło się na olimpiadach międzynarodowych. Zawodnicy mogli zdobyć maksymalnie 600 punktów, natomiast w dniu liczba zdobytych punktów wyniosła 135. Polacy w tej trudnej konkurencji spisali się znakomicie. Andrzej Gienica-Samek zdobył medal złoty (trzeci w karierze) za 370 punktów, Marcin Meinardi i Michał Nowakiewicz zdobyli medale srebrne za, odpowiednio, 294 i 240 punktów, zaś Krzysztof Onak zdobył medal brązowy za 210 punktów. Największą liczbą punktów uzyskał Long Chen z Chin (480). Drugie miejsce zajął Mathijs Vogelzang z Holandii i Roman Pastoukhov z Rosji (oba po 457 punktów). Należy jeszcze wspomnieć o Tomasz Czajka, który podczas tych zawodów reprezentował Wielką Brytanię i zdobył także medal złoty z wynikiem 350 punktów.

Na kolejnych stronach tej książki przedstawiamy zadania z XI Międzynarodowej Olimpiady Informatycznej. Zainteresowanych większą liczbą szczegółów na temat tej olimpiady odsyłamy do strony internetowej:

<http://www.ioi99.org.tr/>

Zawody I stopnia

opracowania zadań

Gdzie zbudować browar?

Mieszkańcy bajtockiej wyspy Abstynencja bardzo lubią piwo bezalkoholowe. Do tej pory piwo bezalkoholowe sprowadzano z Polski, ale w tym roku w jednym z miast na Abstynencji zostanie wybudowany browar. Wszystkie miasta wyspy leżą na wybrzeżu i są połączone autostradą biegnącą wzdłuż brzegu. Inwestor budujący browar zebrał informacje o zapotrzebowaniu na piwo, tj. ile cystern piwa trzeba codziennie dostarczyć do każdego z miast. Dysponuje także zestawieniem odległości pomiędzy miastami. Koszt transportu jednej cysterny na odległość k km wynosi 1 talar. Dzienny koszt transportu to suma, jaką trzeba wyłożyć do każdego miasta przetransportować browaru tyle cystern, ile wynosi zapotrzebowanie w danym mieście. Jego wielkość zależy od miejsca położenia browaru. Inwestor chce zminimalizować koszty transportu piwa.

Zadanie

Napisz program, który:

wczyta z pliku tekstowego BRO. IN liczbę miast, odległości między nimi oraz dzienne zapotrzebowanie na piwo,

obliczy minimalny dzienny koszt transportu piwa,

zapisze wynik w pliku tekstowym BRO. OUT.

Wejście

W pierwszym wierszu pliku tekstowego BRO. IN jest zapisana jedna liczba całkowita n – na liczbę miast, $5 \leq n \leq 10\,000$. W każdym z kolejnych n wierszy zapisana jest para nieujemnych liczb całkowitych oddzielonych pojedynczym odstępem. Liczby z_i ; d_i zapisane w $(i+1)$ -ym wierszu, to, odpowiednio, zapotrzebowanie na piwo w mieście nr i oraz odległość (w kilometrach) od miasta nr i do następnego miasta na autostradzie. Kolejne miasta na autostradzie mają kolejne numery, po mieście nr n leży miasto nr 1. Całkowita długość autostrady nie przekracza 1 000 000 km. Zapotrzebowanie na piwo w danym mieście nie przekracza 1 000 cystern.

Wyjście

Twój program powinien zapisać w pierwszym i jedynym wierszu pliku tekstowego BRO. OUT, dokładnie jedną liczbę całkowitą – minimalnemu dziennemu kosztowi transportu piwa.

Przykład

Dla pliku wejściowego BRO. IN:

6

42 Gdzie zbudować browar?

```
1 2
2 3
1 2
5 2
1 10
2 3
poprawna odpowiedź jest plik tekstowy BRO.OUT:
41
```

ROZWIĄZANIE

Oczywiste rozwiązanie polega na obliczeniu kosztu transportu z każdego miasta do każdego innego i dodaniu otrzymanych liczb. Dla każdego miasta należy obliczyć w tym celu $n - 1$ odległości, co powoduje, że złożoność algorytmu wynosi $O(n^2)$. Istnieje algorytm szybszy, działający w czasie $O(n)$.

Warto zauważyć, że jeśli miasta są połączone siecią dróg, będącą drzewem, to właściwa lokalizacja browaru nie zależy od odległości między miastami, ale tylko od zapotrzebowania miastach. Oczywiście ten koszt transportu zależy od odległości. Przypadek, gdy graf dróg jest drzewem (zresztą bardzo prostym), był tematem jednego z zadań olimpijskich (Mudstok Bis, II Olimpiada Informatyczna, zobacz [2]). Jeśli graf dróg zawiera cykle, odpowiedź jest znacznie bardziej skomplikowana. Dla jednego cyklu istnieje algorytm liniowy, przy czym nie tylko ten koszt, ale i lokalizacja browaru zależy teraz również od odległości.

Trudność polega na tym, że w drzewie istnieje tylko jedna droga prowadząca z danego miasta do każdego innego, natomiast w przypadku miast położonych na okręgu zawsze są dwie drogi: można obiegać okrąg w kierunku zgodnym z ruchem wskazówek zegara lub w kierunku przeciwnym. W przypadku każdej pary miast musimy zdecydować, który kierunek jest bardziej opłacalny. Przyjmijmy dla ustalenia uwagi, że miasta są numerowane w kierunku zgodnym z ruchem wskazówek zegara. Wczytane dane umieszczamy w dwóch tablicach: $z[i]$ jest zapotrzebowaniem na piwo w mieście i , $d[i]$ jest odległością od miasta i do następnego.

W algorytmie optymalnym najpierw obliczamy koszt transportu z miasta o numerze 1 (w programie wzorcowym dla wygody rozpoczęła numerację miast od zera; później wtedy obliczymy numer następnego i poprzedniego miasta na okręgu za pomocą funkcji `mod`). Jednocześnie obliczamy kilka wielkości pomocniczych:

indeks l najdalszego miasta, do którego dowozimy piwo kierując się "lewo", tzn. przeciwnie do ruchu wskazówek zegara;

indeks r najdalszego miasta, do którego dowozimy piwo kierując się "prawy", tzn. zgodnie z ruchem wskazówek zegara;

z_l – zapotrzebowanie na piwo w miastach, do których je dowozimy jadąc "lewo";

z_r – zapotrzebowanie na piwo w miastach, do których je dowozimy jadąc "prawy";

odległość d_l z pierwszego miasta do miasta o numerze l , gdy jedziemy w lewo";

odległość d_r z pierwszego miasta do miasta o numerze r , gdy jedziemy w prawo";

ten koszt transportu c | ten koszt zapamiętujemy jako dotychczas minimalny.

W kolejnych krokach algorytmu koszt transportu piwa z następnych miast będzie obliczany jako korekta obliczonego poprzednio kosztu. Przypuśćmy, że mamy obliczone te wszystkie dane dla miasta o numerze $i - 1$. Wtedy dla miasta o numerze i dokonujemy prostej korekty. Najpierw znajdujemy odległość d między miastami o numerach $i - 1$ oraz i . Następnie obliczamy, o ile zmieni się koszt transportu piwa, jeśli będziemy je dowozić do miasta i po tych samych drogach: a więc do kosztu dodajemy $(z_l + z[i - 1]) \cdot d$ i odejmujemy $z_r \cdot d$. Mianowicie wszystkie cysterny wysyłane w lewo przejadą odległość d większą do kolejnych cystern, które musza dojechać do miasta o numerze $i - 1$, a wszystkie cysterny jadące w prawo (w tym również, które jechały do miasta i) przejadą d mniej. Modyfikujemy również z_l (dodajemy $z[i - 1]$), z_r (odejmujemy $z[i]$), d_l (dodajemy d) i d_r (odejmujemy d). Teraz poprawiamy ten koszt, zwiększając liczbę cystern wysyłanych w prawo i zmniejszając liczbę cystern wysyłanych w lewo.

Patrzmy na odległość $d[r]$ między miastem r i następnym leżącym na prawo (czyli zgodnie z ruchem wskazówek zegara) miastem l . Jeśli $d_l > d_r + d[r]$, to do miasta o numerze l opłaca się teraz jechać w prawo. A więc dokonujemy kolejnej korekty: zwiększamy d_r o $d[r]$ i z_r o $z[r + 1]$, zmniejszamy d_l o $d[l]$ i z_l o $z[l]$, zwiększamy o 1 numery miast r i l (pamiętajmy, że za $n + 1$ bierzemy 1) i wreszcie odpowiednio modyfikujemy ten koszt transportu. Teraz znów sprawdzamy, czy w podobny sposób nie przesunąć granicy między kierunkami w lewo i w prawo do następnego miasta. Postępujemy tak dotąd, aż dalsze zmiany nie przyniosą korzyści. W ten sposób zakończyliśmy korekty i mamy obliczony ten koszt transportu piwa z miasta o numerze i . Porównujemy go z dotychczasowym minimalnym zapamiętując, jeśli jest mniejszy, i przechodzimy do kolejnego miasta.

Jaka będzie złożoność obliczeniowa tego algorytmu? Dla każdego miasta i dokonujemy najpierw pewnej ustalonej liczby zmian, a następnie w pętli dokonywaliśmy byśmy wiele korekt. Zauważmy jednak, że każda z tych korekt dotyczy zawsze nowej granicy między kierunkiem lewym i prawym, przy czym ta granica przesuwa się zawsze tylko w prawo. Zatem nie dokonaliśmy tylko n takich korekt. Stąd wynika, że czas działania tego algorytmu będzie proporcjonalny do n^2 .

Dla liczby $n = 10000$ różnica w czasie działania obu algorytmów (pierwszego o złożoności $O(n^2)$ i drugiego o złożoności $O(n)$) jest znaczna i duże testy pozwalają na odrzucenie programu działającego w czasie $O(n^2)$. Ten koszt transportu między przerekroczył zakres liczb typu `longint` i niektóre testy wykrywały ten błąd.

TESTY

Do sprawdzania rozwiązań zawodników użyto 17 testów. Testy 1 i 2, 3 i 4, 5 i 6, 14 i 15 były grupowane.

44 Gdzie zbudować browar?

- BRO0.IN | przykładowy test z treści zadania,
BRO1.IN | $n = 10$, mały test poprawnościowy,
BRO2.IN | $n = 15$, mały test poprawnościowy,
BRO3.IN | $n = 20$, test sprawdzający błąd przekroczenia zakresu,
BRO4.IN | $n = 20$, pary mają postać (i, i) ,
BRO5.IN | $n = 30$, mały test poprawnościowy,
BRO6.IN | $n = 40$, mały test poprawnościowy,
BRO7.IN | $n = 500$, na przemian pary $(1,1)$, $(100,1)$,
BRO8.IN | $n = 1000$, na przemian pary $(1,1)$, $(100,1000)$,
BRO9.IN | $n = 3000$, trzy grupy zawierające po 1000 miast oddalonych o 300000 km,
BRO10.IN | $n = 4000$, pary postaci $((i+1001) \bmod 1000, 100)$,
BRO11.IN | $n = 5000$, pary postaci $(j3000 - ij \bmod 1000, 100 + (i \bmod 100))$,
BRO12.IN | $n = 7000$, pary mają postać $((i+1000) \bmod 1000, 100)$,
BRO13.IN | $n = 7500$, dane losowe,
BRO14.IN | duży prosty test dla $n = 10000$, wszystkie pary mają postać $(1,1)$,
BRO15.IN | mały test poprawnościowy dla $n = 20$,
BRO16.IN | $n = 10000$, dane losowe.

Dla pliku wejściowego WIR.IN:
3
01
11
00000

46 Wirusy

poprawna odpowiedź: jest plik tekstowy WIR.OUT:
NIE

ROZWIĄZANIE

Algorytm teorio-grafowy

W rozwijaniu zadania najważniejszą rolę odgrywają su ksy i pre ksy wirusów. Jeśli słowo można zapisać jako złączenie trzech słów $u \cdot v \cdot w$, to u nazywamy pre ksem, a w su ksem. Na przykład pre kсами słowa rytter są $f; r; ry; ryt; rytt; rytte; rytterg$, a su kсами $f; r; er; ter; tter; ytter; rytterg$, gdzie oznacza słowo puste o długości zero.

Dla słowa s i zbioru słów wirusów W , przez $\text{max\_pref}(s)$ oznaczmy najdłuższy su ks, który jest jednocześnie pre ksem pewnego wirusa z W . Jeśli chcemy sprawdzić, czy dany ciąg binarny nie zawiera wirusa, to wystarczy przegliądać ten ciąg znak po znaku i pamiętać jedynie ostatni istotny fragment. Tym istotnym fragmentem jest maksymalny pre ks wirusa, zatem po wczytaniu ciągu $a_1a_2a_3:::a_k$ pamiętamy $\text{max\_pref}(a_1a_2a_3:::a_k)$. Słowo $a_1a_2a_3:::a_n$ jest bezpieczne, gdy każdy z pojedynczych istotnych fragmentów jest bezpieczny, tzn. gdy $\text{max\_pref}(a_1); \text{max\_pref}(a_1a_2); \text{max\_pref}(a_1a_2a_3); :::; \text{max\_pref}(a_1a_2a_3:::a_n)$ są bezpieczne (nie są wirusami).

Motywuje to wprowadzenie pomocniczego grafu G , którego wierzchołki odpowiadają dokładnie wszystkim możliwym bezpiecznym słowom i którego wierzchołki są wszystkie bezpieczne pre ksy wirusów. Od wierzchołka x prowadzimy skierowane krawędzie do y , gdy dla pewnej litery a (gdzie $a = 0$ lub $a = 1$) po dopisaniu jej do x otrzymamy słowo takie, że maksymalnym jego su ksem, który jest pre ksem pewnego wirusa, jest y . Oznaczmy y przez $(x; a)$. Można to zapisać bardziej formalnie:

$(x; a) = \text{max\_pref}(xa)$, gdy xa jest bezpieczny,

$(x; a) = \text{NIL}$, gdy xa nie jest bezpieczny (**NIL** oznacza brak krawędzi).

Rysunek 2 przedstawia graf G dla przykładowego zbioru wirusów

$$W = \{f000; 0110; 100101; 1010; 111g\};$$

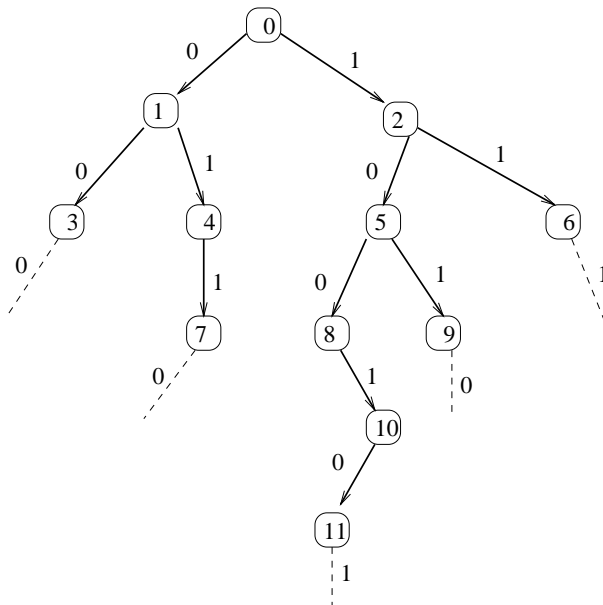
Grafy tego typu odpowiadają teorii obliczalnych automatów skończonym. Zbiór W jest bezpieczny wtedy i tylko wtedy, gdy w grafie G istnieje cykl skierowany osiągalny z wierzchołka startowego odpowiadającego słowu pustemu. Każda krawędź w tym grafie zaczyna się od wierzchołka startowego i wyznacza ciąg bezpieczny.

Konstrukcja drzewa bezpiecznych pre ksy wirusów

Pierwszym krokiem w konstrukcji grafu G jest zbudowanie drzewa wierzchołków pre ksy wirusów, tzn. takich pre ksy ze zbioru W , które nie są one samemu wirusowi. Drzewo dla przykładowego zbioru W jest przedstawione na rysunku 1.

Uwaga: Zaimprowizowany, jeden wzorec nie jest właściwym podzestem innego wzorca.

Rys. 1 Początkowa "aproxymacja" grafu G : drzewo T bezpiecznych pre-ksem wirusów. Linie przerywane oznaczają przejścia zabronione. Brakujące niezabronione przejścia uzupełnione w grafie G .

Wierzchołki są ponumerowane, jednakże każdy wierzchołek ma z pewnym pre-ksem wzorca. Zaimprowizowany, $\text{syn}(x; a)$ oznacza wierzchołek xa , jeśli xa jest bezpiecznym pre-ksem wzorca. Jeśli $xa \notin W$, to $\text{syn}(x; a) = N$, gdzie N jest specjalną wartością oznaczającą krawędź etykietowaną symbolem a z wierzchołka x nigdy nie było w W . W pozostałych przypadkach $\text{syn}(x; a) = \text{NIL}$.

Wstępna konstrukcja grafu G

Algorytm korzysta istotnie z drzewa pre-ksem T zbudowanego wcześniej i opisanego funkcją syn .

Algorytm

Inicjujemy $(; a) = \text{NIL}$, $(; a) = \text{NIL}$, dla $a=0,1$ i $\in$ (słowa odpowiadają wierzchołkom w drzewie).

Przechodzimy drzewo T wszerz, dla każdego wierzchołka $x \in \text{root}$ wykonaj:

- 1: niech y oraz a będą takie, że $x = \text{syn}(y; a)$;
- 2: **if** $(y; a) \in \text{NIL}$ **then begin**
- 3: $\text{temp} := (y; a)$; $(y; a) := x$;
- 4:   **for** $b:=0$ **to** 1 **do begin**

48 Wirusy

```

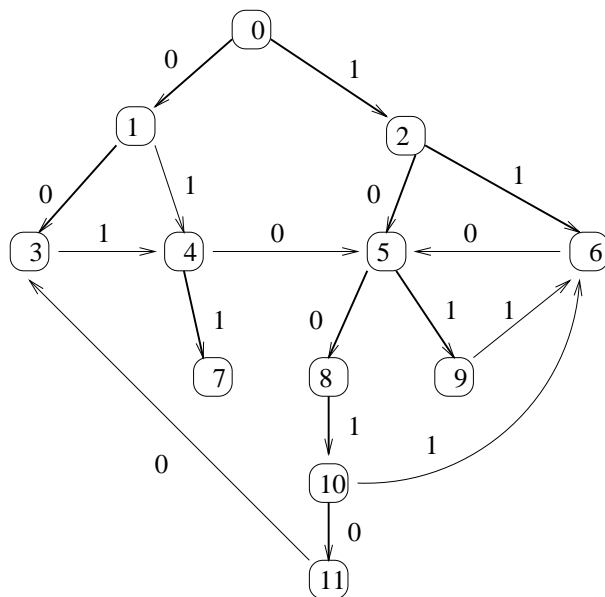
5:   if syn(x; b)=N _ syn(temp; b)=N then
6:       (x; b):=NIL
7:   else if syn(temp; b) ≠ NIL then
8:       (x; b):=syn(temp; b)
9:   else (x; b):= (temp; b)
10: end
11: end

```

Na zakończenie algorytmu należy ograniczyć graf G do jego podgrafu indukowanego przez wierzchołki osiągalne z wierzchołka startowego.

Uwaga: Zażalenie, że jeden wirus nie jest podsiemem innego wirusa byłoby użyteczne przy wprowadzeniu pomocniczego drzewa pre-księży. Algorytm konstrukcji grafu automatycznie wykrywa takie sytuacje, tak więc zażalenie to nie jest istotne.

Rys. 2 Graf G dla przykładowego zbioru wirusów. Pogrubione krawędzie (przejścia) są pozostałością z drzewa pre-księży T , pozostałe krawędzie powstały w wyniku działania algorytmu konstrukcji G .

Sprawdzanie acykliczności

Aby stwierdzić czy w grafie jest cykl należy sprawdzić czy wierzchołki grafu można posortować topologicznie. Można zastosować dwie alternatywne metody:

sortowanie topologiczne przy pomocy DFS,

sortowanie topologiczne poprzez usuwanie wierzchołków ze stopniem wejściowym równym zero.

Nie opisujemy dokładnie tych metod ponieważ sprawdzanie acykliczności grafu występuje w wielu poprzednich zadaniach olimpijskich.

Dla naszego przykładowego zbioru wirusów nieskończona cięła "idła" po węzłach grafu G.

$$0; 2; 5; (8; 10; 11)^1$$

odpowiada nieskończonemu bezpiecznemu słowu:

$$100(100)^1$$

Algorytm alternatywny

Wprowadzamy dwie operacje na zbiorze W . Niech $x, y \in W$.

Usuwanie y . Jeśli x jest podciągami y , to y usuwamy z W .

Skracanie y . Jeśli $y = za$, gdzie $a = 0 \text{ lub } a = 1$, oraz $x = ua$ i u jest su ksem z , to $y := z$.

Symbol a oznacza 1 lub 0.

Na przykład jeśli $x = 0010$, $y = 001010011$, to skracając y dostajemy $y = 00101001$.

Operacja skracania możemy zastosować dlatego, że jeśli w pewnym nieskończonym ciągu wystąpi skrócone y , to albo w tym ciągu wystąpi samo y , albo x .

Niech W^0 będzie zbiorem powstającym z W za pomocą jednej z tych operacji, wtedy:

$$W \text{ jest bezpieczny, } W^0 \text{ jest bezpieczny.}$$

Warto zauważyć, że W jest niebezpieczny wtedy i tylko wtedy, gdy po pewnej liczbie operacji otrzymamy zbiór zawierający oba pojedyncze symbole jako słowa. Natomiast, jeśli w wyniku dowolnego ciągu operacji otrzymamy zbiór zawierający słowo o długości większej niż jeden, to W jest bezpieczny.

Możemy więc skonstruować dowolnie długi bezpieczny ciąg postępujący w następujący sposób: zaczynamy od ciągu pustego i dodajemy po jednym symbolu, do chwili gdy otrzymujemy ciąg niebezpieczny (gdy słowa należą do W); zamieniamy ostatnio dodany symbol na przeciwny i kontynuujemy naszą konstrukcję.

Nasz algorytm polega na stosowaniu w dowolnej kolejności jednej z powyższych operacji, aż otrzymamy zbiór zawierający obie litery 0 i 1, albo zbiór zawierający dłuższe słowo, który to zbiór nie da się dalej zmieniać za pomocą jednej z naszych operacji. W pierwszym przypadku W jest niebezpieczny. Dla naszego przykładowego zbioru wirusów W z rysunku 1 od razu widać, że jest on bezpieczny, ponieważ jedna z dwóch operacji się do niego nie stosuje.

50 Wirusy

Przykład

Rozważmy przykład zbioru, który nie jest bezpieczny. W poniższym ciągu przekształć cel podkreślony słowo biorąc udział w przekształceniu, słowo to jest usuwane lub skracane o jeden symbol od końca.

f000;010;11g ! f000;01;11g ! f00;01;11g ! f00;0;11g ! f0;11g ! f0;1g.
Zatem f000;010;11g jest niebezpieczny, gdyż końcowy zbiór f0;1g jest niebezpieczny.

TESTY

Do sprawdzania rozwiniętych automatów ułożono 10 testów

WIR1-3.IN | mały test poprawnościowy,

WIR4.IN | średni test poprawnościowy,

WIR5.IN | test wydajnościowy sprawdzający metodę wyszukiwania cyklu, tylko bardzo długie cykle,

WIR6.IN | mały test wydajnościowy, jeden cykl w automacie,

WIR7.IN | duży test wydajnościowy, duża liczba możliwych nieskończonych ścieżek,

WIR8.IN | przypadek pesymistyczny dla iloczynu automatów, duża liczba ścieżek,

WIR9.IN | duży test wydajnościowy, mała liczba możliwych nieskończonych ścieżek,

WIR10.IN | średni test wydajnościowy, tylko jeden cykl w automacie.

Narciarze

Drużyna narciarska organizuje trening na Bajtołtze. Na północnym stoku góry znajduje się jeden wyciąg. Wszystkie trasy prowadzą od górnej do dolnej stacji wyciągu. W trakcie treningu członkowie drużyny będą z czasem startować z górnej stacji wyciągu i spotykają się przy dolnej stacji. Poza tymi dwoma punktami trasy, zawodnicy nie mogą się przecinać ani stykać. Wszystkie trasy muszą cały czas prowadzić w dół.

Mapa tras narciarskich składa się z sieci polan połączonych przecinkami. Każda polana leży na innej wysokości. Dwie polany mogą być bezpośrednio połączone co najwyżej jednym przecinkiem. Z każdego górnej do dolnej stacji wyciągu można tak wybrać drogę, aby odwiedzić dowolnie polany (choćby nie wszystkie w jednym zjeździe). Trasy narciarskie mogą się przecinać tylko na polanach i nie prowadzą przez tunele, ani estakady.

Zadanie

Napisz program, który:

wczyta z pliku tekstowego NAR. IN mapę tras narciarskich,

wyznaczy maksymalną liczbę zawodników, którzy mogą brać udział w treningu,

zapisze wynik do pliku tekstowego NAR. OUT.

Wejście

W pierwszym wierszu pliku wejściowego NAR. IN znajduje się jedna liczba całkowita n – liczba polan, $2 \leq n \leq 5\,000$.

W każdym z kolejnych $n - 1$ wierszy znajduje się jedna liczba całkowita k podzielana pojedynczymi odstępami. Liczby w $(i + 1)$ -szym wierszu pliku określają do których polan prowadzą k przecinki od polany nr i . Pierwsza liczba k w wierszu określa liczbę tych polan, a kolejne k liczb to ich numery, które są porządkowane wg ujęcia prowadzących do nich przecinek w kierunku ze wschodu na zachód. Polany są numerowane liczbami od 1 do n . Górna stacja wyciągu znajduje się na polanie numer 1, a dolna na polanie numer n .

Wyjście

W pierwszym i jedynym wierszu pliku wyjściowego NAR. OUT powinna znajdować się dokładnie jedna liczba całkowita $|$ – maksymalna liczba narciarzy mogących wziąć udział w treningu.

Przykład

Dla pliku wejściowego NAR. IN:

15

5 3 5 9 2 4

52 Narciarze

```

1 9
2 7 5
2 6 8
1 7
1 10
2 14 11
2 10 12
2 13 10
3 13 15 12
2 14 15
1 15
1 15
1 15

```

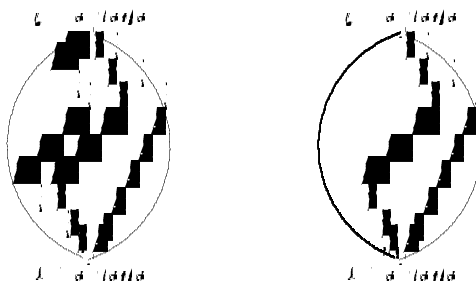
poprawna odpowiedź jest plik tekstowy NAR.OUT:
3

ROZWIĄZANIE

Zadanie to możemy sformułować w języku teorii grafów. Mamy dany acykliczny, planarny graf skierowany – wierzchołki tego grafu to polany i stacje wyciągu, a krawędzie to przecinki. W grafie tym mamy wyróżnione dwa wierzchołki reprezentujące górę i dolną stację wyciągu. Z górnej stacji wyciągu osiągalne są wszystkie wierzchołki w grafie. Podobnie, z każdego wierzchołka w grafie osiągalna jest dolna stacja wyciągu. Ponadto stacje wyciągu (jako najwyżej i najniżej położone wierzchołki) znajdują się na obwodzie grafu. Należy wyznaczyć maksymalną liczbę k takich ścieżek w grafie, które prowadzą od górnej do dolnej stacji wyciągu i poza stacjami wyciągu nie mają żadnych wspólnych wierzchołków.

Zauważmy chwilowo, że w grafie nie ma krawędzi biegnących bezpośrednio z górnej do dolnej stacji wyciągu. Jeśli taka krawędź jest, to możemy ją usunąć i obliczyć wynik, po czym zwiększyć o 1.

Zadanie to możemy rozwiązać za pomocą algorytmu zachłanego. Wybierzmy sobie, że wybieraliśmy k ścieżek spełniających warunki zadania. Oznaczmy te ścieżki, od lewej do prawej (ze wschodu na zachód), przez $s_1, \dots, s_k$. Zauważmy, że bez zmiany warunków zadania możemy przesunąć skrajnie lewą i wschodnią ścieżkę s_1 w lewo tak, aby prowadziła przez wierzchołki leżące na lewym płołowidzie grafu.

Tak więc bez zmniejszenia ogólności możemy przyjąć, że s_1 biegnie przez wierzchołek leżący na lewym płowodzie grafu (zobacz rysunek 1).

Podobnie możemy poprzesuwać pozostałe ścieżki. Zauważmy, że wśród wszystkich możliwych ścieżek, które prowadzą dalej do dolnej stacji wyciągu i nie mają (za wyjątkiem stacji wyciągu) wspólnych wierzchołków z s_1 , istnieje skrajnie lewa ścieżka. Bez naruszenia warunków zadania możemy przyjąć, że s_2 jest właśnie taką ścieżką. Analogicznie ustalamy kolejne ścieżki. Przyjmujemy, że s_i jest skrajnie lewą spośród wszystkich możliwych ścieżek, które prowadzą dalej do dolnej stacji wyciągu i nie mają (za wyjątkiem stacji wyciągu) wspólnych wierzchołków z poniższymi ścieżkami $s_1; \dots; s_{i-1}$.

Wyjnia siła następujący schemat algorytmu:

- (1) $i := 1$;
- (2) powtarzaj, dopóki można, konstrukcję kolejnych ścieżek:
  - (a) wyznacz s_i jako skrajnie lewą ścieżkę prowadzącą dalej do dolnej stacji wyciągu i (dla $i > 1$) nie przechodzącą za wyjątkiem stacji wyciągu przez wierzchołki należące do ścieżek $s_1; \dots; s_{i-1}$;
  - (b) jeżeli konstrukcja ścieżki się dała, to zwiększ i o 1;
- (3) jeżeli w zadanym grafie była krawędź prowadząca bezpośrednio z górną do dolnej stacji wyciągu, to zwiększ i o 1;
- (4) $(i - 1)$ jest równa szukanej liczbie ścieżek.

Pozostało rozwiązać problem jak wyznaczyć skrajnie lewą ścieżkę w odpowiednim podgrafie zadanego grafu. Ścieżki takie konstruujemy poczynając od górnej stacji wyciągu, korzystając z procedury przeszukiwania grafu w głąb (zobacz [13] lub [10]). Ważne jest, aby w trakcie przeszukiwania przeglądać krawędzie wychodzące z danego wierzchołka w kolejności od lewej do prawej (ze wschodu na zachód), czyli zgodnie z kolejnością, w jakiej zostały one podane w pliku wejściowym. W momencie osiągnięcia dolnej stacji wyciągu przerywamy przeszukiwanie – szukana ścieżka znajduje się wówczas na stosie. W trakcie przeszukiwania grafu kolorujemy odwiedzone wierzchołki. Zauważmy, że pokolorowane zostają wierzchołki tworzące skonstruowaną ścieżkę oraz niektóre wierzchołki leżące na lewo od tej ścieżki. Konstruując kolejne ścieżki omijamy wierzchołki już pokolorowane (za wyjątkiem stacji wyciągu).

Powyższy algorytm znajdowania skrajnie lewej ścieżki można zaimplementować w następujący sposób:

```

1: const
2:   MaxN = 5000; f Maksymalna liczba polan (wierzchołków grafu)
3: type
4:   f Lista sąsiedztwa jednego wierzchołka. g
5:   f Element 0-ty zawiera liczbę wierzchołków na liście. g
6:   TListaSasiedztwa = array [0..MaxN] of Integer;
7:   PListaSasiedztwa = "TListaSasiedztwa";
8: var
9:   f Graf reprezentowany jako listy sąsiedztwa wierzchołków g

```

54 Narciarze

```

10: T: array [1..MaxN] of PListaSasiedztwa;
11: f Tablica do kolorowania odwiedzonych wierzchołków g
12: Odwiedzony: array [1..MaxN] of Boolean;
13: N: Integer; f Liczba wierzchołków g
14: function Wglab (w: Integer): Boolean;
15: f Realizuje przeszukiwanie grafu T w głąb, począwszy od wierzchołka w.
16: Zwraca true w przypadku dotarcia do dolnej stacji (sukcesu). g
17: var
18:   i: Integer;
19:   s: Boolean;
20: begin
21:   if w = N then
22:     f Osiągnięto dolną stację wyciągu. g
23:     Wglab := true
24:   else begin
25:     Odwiedzony[w] := true; s := false; i := 1;
26:     f Przeszukuj aż do pierwszego sukcesu. g
27:     while not s and (i ≤ T[w]"[0]) do begin
28:       if not Odwiedzony [T[w]"[i]] then
29:         s := Wglab (T[w]"[i]);
30:       Inc (i)
31:     end;
32:     Wglab := s
33:   end
34: end;
```

Szukanie liczby węzłów możemy wyznaczyć w następujący sposób:

```

1: function ZnajdzRozwiazanie: Integer;
2: f Znajduje rozwiązanie metodą poszukiwania najbardziej
3:   skrajnej drzewa. g
4: var
5:   i: Integer;
6:   function UsunTraseBezposrednia: Boolean;
7:   f Usuwa ewentualne bezpośrednie krawędzie ! N,
8:   zwraca true, gdy takie połączenie istnieje g
9:   var
10:    i, j, lnext: Integer;
11:    zn: Boolean;
12:   begin
13:     i := 1; zn := false; lnext := T[1]"[0];
14:     while (i ≤ lnext) and not zn do
15:       if T[1]"[i] = N then
16:         zn := true
17:       else
18:         Inc (i);
19:     if zn then begin
```

```
20:         for j := i to Inast - 1 do T[1]"[j] := T[1]"[j + 1];
21:         Dec (T[1]"[0])
22:     end
23:     UsunTraseBezposrednia := zn
24: end
25: begin f ZnajdzRozwiazanie. g
26:     for i := 1 to N do Odwiedzony [i] := false;
27:     if UsunTraseBezposrednia then i := 1 else i := 0;
28:     while Wglab (1) do Inc (i);
29:     ZnajdzRozwiazanie := i
30: end
```

Z twierdzenia Eulera wiadomo (zobacz [10]), że w każdym spójnym grafie planarnym liczba krawędzi m jest takiego rzędu jak liczba wierzchołków n . Dokładniej, dla $n \geq 3$ mamy $n - 1 \leq m \leq 3n - 6$. Jeśli więc nie będziemy alokowali w pamięci całej tablicy sąsiedztwa, a jedynie ich wypełnione fragmenty, to uzyskamy złożoność pamięciową algorytmu rzędu n .

Sprawdzenie, czy w grafie jest krawędź bezpośrednio grająca dołnikrawędziowy wymaga przejrzenia wszystkich krawędzi wychodzących z danej stacji wyciągu. Tak więc złożoność czasowa tej operacji jest rzędu n . Zauważmy, że w trakcie przeglądania grafu po każdej krawędzi przechodzimy co najwyżej raz. Stąd złożoność czasowa przeszukiwania grafu jest rzędu n . Tak więc złożoność czasowa całego rozwiązania jest rzędu n .

TESTY

Do sprawdzenia rozwiązania użyto 8-miu testów. Testy te można podzielić na trzy grupy:

- NAR1{3.IN | proste testy sprawdzające poprawność rozwiązania,
- NAR4{6.IN | bardziej skomplikowane testy sprawdzające poprawność rozwiązania,
- NAR7{8.IN | testy badające złożoność rozwiązania.

W poniższej tabelce podano wielkość i wyniki dla poszczególnych testów

Test	n	m	i
1	2	1	1
2	15	26	2
3	20	37	4
4	900	1 740	2
5	2 502	2 901	5
6	4 006	9 001	1 001
7	4 600	10 005	3
8	4 913	9 524	16

Paski

Paski to gra dwuosobowa. Rekwizytami niezbędnymi do gry są paski w trzech kolorach: czerwonym, zielonym i niebieskim. Wszystkie paski czerwone mają wymiary $c \times 1$, zielone $z \times 1$, a niebieskie $n \times 1$, gdzie c , z i n są liczbami naturalnymi. Gracze dysponują nieograniczoną pulą pasków każdego koloru (jeżeli pewnych pasków zabraknie, to zawsze można dodrukować).

Plansza do gry jest prostokątem o wymiarach $p \times 1$ i składa się z p pól o wymiarach 1×1 .

Gracze wykonują ruchy na przemian. Ruch polega na ułożeniu na planszy paska dowolnego koloru. Obowiązują przy tym następujące zasady:

- pasek nie może wystawać poza planszę

- nie wolno przykrywać (nawet częściowo) pasków ułożonych wcześniej,

- każde paska musi pokrywać się brzegami z planszą

Przegrywa gracz, który jako pierwszy nie może wykonać ruchu zgodnie z zasadami gry.

Pierwszy gracz to gracz, który wykonuje pierwszy ruch w grze. Mamy, że pierwszy gracz ma strategię wygrywającą jeżeli i niezależnie od posunięć drugiego gracza zawsze może wygrać.

Zadanie

Napisz program, który:

- wczyta z pliku tekstowego PAS.IN wymiary pasków i co najmniej jednej planszy,

- dla każdej planszy stwierdzi, czy pierwszy gracz posiada strategię wygrywającą

- zapisze wyniki w pliku tekstowym PAS.OUT.

Wejście

Pierwszy wiersz zbioru wejściowego PAS.IN zawiera trzy liczby naturalne c , z i n , $1 \leq c, n; z \leq 1000$, które dają długość pasków, odpowiednio, czerwonych, zielonych i niebieskich. Liczby w wierszu są oddzielane pojedynczymi znakami odstępu.

Drugi wiersz pliku PAS.IN zawiera jedną liczbę m , $1 \leq m \leq 1000$, oraz liczbę p plansz do rozpatrzenia.

Wiersze od 3 to $m + 2$ zawierają po jednej liczbie p , $1 \leq p \leq 1000$. Liczba w wierszu $i + 2$ jest długością i -tej planszy.

Wyjście

Plik wyjściowy PAS.OUT powinien zawierać m wierszy. W i -tym wierszu pliku powinna być zapisana jedna liczba:

58 Paski

- 1, jeżeli pierwszy gracz ma strategię wygrywającą i-tej planszy,
- 2, w przeciwnym przypadku.

Przykład

Dla pliku wejściowego PAS.IN:

```
1 5 1
3
1
5
6
```

poprawna odpowiedź jest plik tekstowy PAS.OUT:

```
1
1
2
```

ROZWIĄZANIE

W teorii gier istnieje pojęcie gry zamkniętej. Gry, które polegają na kolejnych jawnych posunięciach dwu graczy (np. gra w paski, a także szachy, warcaby, kółko i krzyżyk, wilk i owce itd.) są przykładami gier zamkniętych. Znane twierdzenie mówi, że wszystkie takie gry są niesprawiedliwe lub czyste, tzn. zawsze albo jeden z graczy ma strategię wygrywającą albo obaj gracze mogą najwyżej wymusić remis lub nieskończoną grę.

Gra w paski jest ponadto grą kategorięczną, czyli zawsze kończy się zwycięstwem jednego z graczy. Jest zatem niesprawiedliwa: któryś gracz musi mieć strategię prowadzącą do zwycięstwa.

Być może informatykiem, z pewnością dajesz sobie sprawę Szanowny Czytelniku, że teoretycznie można znajdować strategię wygrywającą poprzez przeszukiwanie drzewa gry, i że chyba dla danej rozgrywki nie jest to wykonalne w praktyce. Można polemizować, czy paski są prostsze niż w każdym razie przeszukiwanie całego drzewa jest w tym wypadku zbyt pracochłonne.

Ruch w grze w paski można jednak postrzegać jako rozbięcie planszy na mniejsze kawałki. Podsuwa nam to pomysł skorzystania z metod programowania dynamicznego. Jeżeli umielibyśmy powiedzieć o tych mniejszych kawałkach, to byśmy mogli umielibyśmy rozwiązać kawałki jako wygrywające.

Chwila nam się pozwala stwierdzić, że nie wystarczy informacja, który z graczy ma strategię wygrywającą na całym kawałku planszy, by ustalić, kto ją ma na całej planszy. Potrzebujemy zatem subtelniejszego rozróżnienia pomiędzy planszami, jednak takiego, z którego łatwo wynika, kto na danej planszy zwycięży. Jakiego? O tym już za chwilę.

Skłen XOR?

Szanowny Czytelniku! Byłoby poznać program wzorcowy i wiesz, że w magiczny sposób korzysta on z wartości operacji XOR. W tym artykule postaram się przekonać Cię, że w rozwiązaniu tym nie ma aż tak wiele magii. Użyję teorii grup, co w wielu miejscach uprości opis. Mimo wszystko, zajmie to jednak trochę czasu, a skoro Ty oglądasz rozwiązanie wzorcowe, to pewnie nie należysz do cierpliwych. Dlatego już teraz przedstawię krótkie rozwiązanie. Oto ona:

W grze w paski, jeśli w jakiejś chwili plansza daje się podzielić na dwa identyczne fragmenty, to wiadomo, że gracz, na którego przypada kolejka, musi przegrać. Drugi gracz będzie powtarzał jego ruchy, tyle że symetrycznie, na drugim z identycznych fragmentów planszy. Jeśli pierwszy gracz może jeszcze wykonać ruch, to również drugi może po nim wykonać ruch symetryczny. A jeśli pierwszy nie może to przegrał.

Ta cecha gry w paski jest w pełni analogiczna do znanej wartości operacji XOR, polegającej na tym, że dla dowolnej liczby k mamy $k \text{ XOR } k = 0$. Liczba k odpowiada jednemu z dwu identycznych egzemplarzy planszy, zaś 0 oznacza porażkę pierwszego gracza.

Oczywiste jest to tylko intuicja. Dlatego zachęcam nawet Ciebie, Niecierpliwy Czytelniku, do dalszej lektury.

Terminologia

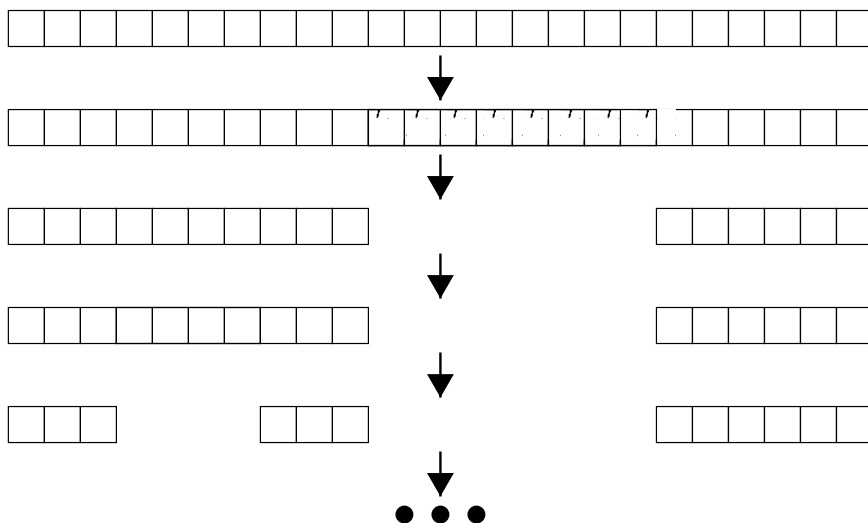
Na początku gry plansza jest pojedynczym prostokątem zbudowanym z $p - 1$ kwadratowych pól. Kolejne ruchy polegają na zakrywaniu fragmentów planszy. Pola zakryte nie biorą dalej udziału w grze. Natomiast pola wolne po każdym ruchu tworzą pewien układ spójnych prostokątów. Przykładowo, na rysunku 1 widzimy początek pewnej rozgrywki na planszy długości 24. Po pierwszym ruchu wolne pola tworzą układ dwu prostokątów o długościach 10 i 6, a po następnym mamy trzy prostokąty o długościach 3, 3 i 6.

Definicja. Spójny prostokąt zbudowany z wolnych pól do którego skrajnie przylega pole zajęte lub brzegi planszy (czyli nie daje się powiększyć o kolejne wolne pola bez naruszania spójności), nazywamy obszarem. Każdy układ obszarów (również początkowy, czyli zbudowany z jednego obszaru $p - 1$) będziemy nazywać planszą.

Zwróć uwagę, że z punktu widzenia strategii rozgrywki (w szczególności tego, kto wygra), nie ma znaczenia kolejność, w jakiej na danej planszy występują poszczególne obszary. Czyli plansze 3, 3, 6 oraz 3, 6, 3 możemy uważać za jednakowe. Dlatego odpowiednim pojęciem matematycznym do reprezentowania plansz będzie multizbiór, którego elementami będą liczby całkowite dodatnie $|$ długości poszczególnych obszarów.

Definicja. Multizbiór jest to zbiór par $(x; n)$, gdzie x jest elementem multizbioru, zaś $n = 1; 2; 3; \dots$ jest liczbą całkowitą dodatnią określającą w ilu egzemplarzach dany element należy do multizbioru. Oczywiście dla każdego x do multizbioru może należeć co najwyżej jedna para postaci $(x; n)$. Operacje sumy i częściowej siły dla multizbiorów zde niowane w sposób naturalny.

Rys. 1 W trakcie rozgrywki plansza rozpada się na coraz mniejsze obszary

Na przykład, jeśli $A = f(a; 3); (b; 1); (c; 1)g$, zaś $B = f(a; 2); (b; 3); (d; 5)g$, to $A \cap B = f(a; 5); (b; 4); (c; 1); (d; 5)g$ oraz $A \setminus B = f(a; 2); (b; 1)g$.

Plansze przedstawimy jako multizbiory długości tworzących je obszarów. Przykładowo, przedstawieniem planszy 3, 3, 6, jak również planszy 3, 6, 3, jest ten sam multizbiór $f(3; 2); (6; 1)g$. W dalszych rozważaniach potrzebna nam będzie operacja łączenia dwu plansz, czyli budowania planszy, składającej się ze wszystkich obszarów wchodzących w skład obu plansz. Operacji łączenia plansz dokładnie odpowiada suma multizbiorów.

Odrobina abstrakcji

Rozważmy grę rozpoczynającą się od planszy $\emptyset$ i prowadzoną przy użyciu pasków o długościach $c, z i n$. W każdym stanie gry plansza będzie zatem zbudowana z obszarów o długościach $\leq p$. Oczywiście, nie każda plansza zbudowana z takich obszarów może się pojawić w naszej rozgrywce, w szczególności suma długości obszarów nigdy nie przekroczy p .

Na nasze potrzeby wygodnie jednak będzie o tym zapomnieć i zbadać zbiór X wszystkich plansz, zbudowanych ze skończonej liczby obszarów, z których każdy ma długość $\leq p$. Zatem X jest rodziną skończonych multizbiorów, których elementy są liczbami od 1 do p . Dzięki temu, w zbiorze X wykonalne jest działanie łączenia plansz (czyli dodawania multizbiorów) – to znaczy, że plansza uzyskana przez połączenie dwu elementów zbioru X należy do tego zbioru. Zwróćmy uwagę, że w zbiorze X znajduje się również plansza pusta, czyli pusty multizbiór (odpowiada ona całkowitemu wypełnieniu planszy paskami). Oznaczmy ją przez 0 . Dla dowolnego $x \in X$ mamy oczywiście $x \cap 0 = x$, czyli 0 jest elementem neutralnym dla działania łączenia plansz. Nadto łączenie plansz jest, jak każdy widzi, przemienne i (jak sama nazwa

wskazuje) $\neq$.

Definicja. Zbiór Y z działaniem dwuargumentowym + nazywamy grupą przemienności albo abelową jeśli spełnia on następujące warunki:

1. Dla dowolnych $y_1; y_2; y_3 \in Y$ mamy $y_1 + (y_2 + y_3) = (y_1 + y_2) + y_3$.

2. Przemienność: dla dowolnych $y_1; y_2 \in Y$ zachodzi $y_1 + y_2 = y_2 + y_1$.

3. Istnieje element $e \in Y$ taki, że dla każdego $y \in Y$ zachodzi $y + e = e + y = y$. Element e nazywamy elementem neutralnym grupy.

4. Dla każdego elementu $y \in Y$ istnieje taki $y^0 \in Y$, że $y + y^0 = e$. Przyjmuje się oznaczenie $y = y^0$. Mówimy, że y jest elementem odwrotnym do y .

Pojęcie grupy przemiennej powinno być dobrze znane każdemu: najprostsze przykłady to liczby całkowite (lub wymierne, lub rzeczywiste) z dodawaniem (w tym kontekście mówimy raczej o elemencie przeciwnym, a nie odwrotnym), liczby wymierne (lub rzeczywiste) bez zera z mnożeniem, wektory na płaszczyźnie z dodawaniem wektorów, itd.

Widzimy, że zbiór X z działaniem $+$ spełnia wszystkie warunki oprócz odwracania. Przypomnijmy sobie jednak, że na planszy, dającej się podzielić na dwa identyczne fragmenty gracz, na którego przypada kolejka, musi przegrać tak samo jak na planszy $\cdot$. Z punktu widzenia strategii można więc uważać, że plansza postaci $x \cdot [x]$ jest równoważna planszy $\cdot$. Postaramy się zatem tak przerobić zbiór X z działaniem $+$, by każdy jego element był odwrotny sam do siebie. Z grubsza biorąc utożsamimy elementy postaci $x \cdot [x]$ z $\cdot$. Znowu będzie nam potrzebna

Definicja. Relacja dwuargumentowa na zbiorze Y jest relacją równoważności, jeśli jest

zwrotna, tzn. dla każdego $y \in Y$ zachodzi $y \sim y$,

symetryczna, tzn. dla każdych $y_1; y_2 \in Y$ jeśli $y_1 \sim y_2$, to również $y_2 \sim y_1$,

przechodnia, czyli jeśli dla $y_1; y_2; y_3 \in Y$ zachodzi $y_1 \sim y_2$ oraz $y_2 \sim y_3$, to także $y_1 \sim y_3$.

Relacje równoważności są matematycznym sposobem na utożsamienie pewnych elementów zbioru: każda relacja równoważności na zbiorze Y jednoznacznie zadaje jego podział, czyli rodzinę A podzbiorów zbioru Y takich, że $y_1 \sim y_2$ wtedy i tylko wtedy, gdy dla pewnego elementu B rodziny A zachodzi jednocześnie $y_1 \in B$ oraz $y_2 \in B$. Taką rodzinę oznaczamy się przez $Y = \{B\}$. Każdy element $y \in Y$ należy do dokładnie jednego elementu $B \in Y = \{B\}$; ten jedyny element oznaczamy $[y] = B$ i nazywamy klasą abstrakcji elementu y . Oczywiście $[y_1] = [y_2]$ wtedy i tylko wtedy, gdy $y_1 \sim y_2$. Czyli $[y] \in Y$ jest zbiorem tych i tylko tych elementów zbioru Y , które utożsamiliśmy z y za pomocą relacji $\sim$.

Dobrym pomysłem okazuje się następujące określenie naszej relacji: $x_1 \sim x_2$ wtedy i tylko wtedy, gdy na planszy $x_1 \cdot [x_2]$ gracz rozpoczynający musi przegrać, tzn. jego przeciwnik posiada strategię wygrywającą. Wiemy zatem, że zawsze $x \sim x$. Poza tym jest oczywiście wiele innych par $x_1; x_2$ takich, że $x_1 \sim x_2$ jak się niedługo okaże, działają to na naszą korzyść. Przypominam, że rozmiary pasków c , z , n są już czas ustalane. Dla innych rozmiarów pasków możemy otrzymać zupełnie inne relacje.

Z drugiej strony, uważamy Czytelnik niedoświadczony, że nieorientuje się w utożsamianie plansz, na których gracz rozpoczyna grę ma strategię wygrywającą, abyby było gor- szym pomysłem. Poza bardzo prostymi przypadkami, musielibyśmy wyczas w trosce o przechodniość naszej relacji konsekwentnie posklejać ze sobą wszystko.

Zadanie dla czytelnika. Proszę sprawdzić, że $\sim$ jest istotnie relacją równoważ- ności (spełnia de nicji). Wskazywka: aby udowodnić przechodniość należy znaleźć strategię wygrywającą drugiego gracza dla plansz $x_1 \sqsubset x_2$ oraz $x_2 \sqsubset x_3$, opisać sposób (algorytm) gry dla drugiego gracza, który zagwarantuje mu zwycięstwo na planszy $x_1 \sqsubset x_3$.

Zagadka tylko dla wtajemniczonych: czy jeśli zde niowalibyśmy $\sim$ jako naj- mniejszą relację równoważności na X , która utożsamia wszystkie plansze postaci $x \sqsubset x$ z $;$, to czy $\sim =$? A gdyby dodatkowo zarządzić by $\sim$ było najmniejszą kongruencją na X ze względu na $\sqsubset$?

No dobrze, powiecie, utożsamiamy jakieś elementy, ale przecież działanie $\sqsubset$ było określone na X , a my mamy teraz inny zbiór $X =$. A jednak wszystko jest pod kon- trolą. Przypomnijmy tylko jedno pojęcie, z którym każdy spotkał się (lub spotka) w szkole:

De nicja. Relacja równoważności $\sim$ jest kongruencją na zbiorze Y ze względu na działanie $+$, jeśli dla dowolnych $y_1, y_1^0, y_2, y_2^0 \in Y$ jeśli tylko $y_1 \sim y_1^0$ oraz $y_2 \sim y_2^0$, to zachodzi również $y_1 + y_2 \sim y_1^0 + y_2^0$.

Przypadek "szkolny" to relacja przystawania modulo n , która utożsamia liczby całkowite $a, b \in \mathbb{Z}$ wtedy i tylko wtedy, gdy $a - b$ dzieli się przez n . Jest to relacja równoważności, co więcej jest to kongruencja ze względu na dodawanie, odejmowanie i mnożenie.

Kongruencja pozwala wykonywać działania w zbiorze klas abstrakcji $Y =$: aby np. dodać dwie klasy, bierzemy dowolnych elementów y i y' i dodajemy, a następnie znajdujemy klasę abstrakcji sumy. To, że relacja jest kongruencją nie oznacza nic więcej, niż że tak zde niowane działanie jest dobrze określone w zbiorze $Y =$, tzn. że różne wybory reprezentantów prowadzi do tego samego wyniku do tej samej klasy abstrakcji.

Na całość szczerze, $\sim$ jest kongruencją w X ze względu na $\sqsubset$. Proszę to sprawd- dzić wprost z de nicji, dowód będzie podobny do dowodu faktu, że relacja $\sim$ jest przechodnia.

Mamy zatem

Fakt. $X =$ z działaniem zadany przez $\sqsubset$ jest grupą przemienności z elementem neutralnym $[\ ]$ (klasa abstrakcji zbioru pustego). Działanie w tej grupie możemy oznaczać $+$, zaś element neutralny po prostu przez $0 = [\ ]$.

Istotnie, podzielenie X przez $\sim$ nie może popsuć zerości, ani przemienności $\sqsubset$, ani neutralności $;$ (która przenosi się na całą klasę abstrakcji $[\ ]$), i oczywiście uzyskujemy elementy odwrotne: każdy element jest odwrotny sam do siebie.

Do czego byłam potrzebna ta "robota" abstrakcji?

Potrzeba wyjaśnić, czemu miałam ten długi ciąg de nicji. Celów było kilka. Po pierwsze, możemy teraz zwięźle sformułować nasz cel: algorytm ma stwierdzać czy dla danej planszy x , składającej się z jednego obszaru długości p , zachodzi $x \sqsubset ;$,

czyli czy $[x] = 0$ (gdzie zgodnie z naszą definicją $x = [x]$; wtedy i tylko wtedy, gdy drugi gracz ma strategię wygrywającą na planszy x [x]; $= x$).

Po drugie, bez określania naszej grupy $X = \{x \in \mathcal{X} \mid x \text{ jest planszą}\}$; 0i wiele faktów, które w tej chwili są dla nas najzupełniej oczywiste, należałoby za każdym razem dowodzić "nie" w sposób podobny do dowodu przechodniości relacji $\leq$ (a więc byłyby one pozostawione jako zadania dla Ciebie, Szanowny Czytelniku). Przykład takiego faktu: jeżeli na planszy x strategii wygrywająca dla drugiego gracza (w szczególności, jeżeli np. $x = x^0$ [x^0]), to na planszy x_1 [x strategii wygrywająca dla tego samego gracza, co na planszy x_1 . Uzasadnienie: $[x] = 0$, więc $[x_1] \leq [x] = [x_1]$. Wskazujemy grupę pozwalającą wycisnąć wszystko co się da z przeprowadzonych już przez Ciebie dowodów, że jest relacją równoważności i kongruencji ze względu na $\leq$.

Po trzecie i najważniejsze, jak się za chwilę okaże, klasy abstrakcji naszej relacji dają się efektywnie obliczać metodą programowania dynamicznego.

Trochę porządku

Na drodze do rozwinięcia czeka nas jeszcze jedno niespodziewane odkrycie: klasy plansz (czyli klasy abstrakcji relacji $\leq$) dają się porządkować.

Zauważmy najpierw, że dla dowolnej planszy x , jeżeli $[x] \in 0$, to z planszy x można jednym ruchem dojść do pewnej planszy $x_0 \geq 0 = [\cdot]$. Innymi słowy, z każdej planszy x wygrywającej dla gracza, na którego przypada kolejka, można zawsze jednym ruchem przejść do jakiejś planszy x_0 przegrywającej dla gracza, którego kolejka wypadnie po tym ruchu (a więc który będzie musiał położyć pierwszy pasek na planszy x_0). Jest to ten właśnie ruch, który graczowi rozpoczynającemu grę na planszy x gwarantuje zwycięstwo. Oczywiście, na planszy x byłoby da się wykonać wiele innych ruchów, które mogłyby prowadzić do plansz z innych klas. Ważne jest jednak istnienie co najmniej jednego wygrywającego posunięcia dla każdej spośród plansz z klasy $[x] \in 0$.

Wykorzystajmy konsekwentnie tę obserwację o określonej relacji dwuargumentowej na zbiorze $X = \mathcal{X}$ jak następuje: dla klas $B_1, B_2 \geq X = \mathcal{X}$ zachodzi $B_1 \leq B_2$ wtedy i tylko wtedy, gdy z każdej planszy $x_1 \in B_1$ można jednym ruchem dojść do pewnej planszy $x_2 \in B_2$.

Na razie wiemy tylko, że dla $[x] = B \in 0$ jest $B = 0$. Nie wiemy ani czy można znaleźć B dla jakiegoś B , ani czy można było $B_1 \leq B_2$ dla jakichkolwiek $B_1, B_2 \in 0$.

Fakt 1. (najważniejszy) Jeżeli $B_1, B_2 \geq X = \mathcal{X}$ i $B_1 \leq B_2$, to albo $B_1 = B_2$, albo $B_2 = 0$.

Dowód. Niech nie zachodzi ani $B_1 = B_2$, ani $B_2 = 0$. Czyli istnieje plansza $x_1 \in B_1$, z której jednym ruchem nie da się dojść do żadnej spośród plansz z klasy B_2 . Analogicznie, istnieje pewna plansza $x_2 \in B_2$, na której żadne posunięcie nie prowadzi do klasy B_1 . Rozważmy planszę $x_1 \leq x_2$. Jeżeli gracz, na którego przypada kolejno wykona na tej połączonej planszy ruch w obrębie części x_1 , to przejdzie do pewnej planszy $x_1^0 \leq x_2$, gdzie $x_1^0 \in B_2$. A zatem $[x_1^0] \in B_2$. Do tej nierówności dodajmy stronami $[x_2]$, otrzymamy $[x_1^0] \leq [x_2] \in B_2 \leq [x_2]$, czyli $[x_1^0] \leq [x_2] \in 0$. Jest to zatem ruch prowadzący do porażki. Gracz przegrał więc jeżeli położy pasek w obrębie planszy x_2 . Czyli plansza $x_1 \leq x_2$ jest dla niego przegrywająca, to znaczy $[x_1 \leq x_2] = 0$, skąd $B_1 = B_2$, co kończy dowód.

Fakt 2. Dla danego $B \in X$ nie zachodzi $B \leq B$.

Dowód. Jeśli by tak było, to startując od dowolnej planszy $x_1 \in B$ moglibyśmy wykonać ruch, prowadzący do pewnej planszy $x_2 \in B$, następnie jednym ruchem przeszlibyśmy do planszy $x_3 \in B$ i tak w nieskończoność. A nie jest to możliwe, bo po każdym ruchu liczba wolnych pól zmniejsza się o najmniej o długość największego z pasków c, z, n !

Fakt 3. Dla danych $B_1, B_2 \in X$ nie zachodzi jednocześnie $B_1 \leq B_2$ i $B_2 \leq B_1$.

Dowód. Podobnie jak poprzednio, prowadziłoby to do istnienia nieskończonej rozgrywki, w której na zmianę przechodzilibyśmy z planszy z klasy B_1 do planszy z klasy B_2 i z powrotem.

Fakt 4. Jeśli $B_1 \leq B_2$ oraz $B_2 \leq B_3$, to $B_1 \leq B_3$.

Dowód. Ten fakt jest chyba dośćaskakujący, gdyż oznacza, iż z planszy z klasy B_1 do planszy z klasy B_3 można zawsze przejść jednym ruchem, a nie dwoma (choć oczywiście dwoma takimi). Uzasadnienie jest jednak proste: nie może oczywiście być $B_1 = B_3$ (wykluczylibyśmy to przed chwilą). Musi być zatem $B_3 \leq B_1$ lub $B_1 \leq B_3$. Jednak w tym pierwszym przypadku znów znaleźlibyśmy nieskończoną rozgrywkę prowadzącą kolejno z klasy B_1 do B_2 , z B_2 do B_3 , a z B_3 na powrót do B_1 i tak w kółko. Pozostaje jedyna możliwość $B_1 \leq B_3$.

Fakt 5. Klas plansz w X jest skończona wiele.

Dowód. (Pamiętamy, że sam zbiór X był nieskończony.) Niech x_m oznacza planszę zbudowaną z jednego obszaru długości m (czyli $x_m = f(m; 1)g$), gdzie $1 \leq m \leq p$. Wówczas oczywiście każda plansza $x \in X$ daje się przedstawić jako suma

$$x = \underbrace{x_1}_{n_1} + \underbrace{x_2}_{n_2} + \dots + \underbrace{x_p}_{n_p}$$

Oczywiście dopuszczamy, by dla pewnych k było $n_k = 0$. Plansze x reprezentuje multizbiór $f(1; n_1); \dots; (p; n_p)g$, trzeba tylko pominąć te pary $(k; n_k)$, dla których $n_k = 0$.

Aby znaleźć klasę planszy x zauważamy, że $\underbrace{x_m}_{n_m} + \dots + \underbrace{x_m}_{n_m}$ jest równe x_m dla n_m

nieparzystego, zaś dla n_m parzystego. Suma ta upraszcza się zatem do co najwyżej jednego składnika. W związku z tym, mamy

$$[x] = B_1 + B_2 + \dots + B_p$$

gdzie odpowiednio $B_m = [x_m]$ lub $B_m = 0$, zależnie od parzystości liczby n_m . Suma tej postaci jest zawsze skończona liczba, dokądnie 2^p .

Zwróćmy uwagę, że klas plansz może nie być dokładnie 2^p , tylko mniej, gdyż może się zdarzyć, że dla pewnych $m^0 \in m^{(0)}$ jest $[x_{m^0}] = [x_{m^{(0)}}]$. Np. jeśli $c; z; n \leq 3$, to oczywiście $0 = [x_1] = [x_2]$.

Wniosek z faktów 1-5: Klasy plansz można ponumerować kolejnymi liczbami naturalnymi tak, by klasa 0 miała numer 0 i by dla dowolnych dwóch klas $B^0, B^{(0)}$ numer klasy B^0 był większy od numeru klasy $B^{(0)}$ wtedy i tylko wtedy, gdy $B^0 \leq B^{(0)}$.

Na podstawie udowodnionych faktów wniosek ten powinien wydawać się oczywisty. Takie własności mogą po prostu mieć tylko naturalny porządek na liczbach

naturalnych $0 < 1 < 2 \leq \dots \leq l-1 < l$. Jako zadanie proponujemy nie uzasadniać wniosków np. przez indukcję lub posługując się pojęciami "długu" (acyklicznego grafu skierowanego) i sortowania topologicznego. Klasę numerze j będziemy od teraz oznaczać B^j . W szczególności, $0 = B^0$.

Programowanie dynamiczne

Najwyższa pora przejść do opisu algorytmu. Przypominam, że naszym celem jest obliczanie klas poszczególnych plansz.

Na podstawie wyciągniętego przed chwilą wniosku wiemy, że każdej planszy z klasy B^j można jednym ruchem przejść do każdej z klas $B^0, B^1, \dots, B^{j-1}$.

Wiemy też, że nie zachodzi $B_j \subset B_j$, czyli z pewnej planszy z klasy B_j nie da się wykonać ruchu tak, by pozostała w klasie B_j . Prawdziwe jest jednak mocniejsze stwierdzenie: nigdy nie da się wykonać ruchu tak, by pozostała w tej samej klasie. Dowód jest bardzo prosty: gdyby tak było dla pewnej planszy $x \in B_j$, to na planszy x gracz pierwszy wykonany to posunięcie na jednej z pól, doprowadzając do sytuacji $x^0 \in x$, gdzie $x^0 \in B_j$, czyli $[x^0] = [x] = B_j$, skąd $[x^0 \in x] = 0$. Z sytuacji dla siebie przegrywającej $x \in x$ przeszedłby zatem do sytuacji, w której przegrałby jego oponent, co oczywiście jest sprzeczne z naszymi definicjami i ze zdrowym rozsądkiem.

Widzimy zatem co następuje: numer planszy x to jedyna taka liczba j , że planszy x da się jednym posunięciem przejść do każdej z klas $B^0, B^1, \dots, B^{j-1}$, i nie da się jednym posunięciem przejść do żadnej spośród plansz, należących do klasy B^j .

Ta obserwacja poprowadzi nas już prosto do algorytmu, który indukcyjnie wyznacza numery klas plansz. Dla porządku przytoczymy jeszcze tylko jedną definicję.

Definicja. Jeśli Y z działaniem $+$ jest grupą Y^0 takim podzbiorem, który również jest grupą ze względu na to samo działanie, to mówimy, że Y^0 jest podgrupą Y .

Przykładowo, liczby całkowite podzielne przez 3 stanowią podgrupę grupy liczb całkowitych z dodawaniem.

Oznaczmy przez X_m zbiór wszystkich plansz, zbudowanych z obszarów z których żaden nie jest dłuższy niż m . Oczywiście $X = X_p$.

Niech X_m oznacza zbiór wszystkich klas plansz (elementów grupy $X =$), które mają reprezentanta z X_m . Jest on zamknięty ze względu na działanie $+$ i oczywiście jest podgrupą grupy $X =$. Mamy zatem $0 = X_0 \subset X_1 \subset \dots \subset X_p = X =$. Zauważmy też, że każdy ze zbiorów X_m składa się z klas o kolejnych numerach, od B^0 do pewnego B^N . Jest tak, gdy tylko N jest największą liczbą taką, że $B^N \in X_m$, to pewna plansza $x \in B^N$ składa się z obszarów nie dłuższych niż m . Można z niej jednym ruchem dojść do każdej z klas $B^0, B^1, \dots, B^{N-1}$, a ruch w grze w paski nie może spowodować, by którykolwiek z obszarów wydłużył się. To dowodzi, że każda z tych klas ma reprezentanta w X_m , czyli należy do X_m .

Podam teraz algorytm, który po każdym kroku dla kolejnych liczb m potra

wyznaczyć numer klasy każdej planszy ze zbioru X_m

wykonywać działanie $+$ w grupie X_m (to znaczy, wyznaczać numer klasy $B^i \in B^j$ dla $B^i, B^j \in X_m$)

Pierwszy krok algorytmu jest trywialny: wiemy, że plansza pusta ma numer 0, a grupa $X_0 = 0$ jest grupą trywialną.

Zatem więc potrafiemy wyznaczać klasy dla plansz z X_{m-1} oraz dla takich klas potrafiemy wykonywać działanie $[]$. Węty planszy x_m zbudowane z jednego obszaru długości m . Przejrzyjmy wszystkie możliwe ruchy, jakie możemy wykonać na tej planszy. Każdy z tych ruchów prowadzi do planszy zbudowanej z 1 lub 2 obszarów, z których każdy ma długość $\leq m-1$. Zatem zgodnie z założeniem potrafiemy wyznaczyć numery klas wszystkich tych plansz (jeżeli jakichś rozspaja naszą planszę to numer klasy wyznaczymy, obliczając $[]$ klas obu obszarów, na które rozpadła się plansza). Mamy więc teraz pewną klasę, do której należy x_m , jest najmniejszą liczbą naturalną, jaka nie pojawiła się wśród otrzymanych numerów klas plansz. Jeżeli np. możliwe ruchy prowadziły x_m do plansz z klas o numerach 0; 1; 2; 3; 6; 9; 13, to znaczy, że $[x_m] = B^4$.

Situacja dwie możliwości. Albo $[x_m] \geq X_{m-1}$, skąd wynika, że $X_m = X_{m-1}$ i nic więcej w tym kroku algorytmu nie musimy robić, albo z planszy x_m można dojść do każdej z klas, należących do X_{m-1} , czyli klasa $[x_m]$ nie jest nam jeszcze znana. Ten drugi przypadek musimy rozważyć dokładniej.

Wiemy, że $X_{m-1} = fB^0; \dots; B^{M-1}g$ dla pewnego M . Stąd natychmiastowy wniosek, że $[x_m] = B^M \geq X_{m-1}$.

Rozważmy teraz klasy postaci $[x_m] [B^j]$, gdzie $0 \leq j \leq M-1$.

Wszystkie one są elementami X_m .

Jedną z nich nie należy do X_{m-1} , gdy $[x_m] [B^j] = B^k \geq X_{m-1}$, to oczywiście mielibyśmy również $x_m = [x_m] [B^j] [B^j] = B^k [B^j] \geq X_{m-1}$ (suma elementów B^j i B^k grupy X_{m-1} również należy do tej grupy).

Klasa każdej planszy $x \geq X_m$, jeżeli nie należy do grupy X_{m-1} , to może być przedstawiona w tej postaci. Plansza $x \geq X_m$ jest bowiem połączeniem pewnej (parzystej bądź nieparzystej) liczby obszarów długości m oraz planszy, należącej do X_{m-1} , czyli $x = x_m [x_m] [\dots [x_m [x^0]$, gdzie $x^0 \geq X_{m-1}$. Stąd istotnie $[x] = [x_m] [[x^0]$ lub $[x] = [x^0] \geq X_{m-1}$, gdzie $[x^0] = B^j$ dla pewnego $j < M$.

Dla różnych wartości j klasy $[x_m] [B^j]$ są między sobą różne, bo do nierówności $B^j \notin B^{j^0}$ można stronami dodać x_m .

W takim razie mamy

$$X_m = fB^0; B^1; \dots; B^{M-1}; [x_m] [B^0]; [x_m] [B^1]; \dots; [x_m] [B^{M-1}]g$$

Co więcej, skoro umiemy wykonywać działanie $[]$ w grupie X_{m-1} , to pamiętając, że $[x_m] [[x_m] = 0$, umiemy je wykonywać także w X_m !

Teraz już jest trudno zgadnąć numerem klasy $[x_m] [B^j]$ będzie $M+j$. Aby się tym przekonać, wybierzmy dowolnego reprezentanta $x \geq B^j$ i rozważmy planszę $x_m [x]$. Na tej planszy możemy wykonać ruch albo w obrębie części x_m , albo x .

Wykonując ruch w części x możemy przejść do dowolnie wybranej spośród klas $[x_m] [B^i]$, gdzie $0 \leq i < j$. Byłoby żądane nam się nie przejść do którejś klas $[x_m] [B^k]$ dla $k > j$, ale dla każdego takiego k znajdziemy reprezentanta $x \geq B^j$,

dla którego nie będzie to możliwe. Wszystko odbywa się analogicznie jak na samej planszy $x \in B^j$, bez dołączonej części x_m .

Natomiast jeżeli pasek w części x_m , możemy przejść do dowolnej klasy $B^0 \in X_{m-1}$. Wystarczy wziąć $B^{00} = B^0 \cup B^j$. Wiemy, że $B^{00} \in X_{m-1}$, więc istnieje taki ruch na planszy x_m , który prowadzi do klasy B^{00} . Wykonując ten ruch na planszy $x_m \cup x$, istotnie otrzymamy w wyniku planszy klasy $B^{00} \cup B^j = (B^0 \cup B^j) \cup B^j = B^0$. Widzimy też, że ruch w obrębie x_m nie doprowadzi nas do żadnej klasy spoza X_{m-1} .

Podsumowując widzimy wyrażenie,

$$B^{M-1} \cup x_m = [x_m] \cup B^0 \cup [x_m] \cup B^1 \cup [x_m] \cup B^2 \cup \dots \cup [x_m] \cup B^{M-1}.$$

Ponieważ wiemy skądinąd, że $X_m = \{B^0, \dots, B^{2^M-1}\}$, to musi rzeczywiście zachodzić $[x_m] \cup B^j = B^{M+j}$, dla każdego $0 \leq j \leq M-1$.

W ten sposób zawiązyujemy wszystkie warunki indukcyjne, dotyczące naszego algorytmu.

Pozostaje jeszcze jeden drobiazg: widzimy, że po pierwszym kroku znamy tylko jedną planszę (pustą), a po każdym następnym liczba znanych nam plansz (tzn. liczba elementów grupy X_m) albo nie zmienia się albo się podwaja. Będzie zatem zawsze potęgą dwójki. W szczególności, w całym powyższym rozumowaniu M będzie potęgą dwójki. Po tej uwadze nie powinno być dla Czytelnika najmniejszym problemem udowodnienie przez indukcję, że działaniu $\cup$ w grupie klas plansz odpowiada dokładnie operacja XOR na numerach tych klas.

W ten sposób wszystkie tajemnice gry w paski zostają ujawnione.

TESTY

Na potrzeby testowania rozwinęto i przygotowano 15 testów. Każdy z nich zawierał p przypadków plansz do rozpatrzenia i było to zawsze kolejno p plansz o długościach od 1 do p .

W poniższej tabeli zestawiono wartości c , z , n oraz p dla poszczególnych testów. Ponadto, k oznacza największą liczbę taką, że co najmniej jedna z plansz x_m przy $m \leq p$ należy do klasy B^k . Dalej, W_1 oznacza liczbę plansz spośród $x_1, \dots, x_p$, które się wygrywa dla gracza rozpoczynającego (czyli należy do klasy B^j dla $j > 0$), zaś W_2 – liczbę plansz przegrywanych dla rozpoczynającego.

Nr	c	z	n	p	k	W_1	W_2
0	1	5	1	6	1	3	3
1	2	2	2	10	3	7	3
2	3	3	3	20	4	16	4
3	4	4	4	50	5	43	7
4	2	18	26	70	15	63	7
5	1	5	6	905	256	903	2
6	2	3	4	100	16	99	1
7	3	5	5	100	12	94	6
8	2	2	111	200	17	181	19
9	1000	1000	1000	1000	1	1	999
10	2	38	226	1000	150	984	16
11	3	221	233	1000	103	977	23
12	2	16	60	1000	65	985	15
13	3	29	91	1000	139	987	13
14	3	51	51	1000	64	980	20

Testy 4 i 5 oraz 6, 7, 8 i 9 zostały zgrupowane.

PODSUMOWANIE

Zadanie "Paski" było prawdopodobnie jednym z najtrudniejszych zadań w historii Olimpiady. Mimo to było zadaniem z pierwszego etapu, a więc można było poświęcić na nie wiele czasu i posłужyć się pracą literatury. To jednak poprawnie rozwiązało je tylko jeden zawodnik.

Przedstawione w niniejszym artykule rozumowanie jest oparte na dowodzie poprawności programu wzorcowego. Autorem tego programu i dowodu jest Tomasz Walec.

Podstawowe pojęcia teorii gier są rzystnie objaśnione w pierwszym rozdziale znakomitej książki [HS]. Serdecznie zachęcam do lektury!

Czytelnikom zainteresowanym tematem polecam również pozycję [C], a w szczególności zawarte tam informacje o grze Nim. Gra ta okazuje się wiele wspólnego z grą paski. W niej także do znalezienia strategii wygrywającej przydaje się operacja XOR.

BIBLIOGRAFIA

- [HS] Hugo Steinhaus "Kalejdoskop matematyczny" , WSiP Warszawa 1989
 [JC] John Conway "On Numbers and Games" , Academic Press, Inc. New York 1976

Zawody II stopnia

opracowania zadań

Podpisy

W Urzędzie Ochrony Bajtocji (UOB) zatrudnieni są urzędnicy oraz dowódcy. W archiwum znajdują się teczki z aktami wszystkich urzędników. W każdej teczce znajduje się podpis urzędnika oraz podpisy pracowników (urzędników lub dowódców), którzy poróżnili go lojalnie. Każdy nowoprzyjmowany urzędnik musi uzyskać przynajmniej jedno poróżnienie. Z biegiem czasu lista poróżnieli może się powiększać. UOB dowiedział się ostatnio, że do grona dowódców przeniknęła szpieg wrogiej Mikromiklandii. Kolejni szpiegcy byli wprowadzani do UOB na stanowiska urzędnicze dzięki poróżnieniu szpiega-dowódcy i/lub innych wprowadzonych szpiegów. Tacy szpiegcy mają poróżnienia wyłącznie od pracowników będących szpiegami.

Wiarygodność urzędnika można podważyć, jeśli po pierwsze nie ma on poróżnienia od jednego dowódcy, który nie jest szpiegiem, tzn. nie istnieje taki ciąg pracowników UOB $p_1; p_2; \dots; p_k$, że p_1 jest dowódcą nie będącym szpiegiem, p_k jest danym urzędnikiem i (dla $i = 1; \dots; k-1$) p_i poróżnił p_{i+1} .

Jeśli założenie o pewnym dowódcy, że jest szpiegiem spowodowałoby, że wiarygodność urzędnika zostałaby podważona, to urzędnik ten jest podejrzany o szpiegostwo. Dowództwo UOB chciałoby zobaczyć listy takich urzędników, i to jak najszybciej!

Przykład

Dowódcy: Anna, Grzegorz.

Urzędnicy: Bolesław (poróżnił Annę), Celina (poróżniła Bolesława), Dorota (poróżniła Bolesława i Celina), Eugeniusz (poróżnił Annę i Grzegorza), Felicja (poróżniła Eugeniusza), Halina (poróżniła Grzegorza i Ireneusza), Ireneusz (poróżnił Grzegorza i Halinę).

Podejrzani: Bolesław, Celina, Dorota, Halina, Ireneusz.

Zadanie

Napisz program, który:

wczyta z pliku tekstowego POD. IN liczbę dowódców i urzędników w UOB oraz informacje o poróżnieniach,

wyznaczy listę urzędników podejrzanych o szpiegostwo,

wyniki zapisze do pliku tekstowego POD. OUT.

Wejście

W pierwszym wierszu pliku tekstowego POD. IN zapisana jest dokładnie jedna dodatnia liczba całkowita n ($1 \leq n \leq 500$) będąca liczbą pracowników UOB. Pracownicy są ponumerowani od 1 do n . W kolejnych n wierszach zapisane są pary liczb. W $i + 1$ -ym wierszu pliku znajduje się podpis poróżniących pracowników nr i . Jest to ciąg liczb całkowitych

72 Podpisy

podzielanych pojedynczymi odstępami. Pierwsza liczba w tym ciągu, $0 \leq m_i$, jest równa liczbie poręczeń udzielonych pracownikowi nr i . Kolejne m_i liczb to numery pracowników, którzy poręczyli za prawdziwość pracownika nr i . (Tak więc liczba wyrazów ciągu w $i + 1$ -ym wierszu wynosi $m_i + 1$.) Dowodem to Ci pracownicy, za których nikt nie poręczył

Wyjście

Twój program powinien:

w kolejnych wierszach pliku tekstowego POD.OUT zapisać w rosnącej kolejności, po jednej liczbie w każdym wierszu, ciąg dodatnich liczb całkowitych będących numerami urzędników podejrzanych o szpiegostwo | jeżeli tacy urzędnicy są

w pierwszym i jedynym wierszu pliku wyjściowego POD.OUT zapisać dokładnie jedno słowo BRAK | jeżeli takich urzędników nie ma.

Przykład

Dla pliku wejściowego POD.IN:

```
9
0
1 1
1 2
2 2 3
2 1 7
1 5
0
2 7 9
2 7 8
```

poprawna odpowiedź jest plik tekstowy POD.OUT:

```
2
3
4
8
9
```

ROZWIĄZANIE

Zadanie to można w naturalny sposób wyrazić w języku teorii grafów. Mamy dany graf skierowany. Wierzchołki tego grafu reprezentują pracowników UOB, a krawędzie reprezentują poręczenia. Krawędź $v \rightarrow u$ reprezentuje poręczenie udzielone przez pracownika v urzędnikowi u . Dowodem są reprezentowani przez te wierzchołki, do których nie prowadzą żadne krawędzie.

Niech u będzie wierzchołkiem reprezentującym urzędnika. Jak sprawdzić czy u jest podejrzany o szpiegostwo? Zależy to od tego, ilu dowódców pośrednio poręczył za jego lojalność. Temu, jak pewien dowódca d pośrednio poręczył za lojalność urzędnika u odpowiada ścieżka prowadząca z d do u . Tak więc, jeżeli istnieje przynajmniej dwa wierzchołki reprezentujące dowódców, z których możemy poprowadzić ścieżkę do u ,

to u nie jest podejrzany o szpiegostwo | gdyby jeden z tych dowódcy okazał się szpiegiem, to i tak drugi porządnio za lojalność u. Jeśli natomiast istnieje co najmniej jeden wierzchołek reprezentujący dowódcę którego możemy poprowadzić śledztwo, to u jest podejrzany o szpiegostwo | gdyby d okazał się szpiegiem, to wiarygodność u zostałaby podważona.

Zadanie to można rozwiązywać wykorzystując przeszukiwanie grafu wszerz lub w głąb (zobacz [10] lub [13]). W najprostszej wersji możemy dla każdego urzędnika wyznaczyć liczbę dowódcy, którzy porządnio porządku za niego, przeszukując graf "wstecz". Podobnie, możemy dla każdego dowódcy wyznaczyć urzędników, za których on porządnio przeszukując graf zgodnie z kierunkiem krawędzi. Rozwiązania te są jednak nieefektywne. Ich złożoność czasowa jest $O(nm)$, gdzie n jest liczbą wierzchołków, a m jest liczbą krawędzi w grafie.

Zauważmy jednak, że nie musimy wyznaczać wszystkich dowódcy, którzy porządnio porządku za danego urzędnika. Jeśli znajdziemy dwóch takich dowódcy, to nie musimy wyznaczać kolejnych | dany urzędnik i tak nie jest podejrzany o szpiegostwo. Równie wszyscy ci, za których ten urzędnik porządnio porządku nie są podejrzani o szpiegostwo. Ponadto nie jest istotne, którzy dowódcy porządnio porządku za danego urzędnika, a jedynie ilu.

Możemy więc każdemu urzędnikowi przyporządkować licznik określający ilu dowódcy porządnio porządku za niego: "jeden", "jeden", "dwóch lub więcej". Jeśli licznik jest równy jeden, to dodatkowo pamiętamy który dowódca porządnio porządku za urzędnika | informacje te będziemy wykorzystywać zamiast kolorowania wierzchołków w trakcie przeszukiwania grafu. Początkowo przyjmujemy, że jeden dowódca nie porządnio porządku za danego urzędnika. Następnie, dla każdego dowódcy przeszukujemy graf począwszy od niego i zwiększamy liczniki odwiedzonych urzędników. Jeśli licznik któregoś urzędnika jest równy jeden i porządnio porządnio ten dowódca, od którego zaczynamy przeszukiwanie grafu, to urzędnik ten byłby w tym przeszukiwaniu odwiedzony. Jeśli licznik któregoś urzędnika osiągnie wartość dwóch lub więcej, to pomijamy go przy dalszych przeszukiwaniach grafu. W ten sposób każdy wierzchołek zostanie odwiedzony co najwyżej dwa razy. W rezultacie złożoność czasowa takiego rozwiązania jest $O(n + m)$, gdzie n jest liczbą wierzchołków, a m jest liczbą krawędzi w grafie. Złożoność pamięciowa jest takiego rzędu jak wielkość grafu i wynosi $O(n + m)$. Rozwiązanie to może być zaimplementowane w następujący sposób:

```

1: const
2:   N_MAX = 500; f Maksymalna liczba wierzchołków g
3:   ST_UNKNOWN = 0; f Brak porządnio g
4:   f Jedno porządzenie = nr porządnio dowódcy. g
5:   ST_CLEAN = N_MAX + 1; f Co najmniej dwa porządzenia. g
6: type
7:   t_array = array [1..N_MAX] of word;
8:   p_array = "t_array;
9:   t_o_cial = record
10:    status: word; f Licznik porządnio g
11:    cpt: boolean; f Czy jest dowódca g
12:    vouchees_no: word; f Liczba porządnio urzędników g
13:    vouchees: p_array; f Porządnio urzędnicy. g
```

74 Podpisy

```
14: end
15: var
16:   o cials: array [1..N_MAX] of t_o cial; f Graf. g
17:   n: word; f Liczba wierzchołków g
18: procedure nd_suspects;
19: f Wyznacz wartości liczników porządku urzeczywistnienia g
20: var
21:   i: word;
22: procedure go_down (no: word);
23: f Przeszukiwanie grafu w głąb począwszy od wierzchołka nr no. g
24: var
25:   i: word;
26:   captain: word;
27: begin
28:   captain := o cials[no].status;
29:   for i := 1 to o cials[no].vouchees_no do
30:     with o cials[o cials[no].vouchees[i]] do begin
31:       if (status = ST_UNKNOWN) then begin
32:         f Pierwszy raz wchodzimy do wierzchołka. g
33:         f Przepisujemy status poprzedniego wierzchołka. g
34:         status := captain;
35:         go_down (o cials[no].vouchees[i])
36:       end else if ((status < ST_CLEAN) and
37:         (status ≠ captain)) then begin
38:         f Znaleźliśmy drugiego dowódcę. g
39:         status := ST_CLEAN;
40:         go_down (o cials[no].vouchees[i])
41:       end
42:     end
43:   end f go_down g
44: begin
45:   for i := 1 to n do o cials[i].status := ST_UNKNOWN;
46:   for i := 1 to n do if o cials[i].cpt then begin
47:     f Dowódca g
48:     o cials[i].status := i;
49:     go_down (i);
50:     o cials[i].status := ST_CLEAN
51:   end
52: end
```

TESTY

Do sprawdzania rozwiązań zadania użyto 14 testów

Wielkość testu ma postać $KULE(n; k; p1; p2)$, gdzie:

- (1) cały graf n -wierzchołkowy jest podzielony na k niezależnych podgrafów
- (2) każdy z podgrafów jest losowy, przy czym prawdopodobieństwo, że między danymi dwoma wierzchołkami występuje krawędź wynosi $p1$
- (3) każdy podgraf zawiera dokładnie jednego dowódcę
- (4) każdy podgraf zawiera jeden wyróżniony wierzchołek, który nie jest dowódcą
- (5) na wierzchołkach wyróżnionych znów mamy strukturę grafu, tym razem z prawdopodobieństwem wystąpienia krawędzi równym $p2$
- (6) jeżeli $k = 1$, to dodatkowo doczepiamy do grafu gadziny, które powodują, że nie wszyscy urzędnicy są podejrzani (nie chcemy trywializować testu)

POD0.IN | test z treści zadania

POD1.IN | mały test poprawnościowy,

POD2.IN | $KULE(100; 1; 0; 5)$,

POD3.IN | $KULE(500; 1; 0; 5)$,

POD4.IN | $KULE(500; 1; 0; 8)$,

POD5.IN | $KULE(500; 1; 1; 0)$ - duży graf pełny z gadzinami,

POD6.IN | $KULE(50; 5; 0; 5; 0; 2)$,

POD7.IN | $KULE(200; 10; 0; 8; 0; 1)$,

POD8.IN | $KULE(500; 5; 0; 9; 0; 2)$,

POD9.IN | $KULE(500; 10; 1; 0; 0; 1)$,

POD10.IN | $KULE(500; 5; 1; 0; 0; 3)$,

POD11.IN | $KULE(500; 5; 0; 8; 0; 3)$,

POD12.IN | $KULE(500; 2; 0; 9; 0; 8)$,

POD13.IN | $KULE(480; 3; 0; 8; 0; 5)$.

Automor zmy

Turniejem nazywamy graf skierowany, w którym:

dla dowolnych dwóch różnych wierzchołków u i v istnieje dokładnie jedna krawędź pomiędzy tymi wierzchołkami (tzn. albo $u \rightarrow v$, albo $v \rightarrow u$),

nie istnieją pętle (tzn. dla dowolnego wierzchołka u nie ma krawędzi $u \rightarrow u$).

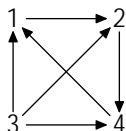
Oznaczmy przez p dowolną permutację zbioru wierzchołków turnieju. (Permutacją skończonego zbioru X nazywamy każdą odwartośćową funkcję $X \rightarrow X$.) Permutację p nazywamy **automor zmem**, jeśli dla dowolnych dwóch różnych wierzchołków u i v zwrot krawędzi pomiędzy u i v jest taki sam, jak pomiędzy $p(u)$ i $p(v)$ (tzn. $u \rightarrow v$ jest krawędzią w turnieju wtedy i tylko wtedy, gdy $p(u) \rightarrow p(v)$ jest krawędzią w tym turnieju). Dla zadanej permutacji p interesuje nas, dla ilu turniejów jest ona automor zmem.

Przykład

Weźmy zbiór wierzchołków oznaczonych liczbami $1, 2, 3, 4$ oraz permutację p :

$$p(1) = 2 \quad p(2) = 4 \quad p(3) = 3 \quad p(4) = 1:$$

Istnieją tylko cztery turnieje, dla których ta permutacja jest automor zmem:

Zadanie

Napisz program, który:

z pliku tekstowego AUT.IN wczyta opis permutacji n -elementowego zbioru wierzchołków,

obliczy liczbę takich n -wierzchołkowych turniejów, dla których ta permutacja jest automor zmem,

zapisze w pliku tekstowym AUT.OUT resztę z dzielenia t przez 1 000.

78 Automor zmy

Wejście

W pierwszym wierszu pliku tekstowego AUT.IN znajduje się jedna liczba naturalna n , $1 \leq n \leq 10\,000$, będąca liczbą wierzchołków.

W kolejnych n wierszach znajduje się opis permutacji p . Zakładamy, że wiersz k się ponumerowane liczbami od 1 do n . W wierszu $(k + 1)$ -szym znajduje się wartość permutacji p dla wierzchołka nr k (tzn. wartość $p(k)$).

Wyjście

W pierwszym i jedynym wierszu pliku tekstowego AUT.OUT powinna znaleźć się jedna liczba całkowita będąca resztą z dzielenia przez 1 000 liczby różnych n -wierzchołkowych turniejów, dla których permutacja p jest automor zmem.

Przykład

Dla pliku wejściowego AUT.IN:

```
4
2
4
3
1
```

poprawna odpowiedź jest plik tekstowy AUT.OUT:

```
4
```

ROZWIĄZANIE

Rozważy zbiór A wszystkich nieuporzędkowanych par liczb ze zbioru $\{1; 2; \dots; n\}$. Każdą parę liczb będziemy utożsamiali z parą wierzchołków o odpowiednich numerach. Pokażemy, że

albo nie istnieje żaden turniej, dla którego dana permutacja p jest automor - zmem,

albo wyznacza ona podział zbioru A na różne podzbiory $A_1; A_2; \dots; A_s$, zwane dalej gromadami, dające w sumie zbiór A i takie, że

zwrot krawędzi między dowolną parą wierzchołków z danej gromady determinuje zwrot krawędzi między pozostałymi parami wierzchołków z tej gromady,

zwroty krawędzi między parami wierzchołków należącymi do różnych gromad mogą być niezależne.

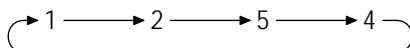
Szukana liczba t turniejów, dla których permutacja p jest automor zmem będzie równa 2^s , ponieważ zwrot krawędzi pomiędzy parami wierzchołków z jednej gromady można ustalić na 2 sposoby. Pary należące do tej samej gromady nazwiemy parami zależnymi.

Cyklem permutacji p będziemy nazywać k -elementowy ciąg różnych liczb $(c_0, c_1, \dots, c_{k-1})$ taki, że $c_i = p(c_{i-1})$, dla $1 \leq i < k$ i $c_0 = p(c_{k-1})$. Będziemy pokazali, że każdą permutację można przedstawić w postaci zbioru różnych cykli.

Dla przykładu permutacja p :

$$p(1) = 2 \quad p(2) = 5 \quad p(3) = 6 \quad p(4) = 1 \quad p(5) = 4 \quad p(6) = 3$$

składa się z dwóch cykli:

Liczby i gromady wyznaczonych przez daną permutację p można szybko znaleźć, znając rozbięcie permutacji na cykle.

Wzamy cykl C o długości k oraz należą do niego elementy u i v . Połamy białą pion na u i czerwony pion na v . Jeśli zoba piony jednocześnie przesuniemy po cyklu o jeden element, to dostaniemy parę zależną od $fu;vg$. Aby wyznaczyć wszystkie takie pary powtarzamy ten ruch tak długo, ażoba piony z powrotem znajdą się na pozycjach startowych u i v .

Zauważmy, że jeśli długość cyklu k jest liczbą parzystą, v jest oddalony $\frac{k}{2}$ od u na cyklu C , to po $k/2$ krokach czerwony pion znajdzie się na u , a biały na v . To oznacza sprzeczność $u \neq v$ jest krawędzią w turnieju wtedy i tylko wtedy, gdy $v \neq u$ jest krawędzią w tym turnieju. W takim przypadku nie istnieje żaden turniej, dla którego permutacja p byłaby automor zmem i ostatecznie odpowiedź jest liczba 0. Dalej będziemy zakładali, że wszystkie cykle są nieparzystej długości.

Jeśli długość cyklu jest liczbą nieparzystą, to niezależnie od tego jak wybraliśmy u i v , do początkowego ustawienia pionów powrócimy po k krokach. Liczba k jest zatem liczbą dowolnej gromady złożonej z par elementów cyklu C . Zbiór takich par elementów cyklu C ma $k(k-1)/2$ elementów, zatem rozpada się na $(k-1)/2$ gromad.

Niech teraz u będzie elementem cyklu C o długości k , a v elementem cyklu D o długości l . Połamy znowu białą pion na u , a czerwony na v . Aby wyznaczyć pary zależne od $fu;vg$, podobnie jak poprzednio synchronicznie przesuwamy piony, tym razem po różnych cyklach. Po ilu krokach wrócimy do sytuacji początkowej? Pion biały wraca na u po k krokach, pion czerwony wraca na v po l krokach, zatem musimy wykonać $\text{NWW}(k; l)$ kroków. Wszystkich par o jednym elemencie z C i drugim z D jest kl , a wszystkie gromady utworzone z takich par są liczone $\text{NWW}(k; l)$, więc mamy $kl = \text{NWW}(k; l) = \text{NWD}(k; l)$ takich gromad.

Możemy już policzyć liczbę gromad, na które rozpada się zbiór wszystkich par. Musimy najpierw wyznaczyć długości wszystkich cykli permutacji p i tę operację można łatwo zaimplementować w czasie $O(n)$ i następnie posumować liczby gromad po wszystkich parach cykli, stosując wyżej wyprowadzone wzory. Ponieważ permutacja może mieć n cykli, nasz algorytm miałby złożoność czasową nie lepszą niż $O(n^2)$. Możemy jednak poprawić ten wynik poprzez zbiorowe traktowanie cykli o identycznych długościach. Niech c_k oznacza liczbę cykli o długości k . Wtedy sumaryczna liczba gromad utworzonych przez pary o elementach pochodzących

z tego samego cyklu o długość k wynosi $\frac{c_k(k-1)}{2}$,

z c_k cykli o długości k wynosi $\frac{c_k(c_k-1)}{2}$ k ,

z cykli o różnych długościach k i l wynosi $c_k c_l$ $NWD(k; l)$.

Ile może być różnych długości cykli? Aby być ich najwięcej, musimy wziąć po jednym cyklu o długości $1; 3; 5; \dots$, przy czym suma długości cykli nie może być większa od n . Ponieważ $1 + 3 + 5 + \dots + d_2 \leq \frac{1}{2}n$, różnych długości cykli jest co najwyżej $O(\sqrt{n})$. Do rozpatrzenia mamy zatem $O(n)$ par grup cykli różnych długości. Policzenie $NWD(p; q)$ algorytmem Euklidesa zajmuje czas $O(\log p + \log q)$ czasu (jego opis Czytelnik znajdzie w [13]), zatem otrzymujemy algorytm o złożoności czasowej $O(n \log n)$.

To nie koniec zadania, gdyż pozostaje nam jeszcze policzyć resztę z dzielenia $t = 2^s$ przez 1000. Kolejne potęgi dwójki będziemy naliczać iteracyjnie. Będziemy zauważyli, że przy wykonywaniu kolejnych mnożeń przez 2 wystarczy przechowywać jedynie resztę z dzielenia aktualnego wyniku przez 1000. Obserwacja ta jednak nie wystarczy, ponieważ 2^s może być rzędu n^2 . Zauważmy jednak, że po wystarczająco dużej liczbie kroków (ale na pewno mniejszej niż 1000) otrzymamy w kodzie na wartości i takie, że $2^i \bmod 1000 = 2^m \bmod 1000$ dla pewnego $m < i$. Wtedy dla każdego $j > i$ mamy

$$2^j \bmod 1000 = (2^i \bmod 1000) \cdot 2^{(j-i)} \bmod (i-m) \bmod 1000$$

Wystarczy zatem nam mnożyć jeszcze $(j-i) \bmod (i-m)$ razy. Aby zrealizować ten algorytm potrzebna nam będzie 1000-elementowa tablica, w której r -tym elementem będzie wykładnik i , dla którego otrzymaliśmy resztę r .

Algorytm ten wykona co najwyżej 2000 mnożeń, więc jego złożoność czasowa to $O(1)$ (jest stała)!

TESTY

Do sprawdzania rozwiązań zawodników użyto 12 testów. Testy 2 i 3 oraz 11 i 12 były zgrupowane. Permutacje z wszystkich testów, za wyjątkiem testu 2, zawierały wyłącznie cykle nieparzystych długości. Krótki opis testów zawarty jest poniżej:

AUT1.IN | prosty test poprawności losowy,

AUT2.IN | prosty test poprawności losowy z cyklem parzystej długości,

AUT3.IN | prosty test do zgrupowania z 2,

AUT4.IN | poprawności losowy test losowy, permutacja 50-elementowa o 4 cyklach,

AUT5.IN | test poprawności losowy, permutacja 501-elementowa o jednym cyklu,

AUT6.IN | wydajności losowy test losowy, permutacja 10000-elementowa o 100 cyklach,

- AUT7.IN | wydajność losowy test losowy, permutacja o 100 cyklach długości 1, 3, 5, ..., 199,
AUT8.IN | wydajność losowy test losowy, permutacja 5000-elementowa o 4500 cyklach,
AUT9.IN | wydajność losowy test losowy, permutacja 10000-elementowa o 5000 cyklach,
AUT10.IN | wydajność losowy test losowy, permutacja 10000-elementowa o 8000 cyklach,
AUT11.IN | 10000-elementowa permutacja identyczna,
AUT12.IN | prosty test do zgrupowania z 11.

Trzamienny dąg

Trzamienny dąg ustawia kontenery na wagonach kolejowych. Wagony są ponumerowane kolejno $1; 2; \dots$. Na każdym wagonie można postawić najwyżej jeden kontener. W jednym ruchu dąg pobiera ze składowiska trzy kontenery i ustawia je na wagonach o numerach i , $i + p$ oraz $i + p + q$, albo na wagonach o numerach i , $i + q$ oraz $i + p + q$ (dla pewnych stałych $p, q \geq 1$). Dąg trzeba zaprogramować tak, aby załadował kontenerami pierwsze n wagonów pociągu (pociąg ma $n + p + q$ wagonów). Program składa się z ciągu instrukcji. Każda z instrukcji opisuje jeden ruch dągu. Instrukcja programu ma postać trójki $(x; y; z)$, gdzie $1 \leq x < y < z \leq n + p + q$, i określa numery wagonów, na które dąg ma ustawić kontenery. Jeśli po wykonaniu programu na każdym spośród pierwszych wagonów pociągu znajduje się dokładnie jeden kontener, to mówimy, że program jest **poprawny**.

Zadanie

Napisz program, który:

z pliku tekstowego TR0.IN wczyta charakterystykę dągu (liczby p i q) oraz liczbę wagonów do załadowania (n),

wygeneruje poprawny program dla dągu,

zapisze go do pliku tekstowego TR0.OUT.

Wejście

W pierwszym i jedynym wierszu pliku tekstowego TR0.IN znajdują się dokładnie trzy dodatnie liczby całkowite pooddzielane pojedynczymi odstępami. Są to odpowiednio: liczby p i q określające parametry dągu oraz liczba n , będąca liczbą początkowych wagonów pociągu do załadowania. Liczby te spełniają nierówności $1 \leq n \leq 300\,000$, $2 \leq p + q \leq 60\,000$.

Wyjście

W pierwszym wierszu pliku tekstowego TR0.OUT powinna znajdować się dokładnie jedna liczba całkowita m będąca liczbą instrukcji w wygenerowanym programie. W każdym z kolejnych m wierszy powinny znajdować się dokładnie trzy liczby naturalne x, y, z pooddzielane pojedynczymi odstępami, $1 \leq x < y < z \leq n + p + q$, $x \leq n$, $y \geq p + q$, $z = x + p + q$. Są to numery wagonów, na które dąg ma postawić kontenery w kolejnym ruchu.

Przykład

Dla pliku wejściowego TR0.IN:
2 3 10

84 Trzamienny dwig

poprawna odpowiedź jest plik tekstowy TRO.OUT:

```
4
1 3 6
2 4 7
5 8 10
9 11 14
```

ROZWIĄZANIE

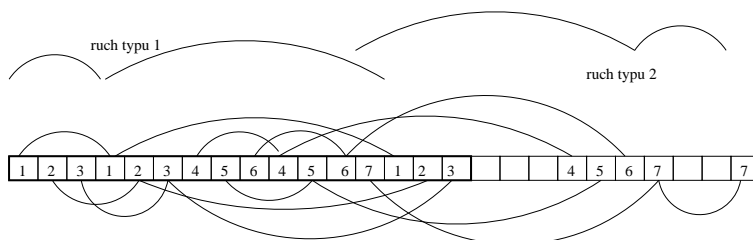
Przyjmijmy, że $p \leq q$. Ruch typu $i; i + p; i + p + q$ nazwijmy ruchem typu 1, a $i; i + q; i + p + q$ ruchem typu 2, gdzie i jest najmniejszym numerem wolnego wagonu.

Opis algorytmu

Rozwiązanie polega na wykonywaniu tak długo jak to możliwe, ruchów typu 1, a gdy to nie jest możliwe ruchu typu 2. Okazuje się, że takie rozwiązanie zawsze generuje prawidłowy program.

Złożoność czasowa takiego algorytmu wynosi $O(n + p + q)$, pamięćowa $O(p + q)$.

Rys. 1 Przykładowa historia działania dwigu trzamiennego. W każde pole wpisany jest kolejny numer ruchu, w którym to pole zostaje zajęte. Jedynie 7-my ruch jest typu 2.

Na przykład, jeśli charakterystyki dwigu jest $(3; 10)$ oraz $n = 16$, to jeden z możliwych programów dwigu jest przedstawiony na rysunku 1.

Dowód poprawności

Zauważ, że dla pewnego wagonu $i = s$ po raz pierwszy nie można wykonać jednego z ruchów tylko zauważyć, że wagon $i + p + q$ jest wolny. Również s jest wolny, natomiast $s + p$, $s + q$ są zajęte, ponieważ nie można wykonać ruchu. Wagon $s + q$ został zajęty w czasie wykonywania ruchu typu 2 dla pozycji $j = s - p$. Ale z tego wynika, że w momencie wykonywania ruchu dla $i = j$ wolne były $i; j + p; j + p + q$, zatem można było wykonać ruch typu 1, który ma priorytet i zajmuje pozycje $j; s; s + q$. Pozycja s nie mogła być zatem wolna – sprzeczność.

Obserwacja

Moja siła zastanowiła nad podobnym problem dla dwigu czteroramiennego. Jest to trudne zadanie, ponieważ najpierw dla danego n trzeba sprawdzić czy w ogóle istnieje odpowiedni program dwigu | nie każdy ciąg kolejnych n liczb da się wtedy pokryć. Na przykład nie ma pokrycia dla $n = 3$ i dwigu o charakterystyce (1, 2, 1), tzn. takiego który zapęga wagony $i; i + 1; i + 3; i + 4$.

TESTY

Do sprawdzania rozwiązań zawodników użyto 24 testów, których charakterystyki znajdują się poniżej.

Test	p	q	n
0	2	3	10
1	2	3	5
2	2	3	12
3	2	3	20
4	5	2	10
5	2	5	20
6	2	5	30
7	10	20	30
8	20	10	5
9	20	10	30
10	20	20	20
11	20	20	100
12	50	67	100
13	68	37	200
14	123	1234	1000
15	1234	123	2000
16	1000	2000	10000
17	2000	1000	20000
18	10000	10001	20000
19	10001	10000	30000
20	17777	20000	50000
21	20000	17777	60000
22	25000	35000	200000
23	35000	25000	300000

Następujące testy zostały zgrupowane: (1,2 i 3), (4,5 i 6), (7,8 i 9), (10 i 11), (12 i 13), (14 i 15), (16 i 17), (18 i 19), (20 i 21), (22 i 23).

Kod

Drzewo binarne może być puste, albo składać się z wierzchołka, do którego przyłączone są dwa drzewa, tzw. lewe i prawe poddrzewo. W każdym wierzchołku zapisana jest jedna litera alfabetu angielskiego. Wierzchołek drzewa, który nie znajduje się w żadnym poddrzewie, nazywamy **korzeniem**. Mówimy, że drzewo jest **binarnym drzewem poszukiwań (BST)**, jeśli dla każdego wierzchołka spełniony jest warunek, między, że wszystkie litery z lewego poddrzewa wierzchołka występują w alfabecie wcześniej, niż litera zapisana w wierzchołku, natomiast wszystkie litery z prawego poddrzewa | później. **Kodem drzewa BST** nazywamy:

ciąg pusty (0-elementowy), gdy drzewo jest puste,

ciąg liter zaczynający się od litery zapisanej w korzeniu drzewa, po którym następuje kod lewego poddrzewa, a następnie kod prawego poddrzewa.

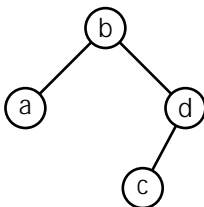
Rozważmy wszystkie k -wierzchołkowe drzewa BST, w wierzchołkach których umieszczono po czynniki k liter alfabetu angielskiego. Wybierzmy sobie listę kodów tych drzew, wypisanych w kolejności alfabetycznej. **(n,k)-kodem** nazywamy n -ty kod na tej liście.

Przykład

Istnieje dokładnie 14 kodów 4-wierzchołkowych binarnych drzew poszukiwań, konkretnie (w kolejności alfabetycznej):

abcd abdc acbd adbc adcb bacd badc cabd cbad dabc dacb dbac dcab dcba

Napis **badc** jest (7,4)-kodem i odpowiada mu następujące drzewo BST:

Zadanie

Napisz program, który:

z pliku tekstowego KOD.IN wczyta liczby n i k ,

wyznaczy $(n; k)$ -kod,

zapisze go do pliku tekstowego KOD.OUT.

Wejście

W pierwszym i jedynym wierszu pliku tekstowego KOD. IN zapisane są dwie dodatnie liczby całkowite n i k , oddzielone pojedynczym znakiem odstępu, $1 \leq k \leq 19$. Liczba n nie przekracza liczby kodów drzew BST o k wierzchołkach.

Wyjście

W pierwszym i jedynym wierszu pliku tekstowego KOD. OUT powinno znajdować się słowo złożone z n liter alfabetu angielskiego będące $(n; k)$ -kodem.

Przykład

Dla pliku wejściowego KOD. IN:

```
11 4
```

poprawnie odpowiadającym plikiem tekstowym KOD. OUT:

```
dacb
```

ROZWIĄZANIE

Zastanówmy się najpierw, ile jest drzew binarnych o zadanej liczbie wierzchołków. Oznaczmy przez C_k liczbę drzew mających k wierzchołków. Oczywiście $C_0 = 1$: tylko drzewo puste ma zero wierzchołków. Również jest tylko jedno drzewo mające jeden wierzchołek, zatem $C_1 = 1$. Niech teraz k będzie liczbą naturalną większą od jednego. Drzewo mające k wierzchołków składa się z korzenia, do którego przyczepione są dwa poddrzewa mające łącznie $k - 1$ wierzchołków. Mamy więc k możliwości

Przypadek 0. Lewe poddrzewo ma 0 wierzchołków, prawe ma $k - 1$ wierzchołków (takich drzew jest oczywiście $C_0 \cdot C_{k-1}$).

Przypadek 1. Lewe poddrzewo ma 1 wierzchołek, prawe ma ich $k - 2$ (takich drzew jest $C_1 \cdot C_{k-2}$);

...

Przypadek $k - 1$. Lewe poddrzewo ma $k - 1$ wierzchołków, prawe ma 0 wierzchołków (takich drzew jest $C_{k-1} \cdot C_0$).

Stąd otrzymujemy następujący wzór rekurencyjny na liczbę drzew:

$$C_k = C_0 \cdot C_{k-1} + C_1 \cdot C_{k-2} + \dots + C_{k-1} \cdot C_0 = \sum_{i=0}^{k-1} C_i \cdot C_{k-i-1};$$

Liczby C_k nazywamy liczbami Catalana. Występują one w wielu innych zadaniach kombinatorycznych. Na przykład:

Liczba funkcji niemalejących

$$f: f_1; 2; \dots; n; \rightarrow f_1; 2; \dots; n;$$

tzn. takich, że jeżeli $k \leq l$, to $f(k) \leq f(l)$ dla dowolnych $k, l \in f_1; 2; \dots; n$ i spełniających warunek $f(k) \leq k$, dla każdego $k \in f_1; 2; \dots; n$, jest równa C_n .

Liczba różnych triangulacji (czyli sposobów podziału przekątymi na trójkąty) wielokąta wypukłego mającego n boków jest równa C_{n-2} .

Przypuśćmy, że mamy dane działanie dwuargumentowe i rozważamy wyrażenie postaci $x_1 \cdot x_2 \cdot \dots \cdot x_n$. W tym wyrażeniu możemy rozstawić nawiasy (tak, by zawsze wykonywaliśmy działanie na dwóch argumentach) na wiele sposobów. Na przykład, dla $n = 4$ mamy następujące sposoby:

$$(x_1 \cdot x_2) \cdot (x_3 \cdot x_4); ((x_1 \cdot x_2) \cdot x_3) \cdot x_4; x_1 \cdot (x_2 \cdot (x_3 \cdot x_4)); \\ (x_1 \cdot (x_2 \cdot x_3)) \cdot x_4; x_1 \cdot ((x_2 \cdot x_3) \cdot x_4);$$

Liczba różnych sposobów rozstawienia nawiasów jest równa C_{n-1} . Inaczej mówiąc, jeżeli działanie jest niełączne (przykładem takiego działania jest dzielenie liczb rzeczywistych dodatnich), to wykonując to działanie na wszystkie możliwe sposoby, z zachowaniem kolejności $x_1; x_2; \dots; x_n$, możemy otrzymać najwyżej C_{n-1} różnych wyników.

Liczby Catalana występują również jako rozwiązanie następującego zadania: w kolejce do kina stoi $2n$ osób, z nich ma tylko 5 złotych, każdy z pozostałych ma tylko banknot dziesięciozłotowy. Bilet kosztuje 5 złotych. W kasie nie ma pieniędzy, więc może się okazać, że w którymś momencie kasjerka nie będzie mogła wydać reszty kolejnej osobie (na przykład, jeżeli pierwsza osoba ma 5 złotych, a dwie następne po 10 złotych, to trzecia osoba nie otrzyma reszty i kolejka się zatrzyma). Okazuje się, że liczba sposobów ustawienia osób w kolejce tak, by wszyscy mogli kupić bilety, jest równa C_n .

Czytelnikowi zainteresowanemu kombinatoryką polecamy książki W. Lipski, W. Marek { Analiza kombinatoryczna i V. Bryant { Aspekty kombinatoryki, z których można dowiedzieć się więcej o liczbach Catalana.

Podany wyżej wzór rekurencyjny pozwala obliczyć kolejne liczby Catalana. Poczłowe liczby Catalana są one odpowiednio:

$$\begin{aligned}C_0 &= 1; \\C_1 &= 1; \\C_2 &= 2; \\C_3 &= 5; \\C_4 &= 14; \\C_5 &= 42; \\C_6 &= 132; \\C_7 &= 429; \\C_8 &= 1430; \\C_9 &= 4862; \\C_{10} &= 16796;\end{aligned}$$

Znany jest też wzór na k -tą liczbę Catalana. Mianowicie

$$C_k = \frac{1}{k+1} \binom{2k}{k} :$$

W programie wzorcowym liczby Catalana są obliczane za pomocą wzoru rekurencyjnego.

Teraz opiszemy algorytm znajdowania $(n; k)$ -kodu drzewa binarnego. Najpierw wyjaśnimy istotę działania tego algorytmu na przykładzie. Przyjmijmy $k = 10$ i $n = 8751$. Wiemy już, że istnieje 16796 drzew binarnych mających 10 wierzchołków. Ta liczba jest sumą następujących 10 liczb:

1. liczby $C_0 \dots C_9$, równej 4862; jest to liczba tych drzew, w których lewe poddrzewo ma 0 wierzchołków, a prawe 9 wierzchołków. Słowo dokładnie te drzewa binarne, które mają w korzeniu umieszczony literę a ;
2. liczby $C_1 \dots C_8$, równej 1430; jest to liczba tych drzew, w których lewe poddrzewo ma 1 wierzchołek, a prawe 8 wierzchołków. Słowo drzewa, które mają w korzeniu umieszczony literę b ;
3. liczby $C_2 \dots C_7$, równej 858; jest to liczba tych drzew, w których lewe poddrzewo ma 2 wierzchołki, a prawe 7 wierzchołków. Słowo drzewa, które mają w korzeniu umieszczony literę c ;
- ...
10. liczby $C_9 \dots C_0$, równej 4862; jest to liczba tych drzew, w których lewe poddrzewo ma 9 wierzchołków, a prawe 0 wierzchołków. Słowo drzewa, które mają w korzeniu umieszczony literę j .

Kody wszystkich drzew z grupy pierwszej poprzedzają oczywiście w porządku alfabetycznym kody drzew z grupy drugiej, te z kolei poprzedzają kody drzew w

grupy trzeciej itd. Zauważmy teraz, że liczba kodów zaczynających się od liter a, b, c, d, e jest równa 8398 (czyli mniej niż 18751), a jeśli dopujemy jeszcze literę f, to liczba kodów wyniesie 8986 (a więc więcej niż 18751). Stąd wynika, że pierwszy litera kodu jest f. Po niej następują litery od a do e (w nieznannej jeszcze kolejności) i na końcu litery od g do j (również w nieznannej kolejności). W ten sposób ustaliliśmy pierwszy litera kodu drzewa. Następnie będziemy chcieli ustalić kody obu poddrzew. W tym celu obliczymy kolejne numery tych kodów i rekurencyjnie znajdziemy same kody.

Każdemu z C_5 kodów złożonych z liter od a do e na początku odpowiada C_4 kodów złożonych z liter od g do j na końcu. Mamy znaleźć 353-ci z kolei kod rozpoczynający się literą f (gdzie $18751 - 8398 = 353$). Każdemu kodowi lewego poddrzewa odpowiada 14 kodów prawych poddrzew. Ale $352 = 25 \cdot 14 + 2$. Stąd wynika, że odcinek początkowy naszego kodu (po literze f) ma być dwudziestym szóstym z kolei kodem składającym się z liter od a do e, a odcinek końcowy ma być trzecim z kolei kodem składającym się z liter od g do j. Jest tak dlatego, że pierwszym dwudziestu piątym kodom lewych poddrzew odpowiada tylko 25 $\cdot$ 14 czyli 350 kodów całych drzew. Nasz kod ma więc być trzecim kodem z następnego, tzn. dwudziestego szóstego grupy. Powstaje pytanie, dlaczego dzielimy 352, a nie 353. Mianowicie mamy proste wzory ogólne na numer grupy (czyli numer kodu lewego poddrzewa) i numer w tej grupie (czyli numer kodu prawego poddrzewa):

przypuśćmy, że nasz kod ma być m -tym kodem zaczynającym się od pewnej znanej już litery c (w naszym przypadku $c = f$); znamy więc wielkość obu poddrzew: niech lewe składa się z l wierzchołków, a prawe z p wierzchołków. Wtedy lewe poddrzewo ma numer $(m - 1) \text{ div } C_p + 1$, a prawe $(m - 1) \text{ mod } C_p + 1$.

Kontynuując obliczenia w naszym przykładzie zauważamy, że odcinek początkowy kodu zaczyna się literą d, po której następuje trzeci kod składający się z liter a, b, c i jedyny kod składający się z litery e. Odcinek końcowy zaczyna się literą g, po której następuje trzeci kod składający się z liter h, i, j. Ostatecznie otrzymamy kod fdbaceijh.

Teraz już nie trudno napisać odpowiedni algorytm rekurencyjny. Główna funkcja wyznaczająca $(n; k)$ -kod ma w nim postać następującą. Argumentami funkcji są litera cp , od której zaczynają się litery umieszczone w wierzchołkach drzewa (będzie to potrzebne w przypadku prawego poddrzewa, w którym występują litery nie od początku alfabetu), numer n drzewa i liczba wierzchołków k . W tablicy Catalan umieszczone sąoczywiście liczby Catalana, obliczone wcześniej za pomocą wzoru rekurencyjnego. Na początku funkcja zwraca wartość w przypadkach najprostszych: kod pusty dla drzewa pustego i kod jednoliterowy cp dla drzewa składającego się z jednego wierzchołka. Dla drzew większych obliczamy w pętli sumę iloczynów liczb Catalana dotychczas przekroczyła n . Zauważmy, że wartości zmiennych l i p są wtedy równe dokładnie liczbom wierzchołków w lewym i prawym poddrzewie. Korzystając z powyższych wzorów znajdujemy numery lewego i prawego poddrzewa i dwukrotnie wywołujemy

92 Kod

procedury rekurencyjnie. Otrzymane kody drzew będziemy wreszcie ze znalezionym wcześniej korzeniem. Oto treść tej procedury:

```
1: function Kod (cp : char; n : longint; k : integer) : String;
2:   f cp : litera początkowa kodu drzewa;
3:   n   : numer kodu drzewa wśród drzew mających wierzchołki
4:       oznaczone literami począwszy od cp zakładamy, że liczba
5:       n nie przekracza liczby Catalana  $C[k]$ ;
6:   k   : liczba wierzchołków drzewa g
7: var
8:   l,p : integer; fliczba wierzchołków w lewym i prawym poddrzewie g
9:   Suma : longint; fsuma iloczynu liczb Catalana g
10:  SumaPoprzednia : longint;
11:  m : longint;
12:  n1,n2 : longint; fnumery lewego i prawego poddrzewa g
13:  znak : char;
14: begin
15:   if (k=0) then
16:     Kod:=''
17:   else if (k=1) then
18:     Kod:=cp
19:   else begin
20:     Suma:=0;
21:     l:={1;
22:     p:=k;
23:     repeat
24:       l:=l+1;
25:       p:=p-1;
26:       SumaPoprzednia:=Suma;
27:       Suma:=Suma+Catalan[l]*Catalan[p];
28:     until (Suma=n);
29:     znak:=chr(ord(cp)+l);
30:     m:=n-SumaPoprzednia;
31:     n1:=((m-1) div Catalan[p])+1;
32:     n2:=((m-1) mod Catalan[p])+1;
33:     Kod:=znak + Kod(cp,n1,l) + Kod(succ(znak),n2,p)
34:   end
35: end;
```

Ten najprostszy program zamieszczony jest w pliku o nazwie kod0. pas. Nie jest on jednak optymalny. Można zauważyć, że pewne obliczenia są wykonywane wielokrotnie, na przykład sumowanie iloczynów liczb Catalana. Te iloczyny i ich sumy można obliczyć wcześniej i umieścić w tablicy. Tak napisany program znajduje się w pliku kod. pas.

Ograniczenie $k = 19$ wynika z wielkości liczb Catalana. Liczba $C_{19} = 1767263190$ mieści się jeszcze w zakresie liczb typu longint.

TESTY

Do sprawdzania rozwiązań zadania użyto 17 testów.

KOD0.IN | test z treści zadania,

KOD1.IN | $n = 3$, $k = 3$,

KOD2.IN | $n = 42$, $k = 5$,

KOD3.IN | $n = 1$, $k = 6$,

KOD4.IN | $n = 2000$, $k = 9$,

KOD5.IN | $n = 50000$, $k = 11$,

KOD6.IN | $n = 200000$, $k = 13$,

KOD7.IN | $n = 1000000$, $k = 15$,

KOD8.IN | $n = 20000000$, $k = 17$,

KOD9.IN | $n = 100000000$, $k = 18$,

KOD10.IN | $n = 400000000$, $k = 19$,

KOD11.IN | $n = 800000000$, $k = 19$,

KOD12.IN | $n = 100$, $k = 19$,

KOD13.IN | $n = 1767263190$, $k = 19$,

KOD14.IN | $n = 1111111111$, $k = 19$,

KOD15.IN | $n = 1234567890$, $k = 19$,

KOD16.IN | $n = 608197699$, $k = 19$.

Labirynt studni

Wewnątrz Bajtosty znajduje się mityczny labirynt studni. Wejście do labiryntu znajduje się na szczycie góry. Labirynt składa się z wielu komnat. Każda z nich jest w jednym z trzech kolorów: czerwonym, zielonym lub niebieskim. Dwie komnaty tego samego koloru wyglądają identycznie i są nieodróżnialne. W każdej komnacie znajdują się trzy studnie oznaczone numerami 1, 2 i 3. Między komnatami można poruszać się tylko w jeden sposób – wskazując do jednej ze studni spada ścieżka (niekoniecznie pionowo) do jednej z komnat położonych niżej. Z komnaty, w której znajduje się wejście do labiryntu, można przedostać się w ten sposób do każdej z pozostałych komnat. Wszystkie drogi przez labirynt prowadzą do smoczej jamy znajdującej się na samym jego dnie. Każdemu przejściu przez labirynt odpowiada cięty numer studni wybieranych w kolejno odwiedzanych komnatach. Cięty ten nazywa się **planem podrywu**.

W smoczej jamie żyje Bajtosmok. Legenda głosi, że ten, kto przedstawi Bajtosmokowi dokładny plan labiryntu, otrzyma wielkie skarby. Wszystkich innych Bajtosmok potężnym kopnięciem wyprasa z wnętrza góry.

Miałek o imieniu Bajtazar wielokrotnie przemierzał labirynt i opracował jego mapę. Jednak Bajtosmok orzekł, że co prawda wszystkie komnaty znajdują się na mapie, ale wiele komnat jest na niej powtórzonych.

Ja też – powiedział – poklepuję Bajtazara po ramieniu – projektuję labirynt narysowany podobny rysunek, ale szybko stwierdziłem, że komnat można zrobić wiele mniej, a go poruszając się według dowolnego planu podrywu tak będzie oglądać takie same sekwencje komnat. Pomyślałem trochę i maksymalnie zredukowałem projekt.

Zadanie

Napisz program, który:

wczyta mapę Bajtazara z pliku tekstowego LAB.IN,

obliczy prawdziwą liczbę komnat w labiryncie,

zapisze wynik do pliku tekstowego LAB.OUT.

Wejście

W pierwszym wierszu pliku tekstowego LAB.IN zapisana jest jedna liczba całkowita n , $2 \leq n \leq 6\,000$, będąca liczbą komnat (nie ze smoczą jamą). Komnaty są ponumerowane od 1 do n tak, że komnaty o większych numerach znajdują się niżej (komnata, w której znajduje się wejście do labiryntu ma numer 1, a smocza jama ma numer n). W kolejnych $n - 1$ wierszach pliku są opisane komnaty (poza smoczą jamą) oraz studnie prowadzące od nich w dół. W każdym z tych wierszy znajduje się litera, po niej jeden znak odstępu, a następnie trzy liczby całkowite oddzielone pojedynczymi odstępami. Litera oznacza kolor komnaty (C – czerwony, Z – zielony, N – niebieski), a i -ta liczba (dla $i = 1; 2; 3$) jest numerem komnaty, do której prowadzi i -ta studnia.

96 Labirynt studni

Wyjście

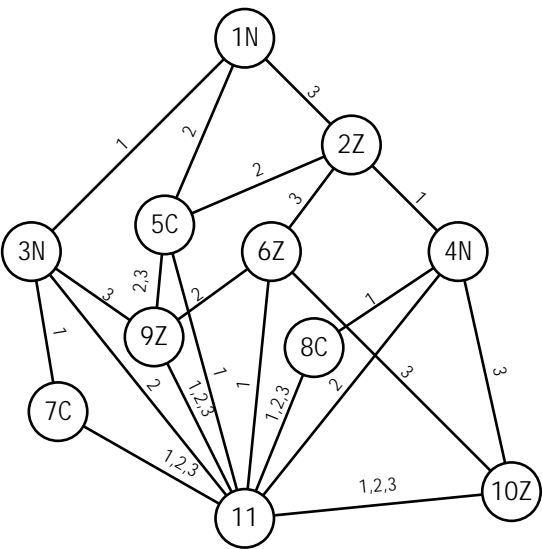
W pierwszym i jedynym wierszu pliku tekstowego LAB. OUT powinna znaleźć się dokładnie jedna liczba całkowita będąca minimalną liczbą komnat w labiryncie (nie ze smoczymi) przy której podróżnik poruszający się według dowolnego planu obserwuje taką samą sekwencję komnat, jak dla labiryntu opisanego w pliku wejściowym.

Przykład

Dla pliku wejściowego LAB. IN:

```
11
N 3 5 2
Z 4 5 6
N 7 11 9
N 8 11 10
C 11 9 9
Z 11 9 10
C 11 11 11
C 11 11 11
Z 11 11 11
Z 11 11 11
```

opisującego następujący labirynt:

poprawną odpowiedź jest plik tekstowy LAB. OUT:

8

ROZWIĄZANIE

Sformułujmy to zadanie w terminologii grafowej. Plan labiryntu to multigraf* skierowany bez cykli | jego wierzchołki reprezentują komnaty, a krawędzie reprezentują studnie. Każdy wierzchołek (z wyjątkiem smoczniej jamy) jest pokolorowany jednym z trzech kolorów: czerwonym, zielonym lub niebieskim. Z każdego wierzchołka wychodzi co trzy krawędzie etykietowane liczbami 1, 2 i 3, z wyjątkiem smoczniej jamy, z której nie wychodzi żadne krawędzie. Dla każdego wierzchołka na planie istnieje ścieżka prowadząca do niego z wierzchołka reprezentującego wejście do labiryntu. Podobnie, dla każdego wierzchołka istnieje ścieżka prowadząca z niego do smoczniej jamy.

Każdej ścieżce prowadzącej z wejścia do labiryntu do smoczniej jamy odpowiada plan podrzędny będący ciągiem etykiet krawędzi tworzących daną ścieżkę oraz ciąg kolorów wierzchołków tworzących tę ścieżkę. Równocześnie plan podrzędny wyznacza jednoznacznie odpowiadającemu mu ścieżce wejście do labiryntu ze smoczą jamą. Można powiedzieć, że dwa plany labiryntu są sobie równoważne, jeśli:

mają one takie same zbiory możliwych planów podrzędnych oraz

dla każdego z tych planów podrzędnych odpowiadające im w obu multigrafach takie same wejście do labiryntu ze smoczą jamą, charakteryzujące się takimi samymi sekwencjami kolorów wierzchołków.

Zadanie polega na znalezieniu planu labiryntu o najmniejszej liczbie wierzchołków równoważnego zadanemu planowi. Zastanówmy się, jak mógłby wyglądać taki minimalny plan.

Przez głębokość wierzchołka oznaczamy długość najdłuższej ścieżki prowadzącej z tego wierzchołka do smoczniej jamy. Przyjmujemy, że smocza jama ma głębokość 0. Zbiór wszystkich wierzchołków o danej głębokości nazywamy warstwą.

Powiedziliśmy, że każdej ścieżce prowadzącej do labiryntu ze smoczą jamą odpowiada pewien plan podrzędny i jednocześnie ten plan podrzędny jednoznacznie wyznacza ścieżkę. Fakt ten można uogólnić. Każdej ścieżce możemy przyporządkować jej "plan" będący ciągiem etykiet krawędzi tworzących tę ścieżkę. Równocześnie taki plan, wraz z początkowym wierzchołkiem, wyznacza jednoznacznie ścieżkę.

Charakterystyką ścieżki będziemy nazywać parę złożoną z planu ścieżki oraz ciągu kolorów wierzchołków tworzących tę ścieżkę. Dla każdego wierzchołka definiujemy jego charakterystykę jako zbiór charakterystyk wszystkich ścieżek prowadzących z tego wierzchołka do smoczniej jamy.

Zauważmy, że wierzchołki mające takie same charakterystyki należą do tej samej warstwy. Ponadto, jeśli z wierzchołków o takiej samej charakterystyce przejdziemy równocześnie wzdłuż krawędzi o takiej samej etykiecie, to dojdziemy do wierzchołków o takiej samej charakterystyce. Tak więc w szukanym planie nie może być dwóch wierzchołków o takiej samej charakterystyce | gdyby były to moglibyśmy skleić ze sobą dwa wierzchołki o takiej samej charakterystyce i minimalnej głębokości, uzyskując plan labiryntu równoważny danemu, ale o mniejszej liczbie wierzchołków. Ponadto, dla dowolnego wierzchołka v w danym planie labiryntu i dla dowolnej ścieżki

* Multigraf różni się od grafu, że może mieć wiele krawędzi między tymi samymi parą wierzchołków.

prowadzącej od wejścia do labiryntu do v , w szukanym planie istnieje węzeł o takiej samej charakterystyce, prowadzący od wejścia do labiryntu do wierzchołka o takiej samej charakterystyce, jak charakterystyka v . Wynika stąd, że szukany plan labiryntu możemy uzyskać sklejając wierzchołki o takich samych charakterystykach.

Sklejając wierzchołki nie musimy wyznaczać ich charakterystyk. Możemy skorzystać z następującego prostego faktu. Niech v i w będą woma wierzchołkami o głębokości h . Jeśli wszystkie wierzchołki o głębokościach mniejszych od h mają te same charakterystyki, to v i w mają te same charakterystyki wtedy i tylko wtedy, gdy krawędzie o takich samych etykietach, wychodzące z v i w prowadzą do takich samych wierzchołków. Fakt ten wynika bezpośrednio z definicji charakterystyki. Tak więc najlepiej sklejając wierzchołki o tych samych charakterystykach z kolejnych warstw o rosnących głębokościach.

Nasze rozwijanie składa się z dwóch faz: podzielenia wierzchołków na warstwy i sklejania wierzchołków z kolejnych warstw. Jak jednak podzielić wierzchołki na warstwy? Możemy posłużyć się algorytmem podobnym do sortowania topologicznego. Warstwy wyznaczamy w kolejności rosnących głębokości. W momencie, gdy wstawiamy jakiś wierzchołek do warstwy, to "przejrzymy" wszystkie krawędzie wchodzące do tego wierzchołka. Jeśli wszystkie trzy krawędzie wychodzące z któregośkolwiek wierzchołka zostaną przejrzone, to możemy wstawić ten wierzchołek do warstwy o głębokości o jeden większej od głębokości wierzchołka, do którego prowadzi ostatnia przejrzana krawiedź.

Z każdym wierzchołkiem możemy mieć związany licznik, który początkowo jest równy 3. Podczas "przejrzania" krawędzi polega na zmniejszeniu o 1 licznika związanego z wierzchołkiem, z którego dana krawiedź wychodzi. Gdy licznik osiągnie 0, to wszystkie krawędzie wychodzące z danego wierzchołka zostały przejrzone.

Do zaimplementowania opisanego algorytmu może być przydatna następująca struktura danych. Dla każdego wierzchołka pamiętamy jego kolor, krawędzie wychodzące z tego wierzchołka, krawędzie wchodzące do tego wierzchołka oraz pewne dodatkowe informacje potrzebne w trakcie sklejania wierzchołków, które omówimy dalej.

```

1:  const MAXN = 6000; f Maksymalna liczba wierzchołków. g
2:  type
3:    PElem = "TElem; f Listy nieujemnych liczb całkowitych. g
4:    TElem = record
5:      l: Word;
6:      nast: PElem
7:    end
8:    TKolejka = record f Kolejki nieujemnych liczb całkowitych. g
9:      pocz, kon: PElem
10:   end
11:   TListy = array [0..MAXN] of PElem; f Tablica list. g
12:   TKolejki = array [1..MAXN] of TKolejka; f Tablica kolejek. g
13:  var
14:    n: Word; f Liczba wierzchołków. g
15:    V: array [1..MAXN] of record f Wierzchołki. g
16:      kolor: Byte; f Kolor. g

```



```

17:     numer: Word; f Numeracja używana przy sklejanu wierzchołków g
18:     dol: array [1..3] of Word f Krawędzie wychodzące z wierzchołków g
19: end
20: Gora: "TListy; f Krawędzie prowadzące do wierzchołków g
21: Warstwy: "TListy; f Warstwy o kolejnych głębokościach. g

```

Zwróć uwagę, że ze względu na ograniczoną wielkość pojedynczej tablicy, dane o wierzchołkach sąamiłane w trzech tablicach.

Funkcja dzieliła wierzchołki na warstwy wygląda następująco:

```

1: procedure Wstaw(var L: PElem; i: Word);
2: f Wstawia liczbę i na początek listy L. g
3: :
4: function WyznaczWarstwy: Word;
5: f Wyznacza warstwy, w wyniku daje liczbę warstw. g
6: var
7:   i, gleb: Word;
8:   P, Q: PElem;
9:   T: array [0..MAXN] of Byte; f Liczby nieodwiedzonych krawędzi. g
10: begin
11:   for i := 0 to n do begin
12:     Warstwy[i] := nil;
13:     T[i] := 3
14:   end;
15:   Wstaw(Warstwy[0], n);
16:   gleb := 0; f Głębokość aktualnie przetwarzanej warstwy. g
17:   while Warstwy[gleb] ≠ nil do begin
18:     f Wyznacz kolejne warstwy. g
19:     P := Warstwy[gleb];
20:     while P ≠ nil do begin
21:       f Przejrzyj wszystkie wierzchołki warstwy. g
22:       i := P^.I;
23:       Q := Gora[i];
24:       while Q ≠ nil do begin
25:         f Przejrzyj wszystkie krawędzie wchodzące do danego g
26:         f wierzchołka. g
27:         Dec(T[Q^.I]);
28:         if T[Q^.I] = 0 then
29:           Wstaw(Warstwy[gleb+1], Q^.I);
30:           f Wierzchołek, z którego prowadzi krawędź g
31:           f należy do następnej warstwy. g
32:           Q := Q^.nast
33:         end;
34:         P := P^.nast
35:       end;
36:       Inc(gleb)

```

```

37:   end;
38:   WyznaczWarstwy := gleb-1
39: end;

```

Każdy wierzchołek jest raz wstawiany do swojej warstwy i raz przeglądany. Każda krawędź jest przeglądana dokładnie raz. Tak więc złożoność czasowa pierwszej fazy algorytmu jest rzędu n , gdzie n jest liczbą wierzchołków.

Druga faza algorytmu polega na sklejanu w kolejnych warstwach wierzchołków o takich samych charakterystykach. Każdemu wierzchołkowi możemy przyporządkować "kod" postaci $hk; v_1; v_2; v_3$, gdzie k to kolor wierzchołka, a $v_1; v_2; v_3$, to wierzchołki, do których prowadzi krawędzie wychodzące z danego wierzchołka. Przetwarzając wierzchołki z kolejnej warstwy sklejamy wierzchołki o takich samych kodach. Jak jednak wyznaczyć które wierzchołki mają takie same kody? Możemy skorzystać ze struktury słownikowej (dowolnego rodzaju, o dostępie w czasie logarytmicznym) – w momencie, gdy wstawiamy do struktury kod, który już w nim jest, to odpowiednie wierzchołki należy skleić. W ten sposób wyznaczenie wierzchołków do sklejania wymaga czasu $O(n \log n)$, gdzie n jest liczbą wierzchołków. Jeśli zamiast słownika o dostępie w czasie logarytmicznym użyjemy tablicy haszującej, to możemy uzyskać oczekiwany czas $O(n)$.

Można jednak wyznaczyć wierzchołki do sklejania w pesymistycznym czasie (n) . Oznaczmy przez h_i kolor wierzchołka z wejściem do labiryntu, przez n_i oznaczmy liczbę wierzchołków w warstwie h_i . Zauważmy, że $n_0 = n_h = 1$ oraz $\sum_{i=0}^h n_i = n$. W i -tym kroku drugiej fazy algorytmu sklejamy w i -tej warstwie wierzchołki o takich samych kodach. Z i -tej warstwy wychodzi $3n_i$ krawędzi prowadzących do co najwyżej $3n_i$ wierzchołków. Wierzchołki te możemy wyznaczyć i ponumerować w czasie rzędu n_i . W kodach wierzchołków z i -tej warstwy wierzchołki, do których prowadzi krawędzie możemy reprezentować za pomocą numerów w tej numeracji. Wówczas możemy posortować kody leksykograficznie w czasie rzędu n_i .

Oto fragment programu realizujący sortowanie kodów wierzchołków i -tej warstwy. Zakładamy, że początkowo wszystkie wierzchołki mają zainicjowane pola numer na 0, oraz że "kubki" są zainicjowane na puste kolejki.

```

1:  var num, i, j : Word;
2:    P, Q, W: PElem;
3:    Kubly : "TKolejki; f Kubek do sortowania leksykograficznego. g
4:  procedure Przerzuc(var K: TKolejka; var L: PElem);
5:    f Przerzuca pierwszy element listy L na koniec kolejki K. g
6:    :
7:  function Scalkubly(maxnum: Word): PElem;
8:    f z kolejki z kubeków o numerach [1.. maxnum] w jedną listę g
9:    :
10: begin
11:   num := 0;
12:   W := Warstwy[i];
13:   P := W;
14:   while P ≠ nil do begin

```

```

15:   f Ponumeruj wszystkie wierzchołki, do których prowadzi g
16:   f krawędzie z i-tej warstwy. g
17:   for j := 1 to 3 do with V[V[P".l].Dol[j]] do
18:     if numer = 0 then begin
19:       Inc(num);
20:       numer := num
21:     end
22:     P := P".nast
23:   end
24:   f Sortuj leksykograficznie po numerach wierzchołków g
25:   f do których prowadzi krawędzie z i-tej warstwy. g
26:   for j := 3 downto 1 do begin
27:     while W ≠ nil do
28:       Przerzuc(Kubly"[V[W".l].Dol[j]].numer, W);
29:       W := ScalKubly(num)
30:     end
31:     f Sortuj po kolorach wierzchołków g
32:     while W ≠ nil do
33:       Przerzuc(Kubly"[V[W".l].kolor, W);
34:       Warstwy[i] := ScalKubly(3);
35:     end

```

Po posortowaniu, takie same kody będą się łączyły, wystarczy więc przejrzeć je w kolejności posortowania i sklejać wierzchołki o takich samych kodach.

Sklejając kilka wierzchołków do wybranego wierzchołka doklejamy pozostałe. Doklejając jeden wierzchołek do drugiego musimy poprawić krawędzie prowadzące do pierwszego z nich | korzystamy tu z list wierzchołków, z których krawędzie prowadzą do danego wierzchołka. Możemy natomiast zaniedbać poprawianie list, na których występują sklejań wierzchołki, gdyż sklejać wierzchołki w warstwach o coraz większych głębokościach i listy te nie będą nam potrzebne. Oznaczmy przez w_i liczbę krawędzi prowadzących do i-tej warstwy. Koszt czasowy sklejan wierzchołków z warstwy o głębokości i wynosi $(n_i + w_i)$. Poniżej fragment kodu skleja odpowiednie wierzchołki.

```

1: function CzyZgodne(a, b: Word): Boolean;
2:   f Sprawdza, czy a i b mają te same kody. g
3:   var j: Word;
4:   begin
5:     CzyZgodne := False;
6:     if V[a].kolor ≠ V[b].kolor f Muszą mieć ten sam kolor. g
7:       then exit;
8:     for j := 1 to 3 do
9:       f Krawędzie muszą prowadzić do tych samych wierzchołków g
10:      if V[a].Dol[j] ≠ V[b].Dol[j] then exit;
11:     CzyZgodne := True
12:   end
13: procedure LikwidujKomnate(a, b: Word);

```

```

14:   f Dokleja wierzchołki b do a. g
15:   var
16:     P: PElem; j: Word;
17:   begin
18:     P := Gora"[b];
19:     while P ≠ nil do begin
20:       with V[P".I] do
21:         for j := 1 to 3 do
22:           if Dol[j] = b then Dol[j] := a;
23:         P := P".nast
24:       end
25:     end
26:   var
27:     ile, a, b: Word;
28:     P, Q, W: PElem;
29:   begin
30:     W := Warstwy[i]; P := W; Q := P".nast;
31:     ile := 1; fLiczba rzych wierzchołków warstwy. g
32:     while Q ≠ nil do begin fPrzejdź posortowany listę g
33:       a := P".I; b := Q".I; fWierzchołki do ew. sklejania. g
34:       if CzyZgodne(a,b) then
35:         LikwidujKomnate(a,b)
36:       else begin fWierzchołki istotnie rzy od dotychczasowych. g
37:         Inc(ile);
38:         P := Q;
39:       end
40:       Q := Q".nast
41:     end
42:     P := W;
43:     while P ≠ nil do begin fLikwiduj numerację g
44:       for j := 1 to 3 do
45:         V[V[P".I].Dol[j]].numer := 0;
46:       P := P".nast
47:     end
48:     file = liczba rzych wierzchołków warstwy. g
49:   end

```

Pełny przedstawiony rozwinięcia można znaleźć na załączonej dyskietce.

Zanalizujmy koszt działania opisanego algorytmu. Z każdym wierzchołkiem i krawędzią jest związana stała ilość informacji. Liczba krawędzi jest liniowa ze względu na liczbę wierzchołków. Tak więc złożoność pamięciowa opisanego algorytmu wynosi $O(n)$, gdzie n jest liczbą wierzchołków.

Podział wierzchołków na warstwy wymaga czasu $O(n)$. Posortowanie wierzchołków i -tej warstwy według ich kodów wymaga czasu $O(n_i)$. Sklejanie wierzchołków z

i -tej warstwy o tej samej charakterystyce wymaga czasu $(n_i + w_i)$. Tak więc łączny czas działania opisanego algorytmu wynosi

$$n + \sum_{i=1}^{h-1} n_i + \sum_{i=1}^{h-1} (n_i + w_i)$$

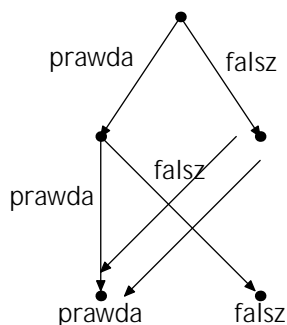
Zauważmy jednak, że $\sum_{i=1}^{h-1} n_i = n - 2$ oraz, że $\sum_{i=1}^{h-1} w_i < 3n$. Stąd czas działania opisanego algorytmu wynosi $O(n)$.

Binarne diagramy decyzyjne

Opisywane zadanie ma związek z tzw. binarnymi diagramami decyzyjnymi (ang. binary decision diagrams, w skrócie BDD) – stosowanymi w praktyce strukturami danych. Struktura ta służy do zwięzłego reprezentowania formuł rachunku zdań. Przyjmijmy, że w formułach mogą się pojawiać k różnych zmiennych zdaniowych: $x_1, \dots, x_k$. Podobnie jak w przypadku labiryntu Bajtosmoka, BDD ma postać multigrafu skierowanego. Wierzchołki tego multigrafu są podzielone na $k + 1$ warstw, o głębokościach $0 \leq k$. Warstwa głębokości 0 tworzy dokładnie dwa wierzchołki, reprezentujące prawdziwość i fałsz – tak jakby były dwie smocze jamy. Z każdego wierzchołka należącego do pozostałych warstw wychodzi dokładnie po dwie krawędzie, jedna z etykietą „prawda” i jedna z etykietą „fałsz” (zamiast trzech krawędzi ponumerowanych 1, 2 i 3). Krawiedzie wychodzące z danego wierzchołka muszą prowadzić do wierzchołków należących do warstwy o głębokości o 1 mniejszej. Warstwa głębokości k tworzy dokładnie jeden wierzchołek – odpowiednik wejścia do labiryntu. Zauważmy, że wszystkie ścieżki prowadzące z tego wierzchołka do wierzchołków reprezentujących prawdziwość mają długość $k + 1$.

W jaki sposób możemy traktować BDD jak formułę rachunku zdań? Dla zadania wartościowania zmiennych zdaniowych (tzn. przypisania zmiennym zdaniowym wartości prawda/fałsz) formułę rachunku zdań jest albo prawdziwa, albo fałszywa. Aby odczytać czy dla zadanego wartościowania zmiennych zdaniowych BDD jest prawdziwe, czy fałszywe musimy przejść przez BDD zgodnie z „planem podróży” wyznaczonym przez wartościowanie zmiennych. Przejście zaczynamy od jednego wierzchołka należącego do warstwy o głębokości k . Między wierzchołkami przechodzimy wzdłuż krawędzi – bądź z wierzchołku należącego do warstwy o głębokości h wybieramy tę krawiedź, która ma etykietę „prawda” i wartość zmiennej x_h . Wartość BDD dla danego wartościowania jest taka, jak etykieta wierzchołka, do którego docieramy na końcu podróży.

Poniżej rysunek przedstawia BDD reprezentujące formułę $x_2 \rightarrow (x_1 \wedge x_2)$.

Rys. 1

Zauważmy, że dla każdej formuły rachunku zdań istnieje BDD reprezentujące daną formułę BDD takie możemy łatwo zbudować. Weźmy pełne drzewo binarne wysokości $k + 1$. Krawędzie wychodzące z wierzchołków na lewo etykietujemy prawdą, a wychodzące na prawo fałszem. Zauważmy, że każdemu wartościowaniu zmiennych zdaniowych odpowiada dokładnie jeden liść, do którego prowadzi z korzenia drzewa przebieg zgodny z wartościowaniem. Liście drzewa etykietujemy prawdą i fałszem, zgodnie z tym jaka jest wartość formuły dla wartościowania zmiennych odpowiadającego danemu liściowi. Jeśli sklejimy liście mające takie same etykiety (i ew. dodamy jeden wierzchołek, jeśli wszystkie liście mają takie same etykiety), to uzyskujemy BDD reprezentujące daną formułę.

Zauważmy, że formuła rachunku zdań jest tautologią wtw. gdy w reprezentującym ją BDD jedna krawędź prowadzi do wierzchołka reprezentującego fałsz.

Omawiane zadanie odpowiada przekształceniu BDD na równoważne o minimalnej liczbie wierzchołków. Takie BDD stosuje się jako formułę zwięzłego reprezentowania formuły rachunku zdań. Warto nadmienić, że dwie formuły rachunku zdań są sobie równoważne wtedy i tylko wtedy, gdy minimalne BDD reprezentujące te formuły są takie same.

TESTY

Do sprawdzania rozwiązań zawodników ułożono 14-tu testów. Oto ich krótka charakterystyka:

LAB1.IN		prosty test badający poprawność rozwiązania	n = 10,
LAB2.IN		test losowy badający poprawność rozwiązania	n = 50,
LAB3.IN		test losowy badający poprawność rozwiązania	n = 200,

LAB4.IN | w tym testie plan labiryntu składa się z 335 warstw, a każda warstwa z 3 wierzchołkami czerwonego, zielonego i niebieskiego, (z wyjątkiem najwyższej i najniższej warstwy, które mają po jednym wierzchołku); z każdego wierzchołka prowadzi krawędź łączy go z wszystkimi wierzchołkami o głębokości o 1 mniejszej; różne wierzchołki nie są sklejane ze sobą.

LAB5.IN | prosty test badający poprawność rozwiązania $n = 12$,

LAB6.IN | w tym testie plan labiryntu ma kształt pełnego drzewa wysokości 8, plus smocza jama; wszystkie wierzchołki z jednej warstwy są tego samego koloru, a kolejne warstwy mają kolory dobierane na przemian; w każdej warstwie wszystkie wierzchołki są sklejane ze sobą

LAB7.IN | losowy test badający efektywność rozwiązania; wszystkie wierzchołki są tego samego koloru, $n = 6000$, 558 sklejonych wierzchołków

LAB8.IN | losowy test badający efektywność rozwiązania; wszystkie wierzchołki są tego samego koloru, $n = 6000$, 51 sklejonych wierzchołków

LAB9.IN | losowy test badający efektywność rozwiązania; wszystkie wierzchołki są tego samego koloru, $n = 6000$, żadne wierzchołki nie są sklejane ze sobą

LAB10.IN | prosty test badający poprawność rozwiązania $n = 12$,

LAB11.IN | test badający efektywność rozwiązania; wszystkie wierzchołki są tego samego koloru, $n = 6000$, dla każdego $i \leq n - 3$ z wierzchołka nr i prowadzi krawędź do wierzchołków o numerach $i + 1$, $i + 2$ i $i + 3$, z wierzchołka nr $n - 2$ prowadzi jedna krawędź do wierzchołka nr $n - 1$ i dwie krawędzie do wierzchołka nr n , a z wierzchołka nr $n - 1$ wszystkie krawędzie prowadzą do wierzchołka nr n ; żadne wierzchołki nie są sklejane ze sobą

LAB12.IN | prosty test badający poprawność rozwiązania $n = 12$,

LAB13.IN | test badający efektywność rozwiązania; wszystkie wierzchołki są tego samego koloru, $n = 6000$, każda warstwa składa się dokładnie z jednego wierzchołka, krawędzie wychodzące z każdego wierzchołka prowadzą do (jedynej) wierzchołka o głębokości o jeden mniejszej; żadne wierzchołki nie są sklejane ze sobą

LAB14.IN | prosty test badający poprawność rozwiązania $n = 12$.

W testach nr 4, 9, 11 i 13 nie było żadnych sklejonych wierzchołków. Testy te zostały zgrupowane z prostymi testami badającymi poprawność rozwiązania (4 z 5, 9 z 10, 11 z 12 oraz 13 z 14) | oceniane rozwiązanie otrzymywało punkty za testy z danej grupy tylko wtedy, gdy uzyskiwało punkty za obydwa testy tworzące grupę. Takie grupowanie testów pozwalało wychwycić rozwiązania stwierdzające zawsze, że żadne wierzchołki nie ulegają sklejaniu.

106 Labirynt studni

Poniżej tabela przedstawia wielkość poszczególnych testów oraz wyniki.

Nr testu	n	Wynik
1	10	6
2	50	33
3	200	106
4	1 001	1 001
5	12	8
6	3 281	9
7	6 000	5 442
8	6 000	5 949
9	6 000	6 000
10	12	7
11	6 000	6 000
12	12	8
13	6 000	6 000
14	12	8

Zawody III stopnia

opracowania zadań

Lollobrygida

W fabryce poduszkowców do budowy torów testowych używa się standardowych bloków o różnych wysokościach, ustawianych jeden za drugim. W idealnie zbudowanym torze, zwanym lollobrygidą, nigdy nie występują obok siebie dwa bloki jednakowej wysokości, nigdy też trzy kolejne bloki nie mają kolejno coraz większych, albo coraz mniejszych wysokości.

Mniej bardziej formalnie, niech $h_1; \dots; h_n$ oznacza ciąg wysokości kolejnych bloków należących do toru. Jeśli dla każdego $1 \leq i \leq n-2$ zachodzi:

$$h_i < h_{i+1} \text{ i } h_{i+1} > h_{i+2} \text{ lub}$$

$$h_i > h_{i+1} \text{ i } h_{i+1} < h_{i+2},$$

to taki tor można nazwać lollobrygidą.

Przykład

Z zestawu 5 bloków o wysokościach 3, 3, 3, 5, 2 nie da się zbudować lollobrygidy, gdyż albo musiałyby stać w niej obok siebie dwa bloki wysokości 3, albo musi się w niej pojawić jedna z niedozwolonych sekwencji 2, 3, 5 lub 5, 3, 2.

A oto przykład lollobrygidy, poprawnie zbudowanej z innego zestawu bloków 3, 2, 5, 2, 3, 1. Z tego zestawu można też zbudować inne lollobrygidy.

Zadanie

Napisz program, który wczyta z pliku tekstowego LOL.IN liczbę zestawów danych i dla każdego zestawu:

wczyta liczbę bloków oraz wysokości poszczególnych bloków

stwierdzi, czy z podanego zestawu można zbudować lollobrygidę

zapisze wynik w pliku tekstowym LOL.OUT.

Wejście

W pierwszym wierszu pliku tekstowego LOL.IN znajduje się liczba całkowita d , $1 \leq d \leq 100$, równa liczbie zestawów danych. W następnym wierszu pliku LOL.IN zaczyna się pierwszy zestaw danych.

W pierwszym wierszu każdego zestawu danych znajduje się liczba całkowita n , $3 \leq n \leq 1\,000\,000$. Jest to liczba bloków w tym zestawie.

W kolejnych n wierszach znajdują się wysokości bloków. Każdy z tych wierszy zawiera jedną liczbę całkowitą h równą wysokości odpowiedniego bloku, $1 \leq h \leq 10^9$.

Kolejne zestawy danych następują bezpośrednio po sobie.

110 Lollobrygida

Wyjście

Plik tekstowy LOL.OUT powinien zawierać dokładnie n wierszy, po jednym dla każdego zestawu danych. W i -tym wierszu pliku LOL.OUT powinien być zapisany jeden wyraz:

TAK, jeśli z i -tego zestawu bloków można zbudować lollobrygidę

NIE, w przeciwnym przypadku.

Przykład

Dla pliku wejściowego LOL.IN:

```
2
5
3
3
3
5
2
6
3
3
1
5
2
2
```

poprawna odpowiedź jest plik tekstowy LOL.OUT:

```
NIE
TAK
```

ROZWIĄZANIE

Zadanie o lollobrygidzie w dużej części sprowadza się do znanego i opisywanego w literaturze zadania o wyborze lidera. Zadanie to formułuje się następująco: Stwierdzić czy w ciągu $a_1; \dots; a_n$ istnieje wartość która występuje w nim więcej niż $\frac{n}{2}$ razy. Jeśli taka wartość występuje, to nazywamy ją liderem.

Okazuje się bowiem, że zachodzi następujące twierdzenie:

Twierdzenie. Z elementów $a_1; \dots; a_n$ można ułożyć lollobrygidę wtedy i tylko wtedy, gdy zachodzi jeden z dwóch przypadków

- (1) W ciągu $a_1; \dots; a_n$ nie występuje lider.
- (2) Długość n jest nieparzysta i w ciągu $a_1; \dots; a_n$ istnieje lider występujący w nim dokładnie $\frac{n+1}{2}$ razy, a pozostałe elementy ciągu $a_1; \dots; a_n$ są albo wszystkie większe, albo wszystkie mniejsze od lidera.

Dowód. Najpierw pokażemy, że jeśli istnieje lider nie spełniający warunku (2), to lollobrygida ułożyć nie da, a potem, że jeśli ciąg spełnia którykolwiek z warunków (1) lub (2), to lollobrygidę ułożyć da.

Zały więc istnieje lider nie spełniający warunku (2). Jeśli n jest parzyste, to lider występuje co najmniej $\frac{n}{2} + 1$ razy, zatem przy każdym ułożeniu wyrazów ciągu gdzieś dwaj liderzy muszą sobie sadować. Jeśli bowiem podzielimy ciąg na dwuelementowe bloki (a jest ich dokładnie $\frac{n}{2}$), to z zasady szu adkowej Dirichleta wynika, że przynajmniej w jednym bloku znajdą się dwaj liderzy, więc podany ciąg nie będzie lollobrygidą.

Jeśli n jest nieparzyste i lider występuje co najmniej $\frac{n+1}{2} + 1$ razy, to dzieląc ciąg $a_1; \dots; a_n$ na bloki dwuelementowe, otrzymamy takich bloków $\frac{n-1}{2}$ i zostanie jeszcze jeden blok jednoelementowy. Tak jak poprzednio, każda próba umieszczenia w takich blokach $\frac{n+1}{2} + 1$ liderów musi się zakończyć, a dwaj liderzy znajdą się w jednym bloku obok siebie. Jeśli zaś n jest nieparzyste i lider występuje dokładnie $\frac{n+1}{2}$ razy, ale nie jest najmniejszą z największych wartości, to co prawda można wszystkich liderów rozmieścić w $\frac{n-1}{2} + 1$ tych blokach, ale aby tor był lollobrygidą musimy umieścić ich wszystkich na nieparzystych pozycjach. Wtedy jednak na pewno wystąpi sytuacja, w której kolejne trzy wartości będą albo rosnące, albo malejące. Zały bowiem dla symetrii, $a_2 > a_1$ (a_1 jest wartością lidera). Wtedy $a_4 > a_3 = a_1$ (inaczej ciąg $a_2; a_3; a_4$ byłby malejący), $a_6 > a_5 = a_1$, itd. Okazałoby się więc, że a_1 jest najmniejszą wartością wbrew założeniu. Analogicznie przeprowadzamy rozumowanie, jeśli $a_2 < a_1$.

Pokazaliśmy więc pierwszą część twierdzenia. Pozostaje wykazać, że jeśli lidera nie ma lub jeśli jest lider, ale spełniający warunek (2), to lollobrygidą są wszystkie podanych wartości. Proste jest pokazanie, że jeśli lider spełnia warunek (2), to lollobrygidą daje się pokazać. Wystarczy na wszystkich nieparzystych pozycjach ułożyć lidera, a pozostałe elementy umieścić dowolnie na parzystych pozycjach. Warunek lollobrygidy w oczywisty sposób jest spełniony.

Zostało zatem do wykazania, że jeśli lidera nie ma, to lollobrygidą są zawsze wszystkie podane wartości. Dowód będzie indukcyjny ze względu na długość ciągu n .

Wzmocnimy najpierw nieco tezę: jest to częsty chwyt przy dowodach indukcyjnych; korzystamy przeciwieństwo wtedy z mocniejszego założenia indukcyjnego. Pokażemy zatem, że jeśli lidera w ciągu $a_1; \dots; a_n$ nie ma, to istnieje dla niego lollobrygida $b_1; \dots; b_n$, i to taka, że $b_1 \in b_n$.

Bazą indukcji pokazujemy dla wartości $n = 2$. To nie szkodzi, że w sformułowaniu zadania $n \geq 3$. Jeśli uda się nam zacząć indukcję od mniejszej wartości, tym lepiej. Twierdzenie staje się trochę łatwiejsze, a zazwyczaj dla mniejszych wartości n łatwiej jest udowodnić bazę indukcji. Faktycznie, zały, że w ciągu $a_1; a_2$ nie ma lidera. Wobec tego $a_1 \notin a_2$, zatem ciąg $a_1; a_2$ jest lollobrygidą, nie ma w nim ani dwóch sąsiadujących, różnych sobie elementów, jak również żadne trzy średnie elementy nie są posortowane – po prostu nie istnieją.

Zały teraz, że teza zachodzi dla każdego ciągu $a_1; \dots; a_k$, $k < n$. Rozbijmy dowód na dwa przypadki: n nieparzyste i n parzyste.

Najpierw n **nieparzyste**. Niech m będzie modułem ciągu $a_1; \dots; a_n$. (Moda ciągu $a_1; \dots; a_n$ jest to taka wartość, która w ciągu powtarza się najczęściej. Jeśli takich wartości jest więcej niż jedna, to każda z tych wartości jest modą). Lider oczywiście zawsze jest modą, ale nie na odwrót. Usuwamy z ciągu $a_1; \dots; a_n$ jeden element – modą. W powstałym $(n - 1)$ -elementowym ciągu nie ma lidera, bo przy nieparzystym

n , co najwyżej $\frac{n-1}{2}$ elementów ciągu mogą być w nim modze nie być liderem i jedna inna wartość nie może wystąpić w nim więcej razy.

Taki ciąg po usunięciu jednego elementu będzie spełniał założenie indukcyjne: jest krótszy od n i nie zawiera lidera, zatem można z niego utworzyć lollobrygidę $b_1; \dots; b_{n-1}$ taką, że $b_1 \in b_{n-1}$. Załamy, że $b_1 < b_2$, a co za tym idzie, $b_{n-2} < b_{n-1}$ ($n-1$ jest parzyste, a kolejne wyrazy się przemieniają od siebie większe i mniejsze). W przypadku odwrotnym, kiedy $b_1 > b_2$ i $b_{n-2} > b_{n-1}$, rozumowanie będzie analogiczne. Jeśli teraz $m > b_1$, to wstawiamy m przed ciąg $b_1; \dots; b_{n-1}$ otrzymujemy lollobrygidę. Jeśli nie, to sprawdzamy, czy $m < b_{n-1}$. Jeśli tak, to lollobrygidę otrzymamy wstawiając m na koniec. Pozostaje więc przypadek $b_1 \leq m \leq b_{n-1}$, przy czym jedna z tych nierówności musi być ostra. Wstawienie m z tej strony, z której nierówność jest ostra, między skrajny element, a jego sąsiada, spowoduje, że otrzymamy lollobrygidę o n elementach. To kończy dowód dla n nieparzystego.

Jeśli n jest **parzyste**, to mamy trochę inną sytuację, bo usunięcie mody może doprowadzić nas do sytuacji, w której pojawi się lider w ciągu $n-1$ -elementowym i nie będzie można skorzystać z założenia indukcyjnego. Poradzimy sobie z tym przypadkiem zauważając, że tak może być jedynie wtedy, gdy w ciągu występują tylko dwie wartości i każda z nich jest modą. Wtedy nie musimy stosować indukcji – wystarczy ustawić odpowiednie wartości na nieparzystych, a drugie na parzystych miejscach i mamy lollobrygidę. W każdym innym przypadku po usunięciu z ciągu, w którym nie było lidera, jednego elementu o wartości mody, lidera nadal nie będzie. Możemy wtedy stosować założenie indukcyjne. Załamy więc, że ciąg $b_1; \dots; b_{n-1}$ jest lollobrygidą, taki, że $b_1 \in b_{n-1}$. Bez utraty ogólności możemy założyć, że $b_1 < b_2$, a co za tym idzie, $b_{n-2} > b_{n-1}$, gdyż $n-1$ jest nieparzyste. Przypadek przeciwny ma analogiczny dowód.

Jeśli teraz $m > b_1$ lub $m > b_{n-1}$, to wstawiamy m na początek lub odpowiednio na koniec, uzyskujemy lollobrygidę. Pozostaje zatem do rozważenia przypadek, gdy m nie przekracza żadnego ze skrajnych elementów. Ponieważ są one różne, więc m od jednego z nich musi być o wiele mniejsze. Dajmy na to, że $m < b_1$. Wtedy wstawiamy m między b_1 a b_2 , otrzymujemy lollobrygidę. Analogicznie postępujemy, gdy $m < b_{n-1}$.

Wyczerpaliliśmy tym samym wszystkie przypadki, za każdym razem pokazując, że lollobrygida jest możliwa do uzbudowania. Twierdzenie zostało tym samym udowodnione.

U ! Mamy już w ręku ważny wynik, który ułatwi rozwiązanie zadania w efektywny sposób. Pozostaje więc sprawdzić, czy lider istnieje i jeśli nie, to odpowiedź jest TAK, a jeśli lider istnieje, to wystarczy upewnić się, czy nie spełnia warunku (2). Jeśli spełnia, to odpowiedź jest TAK, a jeśli nie spełnia, to odpowiedź jest NIE.

Omyłamy tu 4 różne algorytmy stwierdzania istnienia lidera.

Pierwszy algorytm, byłoby najprostszy do wymyślenia, polega na posortowaniu danych i znalezieniu w posortowanym ciągu najdłuższej sekwencji tych samych elementów. Koszt dobrego sortowania jest proporcjonalny do $n \log n$, koszt znalezienia najdłuższej stałej sekwencji jest proporcjonalny do n . Nie mamy więc algorytm o złożoności rzędu $n \log n$. Nie jest, ale nie optymalnie.

Drugi algorytm bazuje na spostrzeżeniu, że jeśli w ciągu jest lider, to jest on równy medianie ciągu, czyli elementowi, który w posortowanym ciągu występuje pośrodku (dla n parzystego jako medianą definiuje się dowolny z dwóch elementów środkowych). Algorytm zatem rozбивa się na dwie części: wyznaczenie mediany i sprawdzenie, czy element ten jest liderem.

dzenie, czy mediana jest liderem. Ta druga część jest bardzo prosta. Wyznaczenie mediany jest bardziej kłopotliwe, o ile nie chcemy korzystać z sortowania.

Medianę można wyznaczyć w czasie pesymistycznym proporcjonalnym do n , ale nie jest to proste. Zadanie to realizuje na przykład algorytm Bluma, Floyda, Pratta, Rivesta, Tarjana, zwany algorytmem piętek lub algorytmem pięciu | każda z nazw jest uzasadniona. Algorytm ten opisany jest np. w książce [10]. Problem polega na tym, że koszt tego algorytmu, choć liniowy, obarczony jest dużymi stałymi dla potrzeb naszego zadania algorytm ten raczej silnie nadaje. Przy podanych ograniczeniach na rozmiar danych uzyskanie za pomocą tego algorytmu lepszego czasowo rozwiązania, niż przez sortowanie, wydaje się trudne, a być może jest wręcz niemożliwe. Pamiętajmy bowiem, że choć teoretycznie z pomocą jednego algorytmu może być lepsza od pomocy drugiego, to wcale nie znaczy, że zawsze należy stosować ten pierwszy. Na przykład dla krótkich ciągów danych (rzędu kilku-kilkunastu) nie należy sortować quicksortem, tylko którymś algorytmem o złożoności kwadratowej, choćby przez proste wstawianie.

Z praktycznego punktu widzenia lepiej byłoby tu zastosować opisany wcześniej [10] algorytm Hoare'a wyznaczania mediany. Jego idea jest podobna do pomysłu sortowania quicksortem. Losuje się bowiem jedną wartość ciągu, a następnie rozrzuca pozostałe wartości na 3 grupy: elementy mniejszych, równych i większych od tej wartości, po czym szuka się elementu o odpowiednim numerze w jednej z tych grup, tym samym resztę ciągu. Ten algorytm ma kwadratową złożoność pesymistyczną, gdy zawsze będziemy mieli pecha i wybierali element skrajny jako wartość względem której rozrzucamy), ale średnio działa w czasie liniowym. W praktyce doskonale nadaje się do znajdowania mediany i jest dość prosty do zakodowania | w sensie bardzo ważnym w trakcie zawodów.

Trzeci algorytm, trochę niepewny, bo nie daje dobrych rezultatów ze stuprocentową pewnością, to algorytm probabilistyczny polegający po prostu na kilkukrotnym wylosowaniu dowolnej wartości i sprawdzeniu, czy jest ona liderem. Zauważmy, że jeśli lider istnieje, to z prawdopodobieństwem większym niż $\frac{1}{2}$ wylosujemy właśnie jego. Jeśli na przykład po dziesięciu losowaniach nie natrafiemy na lidera, to uznajemy, że lidera nie ma i dajemy odpowiedź TAK. Prawdopodobieństwo błędnej odpowiedzi jest mniejsze niż $\frac{1}{1000}$. W praktyce tego typu rozwiązania stosowane i na olimpiadzie czasami bardzo skuteczne. Tutaj wadą jest konieczność wielokrotnego przeglądania całego ciągu wejściowego. Im większe chcemy mieć pewność tym więcej to kosztuje. Testy były tak przygotowane, aby z dużym prawdopodobieństwem spowodować podanie złej odpowiedzi, albo przekroczenie limitu czasowego, co najmniej w jednym z zestawów. Ale podobnie jak zawodnicy, którzy użyli tego algorytmu do rozwiązania naszego zadania, nie mogli być pewni, czy otrzymają dobre wyniki, tak i organizatorzy, sprawdzając zadanie, nie mogli być pewni, czy wychwycią niepewne rozwiązanie.

Czwarty algorytm, wzorcowy, i bardzo elegancki, którego poprawność jest wysoce nieoczywista. Algorytm ten opisany jest w książce [23]. Ze względu na prostotę algorytmu podamy tutaj jego pełny kod pascaliowy.

- 1: f Zakładamy, że elementy ciągu podane są w tablicy $A[1..n]$.
- 2: Algorytm stwierdza, czy w tablicy A znajduje się lider. g
- 3: $ile := 1; l := A[1]; f \text{ } l$ - kandydat na lidera g
- 4: **for** $i := 2$ **to** n **do**

```

5:  if A[i]=l then ile:=ile+1
6:  else if ile = 1 then l:=A[i]
7:                else ile:=ile-1;
8:  f Po tej pti, jeśli w A jest lider, to jest on równy l.
9:  Sprawdzamy więc czy l jest liderem. g
10: ile:=0;
11: for i:=1 to n do if A[i]=l then ile:=ile+1;
12: if ile > n div 2 then f lider jest g
13:                else f lidera nie ma g

```

Uwaga: aby użyć tego algorytmu do rozwiązania naszego zadania, w drugiej pti należy dodać fragment sprawdzający warunek (2) z udowodnionego twierdzenia. Fragment ten pominijemy, aby nie popsuć przejrzystości tekstu.

Nie od razu widać, dlaczego ten algorytm miałby dawać poprawne odpowiedzi. Najlepiej się tym przekonać, próbując skonstruować kontrprzykład. Po kilku próbach okazało się, że niemożliwe. Pełny dowód poprawności algorytmu jednak nie jest banalny. Przy okazji warto zauważyć, że ile poprzednie algorytmy potrzebowały tablicy do zapamiętania wszystkich wartości ciągu, to tutaj możemy z tablicy zrezygnować, wczytywać dane wartości z pliku. Dwukrotne wczytanie wystarczy, aby stwierdzić istnienie lidera. Algorytm ten ma zatem koszt czasowy liniowy, a pamięciowy stały.

Pozostaje jeszcze wyjaśnić, dlaczego tor o podanych własnościach nazwalibyśmy lollobrygidą. Narciarze zapewne wiedzieli, że tak nazwaliśmy jedną z bardzo muldziastych tras narciarskich w Szczyrku. Dlaczego jednak trasa ta została nazwana nazwiskiem słynnej włoskiej aktorki, pozostawmy dociekliwym czytelnikom.

TESTY

Testy i czasy odcinka zostały tak dobrane, aby można było jak najdokładniej oddzielić algorytmy liniowe od algorytmów o czasie działania rzędu $n \log n$ i wyeliminować programy błędne (np. zgadujące odpowiedzi).

Każdy test składa się z 30 przypadków. Pierwsze 4 testy, to testy poprawnościowe, zawierające same proste przypadki ($n \leq 22$). Następne 6 testów, to testy wydajnościowe. Zawierają po kilka przypadków dużych danych ($n = 99999 \frac{1}{2} \frac{1}{2}$), pozostałe przypadki są podobne co do wielkości do pierwszych czterech testów. Oto opisy poszczególnych testów.

LOL1.IN | małe dane, n parzyste.

LOL2.IN | małe dane, n parzyste, jeśli odpowiedź ma być TAK, to żadne $\frac{n}{2}$ elementów się nie powtarza (tzn. nie ma prawie lidera), w czasie konstrukcji lollobrygidy mógłbyła niektóre algorytmy nieco trudniejsza.

LOL3.IN | małe dane, n nieparzyste, nie ma lidera, o ile odpowiedź ma być TAK.

LOL4.IN | ma 2 dane, n nieparzyste, w każdym przypadku istnieje lider, czyli odpowiedź jest "TAK", to wszystkie inne elementy są od niego albo mniejsze, albo większe.

W testach wydajnościowych występują i przemieszane wszystkie 4 powyższe przypadki parzystości i istnienia, lub nie, lidera.

LOL5.IN | 3 przypadki dużych 27 małych, dużych wartości, kolejno elementy losowa.

LOL6.IN | 3 przypadki dużych 27 małych, dużych wartości, kolejno elementy rosną. Chodzi o wyeliminowanie pewnych nieefektywnych implementacji algorytmu Hoare'a lub Quicksortu, które w takim przypadku zachowują się kwadratowo.

LOL7.IN | 3 przypadki dużych 27 małych, dużych wartości, kolejno elementy maleją.

LOL8.IN | 3 przypadki dużych 27 małych, kolejno rosną, zarówno przypadki z dużymi i małymi wartościami, jak i z kilkunastoma wartościami powtarzającymi się wielokrotnie oraz z zaledwie trzema różnymi wartościami.

LOL9.IN | jak wyżej, kolejno maleją.

LOL10.IN | 8 dużych przypadków, 22 małych każdy z przypadków składa się jedynie z trzech różnych wartości, albo przemieszanych, albo posortowanych rosnąco lub malejąco.

Czasy odcięcia były dobrane tak, aby więcej niż dwukrotnie przewyższały czas działania wzorcowego rozwiązania, ale dla dużych testów powodowały odcięcie przy korzystaniu z procedur sortujących. Małe testy doczepione zostały do dużych aby wyeliminować algorytmy zgadujące odpowiedzi, bowiem jedynie rozwiązanie kompletu 30 przypadków zaliczało test.

Jajka

Wiadomo, że jajko rzucone z wystarczająco dużej wysokości brzydko się rozbija. Dawniej wystarczyła wysokość jednego piętka, ale genetycznie podrasowane kury znoszą jajka nie tylko siłą, ale i po rzuceniu z wysokości 100 000 000 piątek. Badania nad wytrzymałością jajek prowadzi się wykorzystując drapacze chmur. Opracowano specjalną skalę wytrzymałości jajek: jajko ma wytrzymałość k piątek, jeżeli rzucone z k -tego piętra nie rozbija się, ale rzucone z $(k + 1)$ -ego już tak. W przypadku gdy drapacz chmur, którym dysponujemy, ma n piątek, przyjmujemy, że jajko rozbija się, gdy zrzucimy je z $(n + 1)$ -ego piętra. Przyjmujemy też, że każde jajko rzucone z piętra o numerze 0 nie rozbija się.

Kierownik laboratorium postanowił wprowadzić oszczędność w procesie badawczym. Ograniczył on liczbę jajek, które wolno rozbić w trakcie eksperymentu mającego na celu ustalenie wytrzymałości jajek danego gatunku. Dodatkowo należy zminimalizować liczbę rzutów jajek. Oznacza to, że mając do dyspozycji pewną liczbę jajek danego gatunku i drapacz chmur należy w jak najmniejszej liczbie próbach stwierdzić, jaka jest wytrzymałość jajek danego gatunku.

Zadanie

Twoim zadaniem jest napisanie modułu zawierającego trzy procedury (funkcje w przypadku języka C/C++):

`nowy_eksperyment` | ta procedura będzie wywoływana na początku każdego nowego eksperymentu (możemy mieć więcej niż jeden);

`daj_pytanie` | ta procedura służy do zadawania pytania, czy jajko wytrzyma rzucenie z określonego piętra, czy też rozbije się w tym celu należy w opisanej dalej zmiennej globalnej `pietro` umieścić numer piętra, z którego ma być rzucone jajko,

`analizuj_odpowiedz` | ta procedura powinna odczytać wartość zmiennej globalnej `odpowiedz`, która zawiera odpowiedź na ostatnio zadane pytanie (opis tej zmiennej znajduje się w kolejnym paragrafie) i dokonać analizy tej odpowiedzi | jeżeli w wyniku tej analizy zostanie określona wytrzymałość jajka, to procedura ta powinna ten fakt zasygnalizować poprzez nadanie odpowiednich wartości zmiennym globalnym `x` oraz `wiem` (szczegóły znajdują się w kolejnym paragrafie).

Program nadzorujący przebieg eksperymentu wywoła napisany przez Ciebie procedurę `nowy_eksperyment` na początku każdego nowego eksperymentu, po czym cyklicznie będzie wykonywał następujące czynności:

wywołanie procedury `daj_pytanie`,

odpowiadanie na pytanie,

wywołanie procedury `analizuj_odpowiedz`,

aż do momentu, gdy Twój program stwierdzi, że zna wytrzymałość jajek gatunku używanego w danym eksperymencie (tzn. procedura `analizuj_odpowiedz` umieści odpowiednią wartość w zmiennej globalnej `wiem`).

Uwaga: Nie zakładaj, że program nadzorujący przebieg eksperymentu faktycznie ustala pewną wytrzymałość jajka przed rozpoczęciem danego eksperymentu. Można dobrać ją w trakcie trwania eksperymentu w taki sposób, aby pasowała do wszystkich wcześniej udzielonych odpowiedzi oraz aby zmusiała Twój program do zadania jak największej liczby pytań. Tak więc powinieneś wykonać to, aby liczba pytań, jakie Twój program będzie musiał zadać w najgorszym przypadku, była jak najmniejsza.

Komunikacja

Komunikacja pomiędzy napisanym przez Ciebie modulem, a programem nadzorującym przebieg eksperymentu, odbywa się poprzez zmienne globalne.

Liczba piteł drapacza zapisana będzie w zmiennej globalnej `wysokosc` typu `Longint` (w przypadku języka C/C++ jest to typ `long int`). Będzie to dodatnia liczba całkowita, nie większa niż 100 000 000.

Maksymalna liczba jajek, które można stłuc w trakcie trwania eksperymentu zapisana będzie w zmiennej globalnej `jajka` typu `Integer` (w przypadku języka C/C++ jest to typ `int`). Będzie to dodatnia liczba całkowita, nie większa niż 1000.

Zadanie pytania, czy jajko wytrzyma zrzućnię z k -tego piętra, w procedurze `daj_pytanie` polega na przypisaniu zmiennej globalnej `pietro` typu `Longint` (w przypadku języka C/C++ jest to typ `long int`) liczby k .

Odpowiedź na zadane pytanie jest umieszczana w zmiennej globalnej `odpowiedz` typu `Boolean` (w przypadku języka C/C++ jest to typ `int`). Twierdzącej odpowiedzi na zadane pytanie (tzn. jajko wytrzyma) odpowiada wartość `TAK`, a przeczącej (tzn. jajko rozbije się) odpowiada `NIE`, gdzie `TAK` i `NIE` są stałymi o wartościach, odpowiednio, `true` i `false` (w przypadku języka C/C++ są to makra o wartościach, odpowiednio, `1` i `0`).

W przypadku znalezienia wytrzymałości jajka Twój program powinien w procedurze `analizuj_odpowiedz` zapisać do zmiennej globalnej `wiem` typu `Boolean` (w przypadku języka C/C++ jest to typ `int`) `TAK` oraz w zmiennej globalnej `x` typu `Longint` (w przypadku języka C/C++ jest to typ `long int`) znalezioną wytrzymałość jajka.

Katalogi i pliki

Programujący w Pascalu powinni przygotowywać swoje rozwiązanie w katalogu `JAJPAS`, natomiast programujący w C i C++ w katalogu `JAJC`.

W katalogu `JAJPAS` (odpowiednio `JAJC`) znajdziesz następujące pliki:

`JAJmod.pas` (odpowiednio `JAJmod.h` i `JAJmod.c`) | moduł zawierający definicje stałych `TAK` i `NIE` oraz deklaracje zmiennych globalnych,

`JAJ.pas` | szkielet modułu znajdującego wytrzymałość jajka; powinieneś uzupełnić ten plik definicjami funkcji `nowy_eksperyment`, `daj_pytanie` i `analizuj_odpowiedz` (dla piszących w C lub C++ nagłówki powyższych funkcji znajdują się w pliku `JAJ.h`, musisz napisać plik `JAJ.c` lub `JAJ.cpp` z definicjami tych funkcji),

`test.pas` (odpowiednio `test.c`) | przykładowy program nadzorujący przebieg eksperymentu i korzystający z Twojego modułu.

Wyjście

Wynikiem Twojej pracy powinien być zapisany na dyskiecie tylko jeden plik: `JAJ.pas`, `JAJ.c` lub `JAJ.cpp`.

ROZWIĄZANIE

Na początku eksperymentu wiemy, że wytrzymałość jajek danego gatunku mieści się w przedziale $[0; \text{wysokosc}]$. Jeśli na pewnym etapie eksperymentu wiemy, że wytrzymałość jajek mieści się w przedziale $[a; b]$, to czego dowiemy się po zrzuceniu jajka z piętra o numerze p ? Oczywiście będziemy wybierać $a < p \leq b$, gdyż dla innych wartości p jest jasne, czy jajko się rozbije, czy nie. W przypadku, gdy jajko się rozbije, będziemy wiedzieli, że jego wytrzymałość zawiera się w przedziale $[a; p - 1]$. Jeśli natomiast jajko wytrzyma próbną, oznacza to, że jego wytrzymałość mieści się w przedziale $[p; b]$. Oczywiście eksperyment możemy zakończyć tylko wtedy, gdy długość przedziału, w jakim mieści się wytrzymałość jajek danego gatunku, wynosi 0. Zastanówmy się teraz, jak długi przedział wytrzymałości możemy sprawdzić mając do dyspozycji k jajek i n pięter (maksymalną długość przedziału oznaczmy przez $T(n; k)$). Oczywiście mamy:

$$T(n; 0) = T(0; k) = 0; \text{ dla } n, k \geq 0;$$

bo nie mamy żadnych jajek lub próbną niewiele możemy zdziałać.

Jeśli chcemy znaleźć wytrzymałość jajek pewnego gatunku w n piętrach mając do dyspozycji k jajek i wiemy, że ich wytrzymałość mieści się w przedziale $[a; b]$, to musimy zrzucić jajko z piętra o numerze nie większym niż $a + T(n - 1; k - 1) + 1$ (w przeciwnym razie, w przypadku rozbicia jajka, pozostaje nam $n - 1$ pięter i $k - 1$ jajek, lecz wytrzymałość jajek mieści się w przedziale, którego długość jest większa niż $T(n - 1; k - 1)$) oraz nie mniejszym niż $b - T(n - 1; k)$ (w przeciwnym razie, w przypadku, gdy jajko wytrzyma próbą, pozostaje nam $n - 1$ pięter i k jajek, lecz wytrzymałość jajek mieści się w przedziale o długości większej niż $T(n - 1; k)$). Aby oba te warunki mogły być spełnione, długość przedziału $[a; b]$ nie może być większa od $T(n - 1; k - 1) + 1 + T(n - 1; k)$. W takim przypadku, jajko można zrzucić z piętra o numerze $\min(a + T(n - 1; k - 1) + 1; b)$, a zatem:

$$T(n; k) = T(n - 1; k) + T(n - 1; k - 1) + 1; \text{ dla } n, k \geq 1;$$

Ta formuła bardzo przypomina poniższą

$$\binom{n}{k} = \binom{n-1}{k} + \binom{n-1}{k-1}$$

To sugeruje nam zbadanie związku liczb $T(n; k)$ ze współczynnikami dwumianowymi $\binom{n}{k}$. Będziemy sprawdzili, że troszkę trudniej zgadnąć, że

$$T(n; k) = \sum_{i=1}^k \binom{n}{i}; \text{ dla } n, k \geq 0;$$

Poniżej zapisy różnych $T(n; k)$ łatwo otrzymujemy:

$$(1) T(n + 1; k) = 2T(n; k) + 1 - \binom{n}{k}, \text{ dla } n, k \geq 0;$$

$$(2) T(n - 1; k) = \frac{1}{2}(T(n; k) + \binom{n-1}{k} - 1), \text{ dla } n \geq 1; k \geq 0;$$

$$(3) \quad T(n; k-1) = T(n; k) - \frac{n}{k}, \text{ dla } n \geq 0; k \geq 1.$$

Przy pomocy wzoru (1) możemy wyznaczyć najmniejsze n takie, że $T(n; j \text{ ajka}) \leq$ wysokość. Jest to, jak łatwo zauważyć, minimalna liczba jajek wystarcząca do wyznaczenia wytrzymałości jajek w danym eksperymencie. Czas wyznaczenia liczby n jest oczywiście liniowy ze względu na liczbę jajek. Przy pomocy wzorów (2), (3) możemy z kolei wyznaczyć w czasie stałym numer pięta, z którego należy zrzucić jajko (szczegółowo znaleźć treść programu).

Jak liczyć symbole Newtona

Rozwiązanie wzorcowe wydaje się proste do zaprogramowania. Jest w nim jednak pewien haczyk. Na przykład, w jaki sposób obliczyć $\frac{n}{k}$ znając $\frac{n}{k-1}$? Nie możemy po prostu pomnożyć przez n i podzielić przez $n-k$, bo przekroczymy zakres. Można jednak poradzić sobie z tym problemem stosując czyste dzielenie. Wiemy, że wynik naszych obliczeń będzie liczbą całkowitą. Można więc w ułamku $\frac{n(\frac{n}{k-1})}{\frac{n}{k-1}}$ skrócić najpierw lewą stronę ($\frac{n}{k-1}$), a potem prawą (szczegółowo znaleźć treść programu).

Inne rozwiązania

Czy można uniknąć gadywania tajemniczego wzoru na $T(n; k)$? Chyba tak. Możemy przecież wyliczyć $T(n; k)$ z formuły rekurencyjnej:

$$T(n; k) = T(n-1; k) + T(n-1; k-1) + 1; \text{ dla } n; k \geq 1;$$

tzn. obliczyć $T(n; 0); T(n; 1); \dots; T(n; j \text{ ajka})$ dla kolejnych n , a $T(n; j \text{ ajka})$ wysokość.

Następnie postępujemy tak, jak w rozwiązaniu wzorcowym, przy czym jesteśmy policzone wartości

$$T(n; 0); \dots; T(n; j \text{ ajka});$$

to

$$T(n-1; 0); \dots; T(n-1; j \text{ ajka})$$

możemy uzyskać z wzoru:

$$T(n-1; k) = T(n; k) - T(n-1; k-1) - 1; \text{ dla } k > 0 \text{ i } T(n-1; 0) = 0$$

(oczywiście można pamiętać wszystkie wyliczone wartości i wtedy korzystanie z powyższego wzoru nie jest konieczne).

Jaka jest złożoność takiego algorytmu? Oczywiście $O(j \text{ ajka} \cdot n)$, gdzie n jest najmniejszą taką liczbą, że $T(n; j \text{ ajka}) \leq$ wysokość. Pozostaje pytanie: jak duża może być n ? Można znaleźć dość dobre oszacowanie korzystając z naszych wzorów, wystarczy jednak prosty rachunek, aby się przekonać, że iloczyn $n \cdot j \text{ ajka}$ nigdy nie jest zbyt duży.

Jeżeli $jajka = 1$, to oczywiście $n = \text{wysokosc}$. Ten przypadek można jednak rozpatrywać osobno. Wystarczy rzucić jajko z kolejnych pięter.

Jeżeli $jajka = 2$, to mamy:

$$T(n; 2) = \frac{n}{1} + \frac{n}{2} = n + \frac{n(n-1)}{2} = \frac{n(n+1)}{2} > \frac{n^2}{2};$$

a więc wystarczy $n = \sqrt{2 \cdot \text{wysokosc}} \approx 10000 \sqrt{2} < 15000$, co daje mniej niż $n = 30000$ operacji.

Dla $jajka \geq 3$ mamy:

$$\begin{aligned} T(n; k) &\approx \frac{n}{1} + \frac{n}{2} + \frac{n}{3} = n + \frac{n(n-1)}{2} + \frac{n(n-1)(n-2)}{6} = \\ &= n + \frac{n(n-1)(n+1)}{6} = \frac{n(n^2+5)}{6} > \frac{n^3}{6}; \end{aligned}$$

a więc wystarczy $n = \sqrt[3]{6 \cdot \text{wysokosc}} \approx \sqrt[3]{600000000} \approx 900$ i nie więcej niż 900 operacji. To już jest dobra zbieżność, ale oczywiście można przeprowadzić podobny prosty rachunek dla $jajka \geq 4$ i otrzymać jeszcze lepsze oszacowanie.

Opis działania programu arbitra

Arbiter oszukuje

Arbiter wcale nie ustala na początku eksperymentu wytrzymałości jajka. Wczytuje natomiast z pliku testowego przedział $[min::max]$ wytrzymałości dopuszczalnych. Oznacza to z grubsza tyle, że jego odpowiedzi mają się zgadzać pewnie wytrzymałości z tego przedziału. Przykładowo, jeżeli $min = max$, to arbiter faktycznie ustala na początku eksperymentu wytrzymałość jajka.

Arbiter jest zły

Arbiter nie ma wyboru przy udzielaniu odpowiedzi na pytanie, czy jajko rzucone z k -tego piętra rozbije się, gdy $k \leq min$ lub $k > max$. W przeciwnym razie, jeżeli któraś z odpowiedzi wymusi na module zawodnika zadanie większej liczby pytań, jest to konieczne, to taka odpowiedź jest udzielana. Jeżeli zapytany obu odpowiedziach moduł zawodnika zachowuje szansę na wyznaczenie wytrzymałości jajek w odpowiedniej liczbie pytań, to udzielana jest odpowiedź wymuszająca na module zawodnika zadanie co najmniej minimalnej wystarczającej liczby pytań. Jeżeli obie odpowiedzi wymuszają zadanie co najmniej minimalnej wystarczającej liczby pytań, to udzielana jest odpowiedź losowa. Jeżeli jedna odpowiedź nie ma tej właściwości (możliwość zdania wtedy, gdy liczby min i max różnią się), a zawodnik "wstrzelił" się w przedział $[min; max]$, to udzielana jest odpowiedź TAK.

Oczywiście jeśli arbiter odpowiadał, że jajo zbije się po zrzuconiu z piętra $k < \max$, to od tego momentu $\max = k$. Analogicznie arbiter musi zwiększyć $\min$, jeśli odpowiadał, że jajo się nie bije i $k > \min$.

Arbiter wie wszystko

No dobrze, ale w jaki sposób można stwierdzić, czy po udzieleniu konkretnej odpowiedzi zawodnik będzie miał szansę na zmieszczenie się w minimalnej wystarczającej liczbie pytań? Można to zrobić, jeśli zna się wartość $T(n; k)$. Arbiter wylicza te wartości w taki sam sposób, jak moduł wzorcowy.

Diabelska strategia arbitra

Jak już zaznaczyliśmy na wstępie, przypadek $\min = \max$ jest wyłącznie zgodny dla zawodnika. Na drugim biegunie leży przypadek $\min = 0$, $\max = \text{wysokosc}$. W tej sytuacji arbiter nie jest w żaden sposób ograniczony i gwałtownie wymusza na module zawodnika, aby ten zadawał mu jak najwięcej pytań. Ten przypadek będziemy nazywać diabelską strategią arbitra.

Czy arbiter gra w kość?

W niektórych przypadkach arbiter udziela odpowiedzi losowych. Czy to oznacza, że ten sam deterministyczny moduł uruchomiony dwa razy może uzyskać dwie różne liczby punktów? To zdecydowanie nie byłoby dobrze. Dlatego arbiter z pliku testowego odczytuje wartości $\min$ i $\max$ wczytuje ciąg 100 losowych bitów, z którego korzysta przy udzielaniu odpowiedzi.

TESTY

Do sprawdzania rozwiązań zawodników użyto 11 testów, których opisy znajdują się poniżej.

- JAJ1.IN | mała wysokość drapacza, mała jajek, uczciwy arbiter,
- JAJ2.IN | średnie wysokości drapacza, duża liczba jajek, uczciwy arbiter,
- JAJ3.IN | mała wysokość drapacza, mała jajek, średniej trudności strategia udzielania odpowiedzi przez arbitra,
- JAJ4.IN | średnie wysokości drapacza, duża liczba jajek, średniej trudności strategia udzielania odpowiedzi przez arbitra,
- JAJ5.IN | duża wysokość drapacza, duża liczba jajek, średniej trudności strategia udzielania odpowiedzi przez arbitra,
- JAJ6.IN | mała wysokość drapacza, mała jajek, strategia diabelska,
- JAJ7.IN | średnie wysokości drapacza, duża liczba jajek, strategia diabelska,

JAJ8.IN | dużawysokość drapacza, rja liczba jajek, strategia diabelska,
 JAJ9.IN | dużawysokość drapacza, rja liczba jajek, strategia diabelska,
 JAJ10.IN | dużawysokość drapacza, rja liczba jajek, strategia diabelska.

Po-~~ż~~mana

W prostokątnym układzie współrzędnych każdy punkt o współrzędnych całkowitych nazywamy **p-punktem**.

Dowolny odcinek należący do jednej z osi współrzędnych, o których końcach będących **p-punktami**, nazywamy **p-odcinkiem**. Rozważamy odcinki domknięte, tzn. końce należą do odcinka. Zmianą budowania **k p-odcinków**, z których każde kolejne dwa są prostopadłe, nazywamy **po-~~ż~~maną** stopnia k .

Zadanie

Napisz program, który:

wczyta z pliku tekstowego POL. IN opisy pewnej liczby p-odcinków oraz współrzędne dwóch różnych p-punktów A i B ,

wyznaczy minimalny stopień po-~~ż~~manej przez te dwa punkty i nie przecinającej żadnego z danych p-odcinków lub stwierdzi, że taka po-~~ż~~mana nie istnieje,

zapisze wynik do pliku tekstowego POL. OUT.

Wejście

Opis p-punktu składa się z dwóch nieujemnych liczb całkowitych oddzielonych pojedynczym odstępem, będących odpowiednio współrzędnymi x i y tego p-punktu. Liczby te należą do przedziału $[0 :: 1\,000\,000\,000]$. W pierwszym wierszu pliku wejściowego POL. IN znajduje się tylko opis p-punktu A . W drugim wierszu znajduje się tylko opis p-punktu B . W trzecim wierszu zapisana jest dokładnie jedna nieujemna liczba całkowita n będąca liczbą p-odcinków $1 \leq n \leq 50$. W każdym z kolejnych n wierszy znajdują się opisy dokładnie dwóch p-punktów oddzielone pojedynczym odstępem. Są to współrzędne końców jednego p-odcinka.

Wyjście

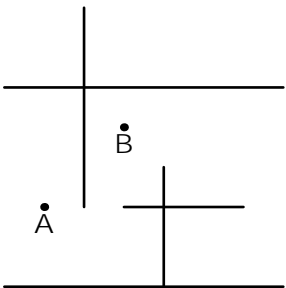
W pierwszym i jedynym wierszu pliku tekstowego POL. OUT powinna znaleźć się jedna liczba będąca minimalnym stopniem po-~~ż~~manej przez punkty A i B oraz nie przecinającej żadnego z zadanych p-odcinków lub słowo BRAK, jeśli po-~~ż~~mana o powyższych własnościach nie istnieje.

Przykład

Dla pliku wejściowego POL. IN:

1 2
3 4
5
0 0 7 0
0 5 7 5
2 2 2 7
4 0 4 3
3 2 6 2

poprawnie powiedzieli jest plik wyjściowy POL.OUT:
5

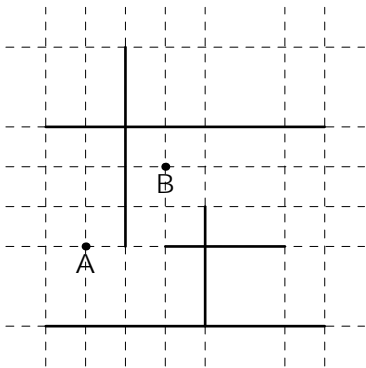
ROZWIĄZANIE WZORCOWE

Niech $x_1 < x_2 < \dots$ będzie rosnący uporządkowany ciąg (bez powtórzeń) współrzędnych x wszystkich końców odcinków z dodatkiem x współrzędnej x punktu B. Niech $y_1 < y_2 < \dots$ będzie analogicznym ciągiem dla współrzędnej y . Rozważmy podział $X = (1; 1) = \sum_i X_i$, gdzie

$$X_1 = (1; x_1); X_2 = f x_1 g; X_3 = (x_1; x_2); X_4 = f x_2 g; \dots$$

Analogicznie definiujemy podział Y . Podziały X i Y wyznaczają podział płaszczyzny na prostokąty otwarte, odcinki otwarte (być może nieograniczone) i punkty.

Rys. 1 Podział płaszczyzny dla przykładowego zestawu p-odcinków

Niech P_1 i P_2 będą dwoma elementami powyższego podziału. Jeśli z pewnego punktu $p \in P_1$ istnieje ścieżka o ustalonym stopniu i końcu w P_2 , to z każdego innego punktu P_1 także. W szczególności za P_2 można przyjąć punkt B.

Oznacza to, że punkty w jednym elemencie podziału zachowują się identycznie, jeśli chodzi o istnienie ścieżek o ustalonym końcu w punkcie B. Rozwiązanie w zasadzie się narzuca. Trzeba skonstruować graf, w którym wierzchołkami są elementy podziału (ma

on struktury kraty, co ułatwia implementację krawędzi jako zmiennych przebiegających z jednego elementu do innego. Następnie w tym gracie używamy procedury przeszukiwania wszerz (BFS), aby znaleźć minimalny stopień złączenia elementu zawierającego punkt A z punktem B. Musimy jednak w procedurze BFS dokonać dwóch modyfikacji:

- (1) oddzielnie rozpatrywać krawędzie pionowe i poziome, ponieważ ze względu na dalszą trasę nie są to sytuacje jednakowe,
- (2) po dojściu do wierzchołka "pionowo" przechodzimy nie do jego najbliższych sąsiadów, ale do wszystkich wierzchołków, do których można z niego dojść poziomo (przypadek dojścia poziomego jest analogiczny) | w ten sposób algorytm ma zastosowanie przeszukiwania BFS, a pierwsze dojście do punktu B od razu daje odpowiedź na postawione w zadaniu pytanie.

TESTY

Do sprawdzenia rozwiązania zadania użyto 12 testów:

- POL0.IN | test z treści zadania,
- POL1.IN | spirala o 10 krawędziach,
- POL2.IN | spirala o 20 krawędziach,
- POL3.IN | spirala o 30 krawędziach,
- POL4.IN | spirala o 40 krawędziach,
- POL5.IN | spirala o 45 krawędziach,
- POL6.IN | spirala o 50 krawędziach,
- POL7.IN | test poprawnościowy,
- POL8.IN | test wydajnościowy o 20 krawędziach,
- POL9.IN | test wydajnościowy o 30 krawędziach,
- POL10.IN | test wydajnościowy o 40 krawędziach,
- POL11.IN | test wydajnościowy o 50 krawędziach.

Agenci

W związku z ostatnimi wypadkami swoich agentów, Urząd Ochrony Bajtocji postanowił usprawnić działania.

Największym dotychczasowym problemem było bezpieczne urządzenie spotkań agentów. Twój program ma pomóc w rozwiązaniu tego problemu. Dla podanego opisu sieci dróg Bajtocji oraz początkowej pozycji dwóch agentów, powinien stwierdzić czy możliwe jest bezpieczne spotkanie tych agentów.

Jeżeli spotkanie uznają za bezpieczne agenci muszą przestrzegać następujących reguł:
agenci poruszają się dzień natomiast spotkania odbywają się wieczorami,
każdego dnia agent musi zmienić miejsce pobytu,
agenci mogą poruszać się jedynie po drogach wzdłuż miasta (niestety dodatkowym utrudnieniem jest fakt, iż w Bajtocji drogi są jednokierunkowe),
agent nie może jednak poruszać się zbyt szybko (może by to wzbudzać niepotrzebne zainteresowanie) | jednego dnia nie może przemierzyć więcej niż połowy średniego miasta, odległość między dwoma miastami połączonymi drogą jest na tyle mała, że agent wyruszając z pierwszego miasta zawsze dotrze do drugiego miasta przed wieczorem, spotkanie uznaje się za odbyte w momencie, gdy dwaj agenci znajdą się w tym samym mieście.

Zadanie

Napisz program, który:

wczyta z pliku tekstowego AGE.IN liczbę miast i opis sieci dróg Bajtocji, oraz pozycje początkowe dwóch agentów,
stwierdzi, czy możliwe jest ich bezpieczne spotkanie, a jeżeli tak, to po ilu dniach, zapisze wynik w pliku tekstowym AGE.OUT.

Wejście

W pierwszym wierszu pliku tekstowego AGE.IN znajdują się dwie liczby całkowite n i m , oddzielone pojedynczym odstępem, gdzie $1 \leq n \leq 250$, $0 \leq m \leq n - 1$.

W drugim wierszu znajdują się dwie liczby całkowite a_1 i a_2 oddzielone pojedynczym odstępem, $1 \leq a_1, a_2 \leq n$ oraz $a_1 \neq a_2$, oznaczające, odpowiednio, początkowe pozycje agentów nr 1 i nr 2.

130 Agenci

W m następujących wierszach znajdują się pary liczb naturalnych a i b oddzielone pojedynczymi odstępami, $1 \leq a, b \leq n$ oraz $a \neq b$, oznaczające istnienie drogi z miasta a do miasta b .

Wyjście

Plik tekstowy AGE.OUT powinien zawierać dokładnie 1 wiersz zawierający:

dokładnie jedną dodatnią liczbą całkowitą t , oznaczającą minimalny czas (w dniach) potrzebny do zorganizowania bezpiecznego spotkania dwóch agentów (jeśli do takiego spotkania można doprowadzić)

słowo NIE, gdy nie można doprowadzić do bezpiecznego spotkania.

Przykład

Dla pliku wejściowego AGE.IN:

```
6 7
1 5
1 2
4 5
2 3
3 4
4 1
5 4
5 6
```

poprawną odpowiedź jest plik tekstowy AGE.OUT:

```
3
```

ROZWIĄZANIE

Sieć dróg Bajtocji reprezentujemy przez graf G o n wierzchołkach (miastach) i m krawędziach (drogach). Pierwszym, najbardziej narzucającym się rozwiązaniem, jest symulacja poruszania się obu agentów. Oznaczmy przez $s = (i; j)$ stan obliczeń oznaczający, iż w tym samym czasie pierwszy agent może znajdować się w mieście o numerze i , a drugi w mieście o numerze j . Teraz rozważmy graf G^0 zbudowany na stanach s , ma on n^2 wierzchołków i m^2 krawędzi. W przypadku posługiwania się grafem G^0 problem sprowadza się do znalezienia najkrótszej ścieżki z wybranego wierzchołka $s_0 = (a_1; a_2)$ do dowolnego wierzchołka postaci $(i; i)$. Ponieważ wszystkie krawędzie mają wagę 1, wystarczy przejść graf G^0 wszerz. Nie trzeba konstruować grafu G^0 wprost, można także, jak w poniższym przykładzie, dynamicznie generować jego krawędzie.

Schemat algorytmu (Q i Q2 oznaczają kolejki typu "pierwszy wchodzi-pierwszy wychodzi", czyli FIFO):

- 1: $Q := fa\_1, a\_2 g$;
- 2: f początkowo, dla dowolnego i, j : $v[i, j] = 0$ g
- 3: $v[a\_1, a\_2] := 1$;

```

4: t:=0;
5: while not Q.pusta do begin
6:   Q2:=pusta_kolejka;
7:   while not Q.pusta do begin
8:     (u,v):=Q.PobierzElement;
9:     if (u=v) then
10:      \Znaleziono rozwiązanie | t"
11:      STOP;
12:     for i 2 fk : (u; k) jest krawędzią Gg do
13:       for j 2 fk : (v; k) jest krawędzią Gg do
14:         if v[i,j]=0 then begin
15:           v[i,j]:=1;
16:           Q2.Dodaj(i,j);
17:         end
18:       end;
19:     t:=t+1;
20:     Q:=Q2;
21:   end;
22: \Brak rozwiązania"

```

Teraz zastaniemy się jak zmodyfikować powyższy algorytm. Oznaczmy przez $K(i;j)$ koszt jaki trzeba ponieść aby wygenerować następniki stanu $(i;j)$. Wówczas $K(i;j) = d_i \cdot d_j$, gdzie d_i oznacza liczbę krawędzi wychodzących z wierzchołka i . Ponieważ w pesymistycznym przypadku trzeba będzie rozpatrywać wszystkie stany, całkowity koszt może wynosić

$$\begin{aligned}
 n^2 + \sum_{i=1:n} \sum_{j=1:n} K(i;j) &= n^2 + \sum_{i=1:n} \sum_{j=1:n} d_i \cdot d_j = n^2 + \sum_{i=1:n} d_i \sum_{j=1:n} d_j = \\
 &= n^2 + \sum_{i=1:n} (d_i \cdot m) = n^2 + m \sum_{i=1:n} d_i = n^2 + m^2
 \end{aligned}$$

czyli koszt to $O(n^2 + m^2)$.

Rozwiązanie wzorcowe polega na pewnym ulepszeniu poprzedniego rozwiązania. W poprzednim rozwiązaniu jedna faza algorytmu polegała na wykonaniu ruchu oboma agentami. Tym razem podzielimy fazę na dwie części: ruch pierwszym agentem i ruch drugim agentem. Co prawda takie rozwiązanie dwukrotnie powiększa przestrzeń stanów $s = (i;j)$ (ten sam stan co w poprzednim rozwiązaniu), oraz dochodzą nowe stany $s^0 = (i^0;j^0)$, oznaczające, że pierwszy agent wykonał już swój ruch i znajduje się na pozycji i^0 , natomiast drugi powinien teraz wykonać ruch, a na razie znajduje się na pozycji j^0 . Jednak dzięki tej metodzie znajdowanie następników stanu jest nieco mniej kosztowne, dla stanu $s = (i;j)$ potrzeba d_i operacji, natomiast dla stanu $s^0 = (i^0;j^0)$ potrzeba d_{j^0} operacji. Tak jak w poprzednim algorytmie, dotarcie do stanu $s = (i;i)$ oznacza, że agenci mogli zorganizować bezpieczne spotkanie.

Teraz już możemy naszkicować schemat algorytmu (Q i $Q2$ oznaczają kolejki typu "pierwszy wchodzi-pierwszy wychodzi", czyli FIFO):

```

1:  $Q := fa_1, a_2$ ;
2: f początkowo, dla dowolnego  $i, j$ :  $v[i, j] = 0$ , oraz  $v'[i, j] = 0$  g
3:  $v[a_1, a_2] := 1$ ;
4:  $t := 0$ ;
5: while not  $Q$ .pusta do begin
6:    $Q2 :=$  pusta_kolejka;
7:   fruch pierwszego agenta
8:   while not  $Q$ .pusta do begin
9:      $(u, v) := Q$ .PobierzElement;
10:    if  $(u = v)$  then
11:      \Znaleziono rozwiązanie | t"
12:      STOP;
13:    for  $i \geq f_k : (u; k)$  jest krawędzią  $G$  do
14:      if  $v'[i, v] = 0$  then begin
15:         $v'[i, v] := 1$ ;
16:         $Q2$ .Dodaj  $(i, v)$ 
17:      end
18:    end;
19:   fruch drugiego agenta
20:   while not  $Q2$ .pusta do begin
21:      $(u, v) := Q2$ .PobierzElement;
22:     for  $i \geq f_k : (v; k)$  jest krawędzią  $G$  do
23:       if  $v[u, i] = 0$  then begin
24:          $v[u, i] := 1$ ;
25:          $Q$ .Dodaj  $(i, v)$ 
26:       end
27:     end;
28:     $t := t + 1$ 
29:   end;
30: \Brak rozwiązania"

```

Analiza złożoności

Niech $K(i; j)$ oznacza koszt poniesiony na znalezienie następnego stanu $s = (i; j)$. Tak więc $K(i; j) = d_i$. Analogicznie $K^0(i; j)$ oznacza koszt dla stanu typu $s^0 = (i^0; j^0)$, a zatem $K^0(i; j) = d_j$. W pesymistycznym przypadku łączny koszt całego algorytmu wynosi:

$$2n^2 + \sum_{i=1:n} \sum_{j=1:n} K(i; j) + \sum_{i=1:n} \sum_{j=1:n} K^0(i; j) = 2n^2 + \sum_{i=1:n} \sum_{j=1:n} d_i + \sum_{i=1:n} \sum_{j=1:n} d_j =$$

$$= 2n^2 + \sum_{i=1:n} n d_i + \sum_{i=1:n} m = 2n^2 + n \sum_{i=1:n} d_i + n m = 2n^2 + 2nm$$

Wielkość rozwinięcia ma złożoność $O(nm)$, co daje w pesymistycznym przypadku (dla grafów mających $O(n^2)$ krawędzi) $O(n^3)$ operacji.

Inne rozwinięcia

Innym rozwinięciem, mającym złożoność $O(dm)$, gdzie d oznacza minimalny czas potrzebny do zorganizowania bezpiecznego spotkania (lub n^2 , jeśli takiego spotkania nie można zorganizować), jest obliczanie do jakich miast mogłoby dojść i -tym kroku agencji nr 1 i 2. Jeśli te dwa zbiory mają rozmiar m_i i m_j , oznacza to możliwość spotkania w i -tym dniu.

Niestety w niektórych przypadkach czas potrzebny do zorganizowania spotkania mógłby być bardzo duży, nawet rzędu n^2 . Tak więc w pesymistycznych przypadkach to rozwinięcie jest nie wolne jak pierwsze.

(Zmienne $V1$ i $V2$ oznaczają zbiory)

```

1: V1:=fa_1g;
2: V2:=fa_2g;
3: dl:=0;
4: while (not V1.pusty and not V2.pusty and dl < n2) do
5:   begin
6:     dl:=dl+1;
7:     jeśli istnieje wierzchołek v należący do V1 i V2
8:       to \Znaleziono rozwinięcie";
9:     V1:=wierzchołki v takie, że istnieje wierzchołek u z V1
10:        i (u,v) należy do G;
11:     V2:=wierzchołki v takie, że istnieje wierzchołek u z V2
12:        i (u,v) należy do G;
13:   end;
14: \Brak rozwinięcia"
```

TESTY

Do sprawdzania rozwiązań zadawanych w 16 testach

Testy oznaczone $K_2(b_1; b_2; n)$ oznaczają testy składające się z dwóch pełnych grafów skierowanych (o rozmiarach b_1, b_2) połączonych krawędzią o długości n

Testy oznaczone $E(n_1; n_2; b_1; b_2)$ oznaczają testy składające się z dwóch pełnych grafów skierowanych (o rozmiarach b_1, b_2) połączonych dwoma krawędziami o wspólnym końcu, różnymi silami dobiegającymi do 1. Na krawędziach tych występują dodatkowo cykle długości n_1, n_2 .

134 Agenci

- AGE0.IN | test z treści zadania,
- AGE1.IN | mały graf z odpowiedzią negatywną
- AGE2.IN | mały graf z odpowiedzią pozytywną
- AGE3.IN | $K_2(30; 30; 10)$,
- AGE4.IN | $K_2(50; 50; 50)$,
- AGE5.IN | $K_2(100; 100; 50)$,
- AGE6.IN | $K_2(75; 75; 100)$,
- AGE7.IN | $K_2(50; 50; 150)$,
- AGE8.IN | $E(51; 61; 134; 0)$,
- AGE9.IN | $E(53; 59; 124; 10)$,
- AGE10.IN | $E(51; 59; 109; 20)$,
- AGE11.IN | $E(53; 64; 80; 30)$,
- AGE12.IN | duży graf dwudzielny, $n = 180$, z odpowiedzią negatywną
- AGE13.IN | duży graf dwudzielny, $n = 250$, agenci znajdują się w tej samej części grafu,
- AGE14.IN | duży graf dwudzielny, $n = 150$, dożone przejęcie gwarantuje rozwiązanie,
- AGE15.IN | duży graf dwudzielny, $n = 250$, z odpowiedzią negatywną
- Testy 11 i 12 oraz 14 i 15 zostały zgrupowane.

Powtórzenia

Dany jest ciąg s nad alfabetem $\Sigma = \{a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z\}$. Należy znaleźć długość najdłuższego słowa występującego jako spójny fragment w każdym z danych ciągów.

Zadanie

Napisz program, który:

wczyta ciąg s z pliku tekstowego POW. IN,

obliczy długość najdłuższego słowa występującego jako spójny fragment w każdym z podanych ciągów,

zapisze wynik w pliku tekstowym POW. OUT.

Wejście

W pierwszym wierszu pliku tekstowego POW. IN zapisano liczbę n , gdzie $1 \leq n \leq 5$, oznaczającą liczbę ciągów. W każdym z n kolejnych wierszy znajduje się jedno słowo utworzone z małych liter alfabetu angielskiego $\Sigma = \{a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z\}$. Każde ze słów ma długość przynajmniej 1, ale nie większą niż 1000.

Wyjście

Plik tekstowy POW. OUT powinien zawierać dokładnie jeden wiersz zawierający pojedynczą liczbę całkowitą – długość najdłuższego słowa występującego jako spójny fragment w każdym z danych ciągów.

Przykład

Dla pliku wejściowego POW. IN:

3

abcb

bca

acbc

poprawna odpowiedź jest plik tekstowy POW. OUT:

2

ROZWIĄZANIE

Do rozwiązania zadania posiadam adaptację struktury danych zwanej słownikiem podskładowych. Słownik podskładowych to z grubsza rzecz biorąc tablica

nazw wszystkich podśł danego słowa o długościach będących potęgami dwójki, przy czym takie same podśłwa mają te same nazwy, a różne podśłwa o tej samej długości | różne nazwy (nazwa to po prostu liczba całkowita z zakresu od 1 do długości słowa; $\text{num}[i;k]$ to nazwa podśłwa o długości 2^k zaczynającego się na pozycji i w danym słowie). Taka informacja umożliwia nam sprawdzenie w czasie stałym, czy dwa podśłwa tej samej długości są jednakowe, nawet jeśli ich długości nie są potęgami dwójki: nazwy identy kują jednoznacznie podśłwo długości r ($2^k < r < 2^{k+1}$) zaczynające się na pozycji i jest para $\text{hnum}[i;k], \text{num}[i + r - 2^k + 1;k]$. Rozmiar tej struktury danych, to oczywiście $\Theta(d)$, gdzie d jest długością słowa, i można je skonstruować w takim samym czasie metodą wstępującą (ang. bottom-up):

Najpierw, na podstawie kodów poszczególnych znaków, nadajemy nazwy słowom jednoliterowym.

Jeśli nadalimy już nazwy wszystkim podśłwom długości 2^k (czyli wypełnimy wiersz $\text{num}[k;]$ w naszej tablicy), to teraz podśłwu długości 2^{k+1} zaczynającemu się na pozycji i , gdzie $1 \leq i \leq d - 2^{k+1} + 1$, nadajemy tymczasową nazwę $\text{hnum}[i;k], \text{num}[i + 2^k;k]$. Jest to dobra, unikalna nazwa | tyle, że nie jest liczbą z zakresu od 1 do d , lecz parą takich liczb.

Zamieniamy teraz nazwy będące parami na nazwy liczbowe. W tym celu sortujemy wszystkie pary leksykograficznie (kubekowo, zaczynając od mniej znaczącej współrzędnej, zob. [7], [13]) i wykonujemy przenieumerowanie (takie same wektory będą po posortowaniu leżały koło siebie). Nazwy po przenieumerowaniu umieszczamy w kolejnych kolumnach tablicy num (oczywiście wraz z każdym wektorem musimy przechowywać numer pozycji początku odpowiadającego mu podśłwa).

Czas wypełniania każdego wiersza jest liniowy, a liczba wierszy do wypełnienia to $\log d$. Szczegóły konstrukcji można znaleźć w książce [10].

W rozwiązaniu wzorcowym obliczamy wspólny słownik dla wszystkich zadanych słów sklejonych w jedno długie słowo z separatorami (specjalnymi znakami występującymi tylko jednokrotnie) na granicach słów wejściowych. Separatorów wprowadzamy po to, aby uniknąć trudnego analizowania podśłwa przechodzących przez granice słów wejściowych. Aby zaoszczędzić pamięć przechowujemy tylko jeden, ostatnio obliczony wiersz tablicy num . Schemat postępowania wygląda następująco:

Obliczamy nazwy podśłwa o długościach będących kolejnymi potęgami dwójki. Robimy to dopóki, dopóki istnieje podśłwo długości 2^k występujące w każdym ze słów wejściowych.

Kiedy już wiemy, że najdłuższe podśłwo wspólne dla wszystkich słów wejściowych ma długość nie większą niż 2^k , to jej dokonujemy wyznaczenia metodą bisekcji w k krokach. (Zachodzi tu potrzeba wyznaczenia nazw dla podśłwa o długości p na podstawie nazw dla podśłwa o długości r , gdzie $r < p < 2r$. Robimy to, posługując się opisaniem początku sztuczki | czyli jako nazwy tymczasowej biorąc parę nazw zachodzących na siebie podśłwa długości r pokrywających podśłwo długości p .)

Inne rozwiązania

Przedstawione tu rozwiązanie nie jest optymalne. Postawiony w zadaniu problem można rozwiązać w czasie liniowym względem sumy długości słów wejściowych. Wymaga to jednak użycia dozwolonych struktur danych (np. drzew suksyjnych), raczej trudnych do zaimplementowania podczas pięciodzinnej sesji. W dodatku stopień komplikacji tych struktur mógłby spowodować za tyle dużych narzutów czasowych, że przy określonych w zadaniu ograniczeniach na rozmiar danych wejściowych, rozwiązanie asymptotycznie optymalne byłoby przy testowaniu trudne do odróżnienia lub wręcz gorsze, od znacznie prostszego rozwiązania opisanego powyżej.

TESTY

Do sprawdzenia rozwiązania zawodników użyto 14 testów, niekiedy łączonych w grupy.

- POW0.IN | test z treści zadania,
- POW1.IN | prosty test poprawnościowy,
- POW2.IN | test poprawnościowy, słowa składające się z różnych liter,
- POW3.IN | test poprawnościowy, trzy identyczne słowa,
- POW4.IN | prosty test poprawnościowy, 4 krótkie słowa losowe,
- POW5.IN | test poprawnościowy, trzy kolejne słowa Fibonacciego,
- POW6.IN | test poprawnościowy, 1 krótkie i 4 długie słowa,
- POW7.IN | test wydajnościowy, 3 słowa o długości 100,
- POW8.IN | test wydajnościowy, 5 słów o długości 400,
- POW9.IN | test wydajnościowy, 3 słowa o długości 400,
- POW10.IN | test wydajnościowy, 4 słowa o długości 1000,
- POW11.IN | test wydajnościowy, 2 słowa o długości 1200,
- POW12.IN | test wydajnościowy, 5 słów o długości 2000,
- POW13.IN | test wydajnościowy, 5 słów o długości 2000.

Promocja

Wielka bajtocka sieć supermarketów poprosiła Ciebie o napisanie programu symulującego koszty związane z przygotowywaną promocją.

Przygotowywana promocja ma mieć następujące zasady:

klient, który chce wziąć udział w promocji, wpisuje na zapłaconym przez siebie rachunku swoje dane i wrzuca go do specjalnej urny,

pod koniec każdego dnia promocji z urny wyciągane są dwa rachunki:

najpierw wybierany jest rachunek opiewający na największą kwotę,

następnie wybierany jest rachunek opiewający na najmniejszą kwotę,

klient, który zapłacił największy rachunek otrzymuje nagrodę pieniężną równą różnicy pomiędzy wysokością tego rachunku, a wysokością rachunku opiewającego na najmniejszą kwotę,

aby uniknąć kilkukrotnych nagród za jeden zakup, oba wybrane wg reguł poprzedniego punktu rachunki nie wracają do urny, ale wszystkie pozostałe rachunki dalej biorą udział w promocji.

Obroty supermarketu są bardzo duże, możesz więc założyć, że pod koniec każdego dnia, przed wyciągnięciem rachunków opiewających na największą i najmniejszą kwotę w urnie znajdują się co najmniej 2 rachunki.

Twoim zadaniem jest obliczenie na podstawie informacji o wysokościach rachunków wrzucanych do urny w poszczególnych dniach promocji, jaki będzie łączny koszt nagród w całej promocji.

Zadanie

Napisz program, który:

wczyta z pliku tekstowego PRO.IN listę wysokości rachunków wrzucanych do urny w poszczególnych dniach promocji,

obliczy łączny koszt nagród wypłacanych w kolejnych dniach promocji,

zapisze wynik w pliku tekstowym PRO.OUT.

Wejście

W pierwszym wierszu pliku tekstowego PRO.IN znajduje się jedna dodatnia liczba całkowita n , gdzie $1 \leq n \leq 5000$, oznaczająca czas trwania promocji w dniach.

W każdym z kolejnych n wierszy znajduje się jedna nieujemnych liczb całkowitych pooddzielanych pojedynczymi odstępami. Liczby w $(i + 1)$ -szym wierszu pliku określają wysokości rachunków wrzuconych do urny w i -tym dniu promocji. Pierwsza w wierszu

140 Promocja

liczba k , $0 \leq k \leq 10^5$, jest liczbą rachunków z danego dnia, a kolejne k liczb to dodatnie liczby całkowite będące wysokościami poszczególnych rachunków, każda z tych liczb jest nie większa niż 10^6 .

Całkowita liczba rachunków wrzuconych do urny podczas całej promocji nie przekracza 10^6 .

Wyjście

Plik tekstowy PRO.OUT powinien zawierać dokonywanie jednolitego wypłaty nagrody, w tym samym pliku tekstowym kosztowi nagród wypłaconych podczas całej promocji.

Przykład

Dla pliku wejściowego PRO.IN:

```
5
3 1 2 3
2 1 1
4 10 5 5 1
0
1 2
```

poprawna odpowiedź jest plik tekstowy PRO.OUT:

```
19
```

ROZWIĄZANIE

Przy rozwiązywaniu tego zadania bardzo pomocna będzie struktura danych umożliwiająca wykonywanie następujących operacji:

ADD(x) { dodanie elementu x do struktury;

MIN { podanie wartości minimalnego elementu w strukturze;

MAX { podanie wartości maksymalnego elementu w strukturze;

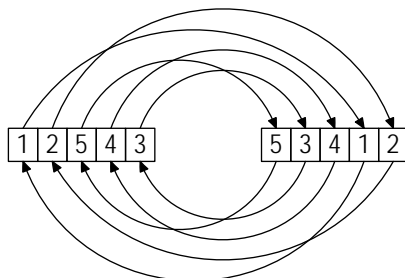
ExtractMin { usunięcie minimalnego elementu;

ExtractMax { usunięcie maksymalnego elementu.

Zwyczajny kopiec (zob. [13]) oferuje efektywną implementację trzech z tych operacji: ADD, MIN, ExtractMin (lub ADD, MAX, ExtractMax). Rozwiązaniem może być struktura składająca się z dwóch połączonych kopców, jeden z nich udostępnia operacje ADD, MIN, ExtractMin, natomiast drugi ADD, MAX, ExtractMax. W takim rozwiązaniu decydujemy się na pewnie rozróżnić każdy element należący do struktury będziemy pamiętać o dwóch miejscach: w pierwszym i drugim kopcu, dodatkowo z każdym elementem jest związany wskaźnik do bliźniaczego elementu w drugim kopcu. Operacje MIN, MAX odwołują się do odpowiednich kopców i wymagają stałego czasu. Operacja ADD wymaga dodania elementu do obu kopców oraz uaktualnienia wskaźników, i tak jak w zwykłym kopcu wymaga czasu $O(\log n)$. Operacje ExtractMin, ExtractMax sprowadzają się do wykonania odpowiedniej operacji na odpowiednim kopcu (tym który oferuje tę operację) oraz usunięciu elementu bliźniaczego z drugiego kopca (ponieważ pamiętamy wskaźnik do tego elementu, możemy wykonać tę operację w czasie

$O(\log n)$). Zatem cała operacja wymaga czasu $O(\log n)$. Przy wszystkich modyfikacjach, należy zwracać szczególną uwagę na uaktualnianie wskaźników między oboma kopcami.

Rys. 1 Przykład podwójnego kopca

Rozwiązanie 1

Mając do dyspozycji powyższą strukturę danych, schemat algorytmu jest już oczywisty. Dla każdego dnia dodajemy do struktury rachunki, a następnie wyjmujemy z niej jeden największy i jeden najmniejszy, oraz odpowiednio zwiększamy całkowity koszt promocji.

Niestety takie rozwiązanie, ze względu na bardzo dużą liczbę rachunków, które mogą pojawić się w promocji, nie jest akceptowalne ze względu na ograniczenia pamięciowe. Należy zastanowić się, jakie rachunki na pewno nie mają szans na wyjście z urny. Można spostrzec, że gdy mamy w strukturze więcej niż $2n$ rachunków, to szanse na wyciągnięcie z urny ma jedynie n największych i n najmniejszych, natomiast wszystkie pozostałe "średnie" rachunki, nie mają już takiej szansy i można je pominąć. To spostrzeżenie prowadzi już do ulepszonych rozwiązań, które będzie wymagały jedynie pamięci rzędu $O(n)$.

Rozwiązanie 2

Dopuszczalna liczba rachunków w strukturze S nie przekracza $2n$ stosując rozwiązanie 1.

Jeśli liczba rachunków osiągnie $2n$, przepisujemy n najmniejszych do struktury $S_{\min}$, natomiast n największych do struktury $S_{\max}$. Struktury S można już sunąć, natomiast wszystkie dalsze operacje będą wykonywane na $S_{\min}$ i $S_{\max}$. Dodawanie nowego rachunku x wygląda następująco:

142 Promocja

jeżeli $x < S_{\min}:\text{MAX}$, to usuwamy z $S_{\min}$ element $S_{\min}:\text{MAX}$ (operacja $S_{\min}:\text{ExtractMax}$) i dodajemy x do $S_{\min}$;

jeżeli $x > S_{\max}:\text{MIN}$, to postępujemy symetrycznie jak w poprzednim przypadku (zamieniamy MAX na MIN i $S_{\min}$ na $S_{\max}$);

w przeciwnym przypadku możemy zapomnieć o tym rachunku.

Chcąc wydobyć rachunek o najmniejszej wartości wykonujemy operację ExtractMin na $S_{\min}$ i analogicznie, chcąc otrzymać rachunek o największej wartości wykonujemy operację ExtractMax na $S_{\max}$.

TESTY

Do sprawdzania rozwiązań zadania użyto 10 testów opisanych poniżej:

PRO1-6.IN | proste testy poprawnościowe,

PRO7.IN | trudny test wydajnościowy, $n = 5000$, $K = 100006$,

PRO8.IN | prosty test, prawie każdego dnia dwa rachunki, $n = 5000$, $K = 210004$,

PRO9.IN | duży test wydajnościowy, $n = 5000$, $K = 1000000$,

PRO10.IN | duży losowy test wydajnościowy, $n = 5000$, $K = 999800$.

**XI Międzynarodowa
Olimpiada Informatyczna
IOI'99, Antayla-Belek
Turcja, październik 1999**

treść zadań

Kwiaciarnia

Jesteś właścicielem kwiaciarni i przygotowujesz okno wystawowe. Dysponujesz F bukietami kwiatów { każdy innego rodzaju. Masz też do dyspozycji co najmniej tyle samo wazonów ustawionych w rzędzie na parapecie okna. Wazony są przymocowane na stałe do parapetu i ponumerowane kolejno od 1 do V , gdzie V jest liczbą wazonów. Skrajnie lewy wazon ma numer 1, a skrajnie prawy ma numer V . Bukiety są jednoznacznie ponumerowane od 1 do F . Te numery są ważne z następującego powodu { określają one kolejność wystawiania bukietów w wazonach. Dla $i < j$ bukiet nr i musi zawsze znajdować się w wazonie położonym na lewo od wazonu, w którym znajduje się bukiet nr j . Np., jeżeli azalie mają nr 1, begonie mają nr 2, a cyprysy mają nr 3, to ich bukiety muszą znajdować się w wazonach właśnie w takim porządku { wazon z azaliami musi być na lewo od wazonu z begoniami, a ten na lewo od wazonu z cyprysami. Jeżeli mamy więcej wazonów niż bukietów, to nadmiarowe wazony pozostają puste. W każdym wazonie może znajdować się co najwyżej jeden bukiet kwiatów.

Wazony (tak jak bukiety kwiatów) mają swoje charakterystyki. Wkładając bukiet kwiatów do wazonu uzyskujemy określony efekt estetyczny, wyrażony liczbą całkowitą. W tabeli poniżej przedstawiono liczby wyrażające przykładowe efekty estetyczne. W przypadku gdy wazon jest pusty daje to efekt estetyczny równy 0.

Bukiety	Wazony				
	1	2	3	4	5
1 (azalie)	7	23	-5	-24	16
2 (begonie)	5	21	-4	-10	23
3 (cyprysy)	-21	5	-4	-20	20

Zgodnie z powyższą tabelą azalie wyglądają wspaniale w wazonie nr 2, a strasznie w wazonie nr 4.

Dla osiągnięcia najlepszego efektu musisz umieścić bukiety w wazonach, zachowując podany porządek i maksymalizując sumę efektów estetycznych. Jeżeli jest kilka takich rozmieszczeń to każde z nich jest dopuszczalne. Musisz znaleźć jedno z nich.

Zadania

- 1 $\frac{1}{2}$ $F \leq 100$, gdzie F jest liczbą bukietów kwiatów. Bukiety są ponumerowane od 1 do F .
- $F \leq V \leq 100$, gdzie V jest liczbą wazonów.
- $50 \leq A_{ij} \leq 50$, gdzie A_{ij} jest efektem estetycznym umieszczenia i -go bukietu w j -tym wazonie.

146 Kwiaciarnia

Wejście

Nazwa pliku wejściowego jest: `flower.inp`.

Pierwszy wiersz zawiera dwie liczby: F , V .

Kolejnych F wierszy ma następująca postać: każdy z nich zawiera V liczb całkowitych - liczba A_{ij} jest j -tą liczbą w $(i + 1)$ -ym wierszu.

Wyjście

Plik wyjściowy `flower.out` musi być plikiem tekstowym i zawierać dwa wiersze:

Pierwszy wiersz zawiera sumę efektów estetycznych twojego rozmieszczenia.

Drugi wiersz musi zawierać rozmieszczenie w postaci ciągu F liczb całkowitych, w którym k -ty element jest numerem wazonu zawierającego bukiet nr k .

Przykład

`flower.inp`:

```
3 5
7 23 -5 -24 16
5 21 -4 10 23
-21 5 -4 -20 20
```

`flower.out`:

```
53
2 4 5
```

Ocena

Ograniczenie na czas działania programu wynosi 2 sekundy. Nie można otrzymać więcej punktów za pojedynczy test.

Kody

Dany jest zbiór słów kodowych oraz tekst. Tekst zawiera komunikat złożony ze słów kodowych, umieszczonych w tekście w specjalny (byłoby to niejednoznaczny) sposób.

Zarówno słowa kodowe, jak i tekst, składają się z liter alfabetu angielskiego. Rozróżnienie wielkich i małych liter jest istotne. Długość słowa kodowego określa się w zwykły sposób. Na przykład słowo kodowe ALL ma długość 3.

Litery słowa kodowego nie muszą występować w tekście kolejno po sobie. Np., słowo kodowe ALL zawsze występuje we fragmencie tekstu postaci AuLvL, gdzie u i v oznaczają dowolne (byłyby to puste) ciągi kolejnych liter. O AuLvL mówimy, że jest pokryciem słowa ALL. W ogóle, pokryciem słowa kodowego nazywamy fragment tekstu, w którym pierwsza i ostatnia litera są takie same jak w słowie kodowym, a samo słowo możemy otrzymać przez usunięcie pewnych (byłyby to puste) liter z tego fragmentu. Zauważmy, że słowo kodowe może mieć wiele pokryć lub może ich nie mieć w ogóle. Podobnie, ten sam fragment tekstu może być pokryciem więcej niż jednego słowa kodowego.

Pokrycie opisujemy za pomocą pozycji jego początku (jego pierwszej litery) i końca (jego ostatniej litery) w tekście. (Pierwsza litera tekstu znajduje się na pozycji 1.) Mówimy, że pokrycia c_1 i c_2 nie zachodzą na siebie, gdy koniec c_2 znajduje się na wcześniejszej pozycji niż początek c_1 , lub symetrycznie.

Aby odczytać ukryty w tekście komunikat masz znaleźć rozwiązanie. Rozwiązanie to zbiór elementów z których każdy składa się ze słowa kodowego i jego pokrycia, spełniający następujące warunki:

- (a) pokrycia nie zachodzą na siebie parami,
- (b) długość jednego pokrycia nie przekracza 1000,
- (c) liczba długości słowa kodowych jest maksymalna (licząc każde wystąpienie słowa kodowego w elemencie).

Jeżeli jest więcej niż jedno rozwiązanie, należy podać jedno z nich.

Zadania

1. $1 \leq N \leq 100$, gdzie N jest liczbą słów kodowych.

Żadne słowo kodowe nie jest dłuższe niż 100.

1 $\leq$ długość tekstu $\leq 1\,000\,000$.

Mówimy, że pokrycie c słowa kodowego w jest prawostronnie minimalne jeżeli żaden właściwy prefiks (tzn. jego początkowy fragment, krótszy od niego samego) pokrycia c nie jest pokryciem w . Np., AAALAL jest prawostronnie minimalnym pokryciem słowa ALL, natomiast AAALALAL takim pokryciem nie jest. Tekst zawarty w danych wejściowych zawsze spełnia następujące warunki:

- (a) dla każdej pozycji w tekście liczba prawostronnie minimalnych pokryć zawierających taką pozycję nie przekracza 2500,

148 Kody

(b) liczba prawostronnie minimalnych pokryć nie przekracza 10⁵.

Wejście

Dane wejściowe są zawarte w dwóch plikach tekstowych: `words.inp` i `text.inp`. Plik `words.inp` zawiera listę słów kodowych, natomiast plik `text.inp` zawiera tekst wejściowy.

Pierwszy wiersz pliku `words.inp` zawiera liczbę słów kodowych `N`. Każdy z kolejnych `N` wierszy zawiera po jednym słowie kodowym zapisanym jako ciąg liter, bez znaków odstępu między nimi. Słowa kodowe są numerowane od 1 do `N` zgodnie z porządkiem ich występowania w pliku `words.inp`.

W pliku `text.inp` zapisano ciąg liter (zakodowany znakami końca wiersza i końca pliku). Plik ten nie zawiera znaków odstępu.

Zalecenia dla programujących w Pascalu:

Zaleca się deklarowanie plików wejściowych jako pliki typu `text`, w odróżnieniu od plików znakowych (`file of char`).

Wyjście

Plikiem wyjściowym jest plik tekstowy `codes.out`.

W pierwszym wierszu należy zapisać liczbę słów kodowych obliczoną przez Twój program.

Każdy z kolejnych wierszy powinien zawierać opis jednego elementu Twojego rozwiązania. Wiersz taki zawiera trzy liczby całkowite `i`, `s`, `e`, gdzie `i` jest numerem słowa kodowego mającego pokrycie zaczynające się na pozycji `s` i kończącego się na pozycji `e`. Kolejność opisów elementów może być dowolna.

Przykład

```
words.inp:
4
RuN
RaBbi t
HoBbi t
StoP
text.inp:
StXRuYNvRuHoaBbvi zXztNwRRuuNNP
```

```
codes.out:
12
2 9 21
1 4 7
1 24 28
```

(Uwaga: W tekście jest ukryty komunikat `\ RuN RaBbi t RuN`". (Ukryty jest tam również komunikat `\RuN HoBbi t RuN`"). Pamiętaj, aby nie wypisywać tego komunikatu do pliku wyjściowego.)

Ocena

Czas działania twojego programu nie może przekraczać 10 sekund. Nie może otrzymać
0 punktów za pojedynczy test.

Podziemne miasto

Jesteś uwięziony w jednym z podziemnych miast Kapadocji. Będąc w ciemnościach znalazłeś przypadkiem plan miasta. Niestety na planie nie jest zaznaczone miejsce, w którym jesteś. Badanie miasta pomoże Ci je znaleźć na tym polega Twoje zadanie.

Plan jest prostokątną siatką jednostkowych kwadratów. Każdy kwadrat jest albo otwartym kawałkiem przestrzeni, króć, jest otwarty i wtedy jest oznaczony literą 'O', albo jest częścią muru i wtedy jest oznaczony literą 'W'. Na planie jest zaznaczony kierunek północny. Na szczycie masz przy sobie kompas i możesz poprawnie zorientować swój plan. Na początku jesteś w kwadracie otwartym.

Wszystko zaczyna się od wywołania bezargumentowej procedury (albo funkcji) start. Możesz badać miasto z pomocą procedur (lub funkcji) look oraz move.

Możesz zadawać pytania w postaci wywołania funkcji look(*di r*), gdzie *di r* oznacza kierunek, w którym spoglądasz, przedstawiony jako jedna z liter 'N', 'S', 'E' oraz 'W', oznaczających odpowiednio północ, południe, wschód i zachód. Zauważ teraz, iż wartość argumentu wywołania *di r* jest 'N'. Odpowiedzią będzie litera 'O', jeżeli kwadrat na północ od Ciebie jest otwarty, zaś 'W' jeżeli jest częścią muru. Podobnie można spoglądać w innych kierunkach i zbierać informacje o innych sąsiednich kwadratach.

Możesz wejść na jeden z czterech sąsiednich kwadratów, wywołując move(*di r*), gdzie *di r* oznacza kierunek kroku wykonywanego w opisany wyżej sposób. Możesz przechodzić tylko na kwadraty otwarte. Próbując wejść na kwadrat będący częścią muru będzie ci to niemożliwe. Do każdego otwartego kwadratu w mieście można dojść dowolnego innego otwartego kwadratu.

Masz znaleźć z pomocą najmniejszej możliwej liczby spojrzeń wywołując procedurę look(*di r*), po której otwartego kwadratu, w którym znalazłeś plan. Zaraz po znalezieniu tego pojęcia musisz go przekazać pomocy wywołania procedury fi ni sh(*x, y*), gdzie *x* jest współrzędną poziomą (zachód-wschód), zaś *y* jest współrzędną pionową (południe-północ) pojęcia.

Założenia

$3 \leq U \leq 100$, gdzie *U* jest szerokość planu, to znaczy długość mierzoną liczbą kwadratów w kierunku poziomym (zachód-wschód).

$3 \leq V \leq 100$, gdzie *V* jest wysokość planu, to znaczy długość mierzoną liczbą kwadratów w kierunku (południe-północ).

Miasto jest otoczone murami, które są przedstawione na planie.

Północno-zachodni róg miasta ma współrzędne (1 ; 1), zaś północno-wschodni ma współrzędne (*U*; *V*).

Wejście

Plikiem wejściowym jest plik tekstowy under.i np.

Pierwszy wiersz zawiera dwie liczby: *U*, *V*.

152 Podziemne miasto

Każdy z następujących V wierszy zawiera wiersz planu w kierunku poziomym. Każdy wiersz składa się z U znaków, a x -ty znak w $(V - y + 2)$ -im wierszu pliku wejściowego podaje informacje o kwadracie planu, mającym współrzędne (x, y) : jest to albo litera 'W' oznaczająca mur, albo litera 'O' oznaczająca otwarty kwadrat. Dane w tych wierszach nie są rozdzielane żadnymi odstępami.

Wyjście

Nie generuje się żadnego pliku wyjściowego. Wynik znaleziony przez Twój program należy przekazać wywołując procedurę `fini sh(x, y)`.

Przykład

under. i np:

```
5 8
WWWWW
WWWOW
WWWOW
WOOWW
WOWOW
WOOWW
WOOWW
WWOOW
WWWWW
```

Można interakcja, kończą się poprawnym wywołaniem procedury `fini sh`:

Interaction:

Start()

Look('N')

'W'

Look('E')

'O'

move('E')

Look('E')

'W'

fini sh(3, 5)

Wytyczne dla programujących w Pascalu

Powinien być napisany w swoim pliku `under.p`:

```
uses undertpu;
```

Ten moduł zapewni Ci dostęp do:

`procedure start`; należy wywołać w pierwszej kolejności

`function look (dir: char): char`;

`procedure move (dir: char)`;

`procedure fini sh (x, y: integer)`; wywołać jako ostatni

Wytyczne dla programujących w C/C++

Powinien być napisany w swoim pliku `under.c`:

```
#include under.h
```

Zapewni Ci to następujące deklaracje:

```
void start (void); /* należy wykonać w pierwszej kolejności */
char look (char);
void move (char);
void finish (int,int); /* wykonać jako ostatni */
```

Utwórz nowy projekt, nazwany `under`, który powinien zawierać Twój program oraz bibliotekę do interakcji, nazwaną `underobj`. obj. Aby utworzyć projekt, należy wybrać z menu `project` opcję `open`, a następnie za pomocą opcji `add` i tem dołączyć plik `under.c` lub `under.cpp` oraz plik `underobj.obj`. W trakcie kompilacji korzystaj z modelu pamięci `LARGE`. (UWAGA: Jest to zmiana ustalenia podanego w Regulaminie Zawodów)

Ocena

Ograniczenie na czas działania programu wynosi 5 sekund.

Aby otrzymać maksymalną liczbę punktów A za test, liczba wywołań funkcji `look` nie może przekraczać ograniczenia M ustalonego przez program ocenający. Liczba M jest większa ($>$) od minimum. W szczególności, M nie zależy od tego, czy kolejno skierunki spooglania jest zgodna, czy przeciwna do kierunku ruchu wskazówek zegara. Jeśli Twój program wywoła funkcję `look` więcej niż $> M$ razy, ale mniej niż $< 2M$ dwa razy M , to możesz otrzymać część punktów. W takim przypadku liczba punktów jest wyliczana zgodnie z następującą formułą (zaokrąglając do najbliższej liczby całkowitej):

$$A = \begin{cases} x - M & \text{gdy } x \geq M \\ 0 & \text{gdy } M < x < 2M \\ x - 2M & \text{gdy } x \geq 2M \end{cases}$$

Jeśli Twój program zachowa się w sposób niedozwolony, to otrzymasz 0 punktów. Niedozwolone zachowania programu w tym zadaniu to:

wywołanie procedury lub funkcji bibliotecznej z niedozwolonym parametrem, np. ze znakiem nie oznaczającym kierunku,

próba wejścia w ścianę

nie przestrzeganie wytycznych.

Jak testować program

Utwórz plik tekstowy `place.txt` zawierający miejsce znalezienia planu. Uruchom program. Obejrzyj wyniki znajdujące się w pliku `result.txt`.

Plik `place.txt` powinien zawierać dokładnie jeden wiersz, w którym zapisano współrzędne (poziomą i pionową) miejsca znalezienia planu. Musisz utworzyć własny plik wejściowy `under.inp`. Plik `result.txt` będzie składał się z dwóch wierszy. W pierwszym wierszu znajdziesz argumenty x i y wywołanej przez Ciebie procedury `finish(x,y)`. Drugi wiersz będzie zawierał komunikat postaci `"You used look nnn times"`, co się tłumaczy na `"Użyłeś look nnn razy"`. Pamiętaj, że służy to tylko sprawdzeniu zgodności twojego programu z biblioteką. Nie ma to nic wspólnego z poprawnością twojego rozwiązania.

Wiaty drogowe

W mieście Dingilville wprowadzono niezwykły sposób sterowania ruchem ulicznym. Siłą skrzyżowania i to jest drogi. Pomiędzy dowolnymi dwoma skrzyżowaniami jest co najwyżej jedna droga. Jedna droga nie łączy skrzyżowania z nim samym. Czas przejazdu każdej drogi jest taki sam dla obu kierunków jazdy. Na każdym skrzyżowaniu jest jedno wiatło, które w każdym momencie jest albo niebieskie, albo purpurowe. Wiatło na każdym skrzyżowaniu zmienia się cyklicznie: niebieskie waci przez pewien okres czasu, a potem purpurowe przez pewien okres czasu, itd. Wolno przejechać drogą między skrzyżowaniami wtedy i tylko wtedy, gdy w momencie ruszania wiatło na obu tych skrzyżowaniach ma taki sam kolor. Jeśli pojazd przyjeżdża na skrzyżowanie dokładnie w chwili zmiany wiatła na skrzyżowaniu(-ach), musisz przyjąć nowe kolory wiatła. Pojazdy mogą czekać na skrzyżowaniach. Masz plan miasta pokazujący:

- czasy przejazdu dla wszystkich dróg (liczby całkowite),
- czasy trwania kolorów wiatła na każdym skrzyżowaniu (liczby całkowite),
- początkowy kolor wiatła i czas (liczba całkowita) pozostający do jego zmiany, dla każdego skrzyżowania.

Masz znaleźć sposób przejazdu w najkrótszym czasie, od zadanego skrzyżowania początkowego do zadanego skrzyżowania końcowego, zaczynając w momencie rozpoczęcia ruchu. W przypadku, gdy istnieje wiele takich sposobów przejazdu, masz podać tylko jeden z nich.

Zadania

- $\frac{1}{2}$ $N \leq 300$, gdzie N jest liczbą skrzyżowań. Skrzyżowania są numerowane od 1 do N . Numery te identyfikują skrzyżowania.
- $\frac{1}{2}$ $M \leq 14\,000$, gdzie M jest liczbą dróg.
- $\frac{1}{2}$ $l_{ij} \leq 100$, gdzie l_{ij} jest czasem przejazdu drogi między skrzyżowaniami i oraz j .
- $\frac{1}{2}$ $t_{ic} \leq 100$, gdzie t_{ic} jest czasem trwania wiatła koloru c na skrzyżowaniu i . Wartości c mogą być B dla koloru niebieskiego i P dla purpurowego.
- $\frac{1}{2}$ $r_{ic} \leq t_{ic}$, gdzie r_{ic} jest czasem pozostającym do zmiany początkowego koloru c wiatła na skrzyżowaniu i .

Wejście

Plik wejściowy jest plikiem tekstowym o nazwie `lights.inp`.

Pierwszy wiersz zawiera dwie liczby: numer skrzyżowania początkowego i numer skrzyżowania końcowego.

156 Wiaty drogowe

Drugi wiersz zawiera dwie liczby: N , M .

Następnie N wierszy zawiera informacje o N skrzyżowaniach. $(i + 2)$ -gi wiersz pliku wejściowego zawiera informacje o skrzyżowaniu nr i : C_i , r_{iC} , t_{iB} , t_{iP} , gdzie C_i ma wartość 'B' lub 'P' oznaczającą początkowy kolor światła na skrzyżowaniu i .

Dalsze M wierszy zawiera informacje o M drogach. Każdy wiersz ma postać i , j , l_{ij} , gdzie i oraz j są numerami skrzyżowań, a l_{ij} dana droga między nimi.

Wyjście

Plik wyjściowy jest plikiem tekstowym o nazwie `lights.out`. Jeśli istnieje sposób przejazdu:

Pierwszy wiersz zawiera czas najkrótszego przejazdu od skrzyżowania początkowego do skrzyżowania końcowego.

Drugi wiersz zawiera opis szukanego sposobu przejazdu - ciąg kolejnych skrzyżowań przez które należy przejechać. W szczególności, pierwsza liczba w tym wierszu będzie numerem skrzyżowania początkowego, a ostatnia numerem skrzyżowania końcowego.

Jeśli szukanego sposobu przejazdu nie istnieje:

Pojedynczy wiersz zawierający liczbę 0.

Przykład

`lights.inp`:

```
1 4
4 5
B 2 16 99
P 6 32 13
P 2 87 4
P 38 96 49
1 2 4
1 3 40
2 3 75
2 4 76
3 4 77
```

`lights.out`:

```
127
1 2 4
```

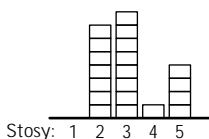
Ocena

Ograniczenie na czas działania Twojego programu wynosi 2s. Nie można uzyskać 0 punktów za pojedynczy test.

Spłyszczanie

W pewnej jednoosobowej grze ustawia się w rzędzie N stosów tak, że każdy z nich zawiera pewną liczbę (możliwość zero) kręków. Zobacz rysunek 1. Stosy są ponumerowane od 1 do N w ten sposób, że stosy 1 i N są na końcach. Ruch w tej grze polega na tym, że gracz wskazuje pewien stos, powiedzmy p , oraz podaje liczbę, powiedzmy m . Powoduje to przeniesienie po m kręków ze stosu p na każdy z sąsiednich stosów. Zobacz przykład na rysunku 2. Stos p ma dwa sąsiadów, $p - 1$ oraz $p + 1$, o ile $1 < p < N$, ma sąsiada 2, gdy $p = 1$, oraz sąsiada $N - 1$, gdy $p = N$. Zauważ, że aby można było wykonać taki ruch, stos p musi zawierać co najmniej $2m$ kręków, jeśli ma dwóch sąsiadów i musi zawierać co najmniej m kręków, jeśli ma tylko jednego sąsiada.

Celem gry jest "spłyszczanie" wszystkich stosów przez przeniesienie liczb zawartych w nich kręków w możliwie najmniejszej liczbie ruchów. W przypadku gdy istnieje wiele rozwiązań, masz podać jedno z nich.

Rys. 1. Pieć stosów z 0, 7, 8, 1 i 4 krękami.

Zadania

Gwarantuje się, że zawsze można spłyszczyć dane stosy w co najwyżej 10,000 ruchów.

$2 \leq N \leq 200$

$0 \leq C_i \leq 2\,000$, gdzie C_i to początkowa liczba kręków na stosie nr i ($1 \leq i \leq N$).

Wejście

Plikiem wejściowym jest plik tekstowy `fl.at.inp`. Zawiera on dwa wiersze.

Pierwszy wiersz: N .

Drugi wiersz zawiera N liczb całkowitych: i -ta z nich jest wartością C_i .

Wyjście

Plikiem wyjściowym jest plik tekstowy `fl.at.out`.

Pierwszy wiersz: liczba ruchów (Oznaczmy te liczby przez M .)

158 Spiszczenie

Każdy z kolejnych M wierszy zawiera po dwie liczby reprezentujące ruch: p i m .

Ruchy muszą być zapisane w pliku wyjściowym w takiej samej kolejności, w jakiej się wykonywały. Tak więc pierwszy ruch powinien być zapisany w drugim wierszu pliku.

Przykład

flat.inp:

5
0 7 8 1 4

flat.out:

5
5 2
3 4
2 4
3 1
4 2

Ocena

Limit na czas działania dla Twojego programu wynosi 3 sekundy.

Aby uzyskać pełną liczbę punktów, A , liczba Twoich ruchów x , nie może przekraczać pewnej liczby B ustalonej przez program oceniający. B nie musi być równe minimalnej liczbie ruchów. W rzeczywistości B jest ustalane na podstawie liczby ruchów pewnej bardzo prostej strategii (unikającej zbędnych ruchów) oraz jednej liczby krytycznej na stosie. W tym zadaniu można otrzymać 16 punktów za pojedynczy test. Punkty, które otrzymasz zostaną policzone jako zaokrąglenie do najbliższej liczby całkowitej wartości określonej następującą formułą

$$A = \begin{cases} 2A(\frac{3}{2}B - x) = B & \text{jeśli } B < x < \frac{3}{2}B \\ 0 & \text{jeśli } x \leq \frac{3}{2}B \end{cases}$$

Pas ziemi

Mieszkańcy Dingiville próbują znaleźć lokalizację dla lotniska. Mają przed sobą mapę. Mapa jest prostokątem siatki jednostkowych kwadratów. Każdy kwadrat jest identyfikowany przez parę współrzędnych $(x; y)$, gdzie x jest współrzędną poziomą (zachód-wschód), a y jest współrzędną pionową (południe-północ). Dla każdego kwadratu podana jest jego wysokość.

Twoim zadaniem jest znaleźć prostokątny obszar (zbudowany z jednostkowych kwadratów) o największej powierzchni (tj. liczbie zawartych w nim kwadratów) oraz taki, że

- roznica wysokości między najwyższym i najniższym kwadratem obszaru nie przekracza podanego ograniczenia C , oraz
- szerokość obszaru (tzn. liczba kwadratów w kierunku zachód-wschód) wynosi co najwyżej 100.

W przypadku gdy jest wiele takich obszarów należy podać jeden z nich.

Zadania

$1 \leq U \leq 700$, $1 \leq V \leq 700$, gdzie U i V są wymiarami mapy. Dodatkowo, U jest liczbą kwadratów w kierunku zachód-wschód, a V liczbą kwadratów w kierunku południe-północ.

$0 \leq C \leq 10$

$30\,000 \leq H_{xy} \leq 30\,000$, gdzie liczba całkowita H_{xy} jest wysokością kwadratu o współrzędnych $(x; y)$, $1 \leq x \leq U$, $1 \leq y \leq V$.

Południowo-zachodni róg mapy ma współrzędne $(1; 1)$, a północno-wschodni ma współrzędne $(U; V)$.

Wejście

Plikiem wejściowym jest plik tekstowy o nazwie `land.in`.

Pierwszy wiersz zawiera trzy liczby całkowite: U , V i C .

Każdy z kolejnych V wierszy zawiera liczby całkowite H_{xy} , dla $x = 1; \dots; U$. Dodatkowo, H_{xy} jest x-ty liczbą w $(V - y + 2)$ -gim wierszu.

Wyjście

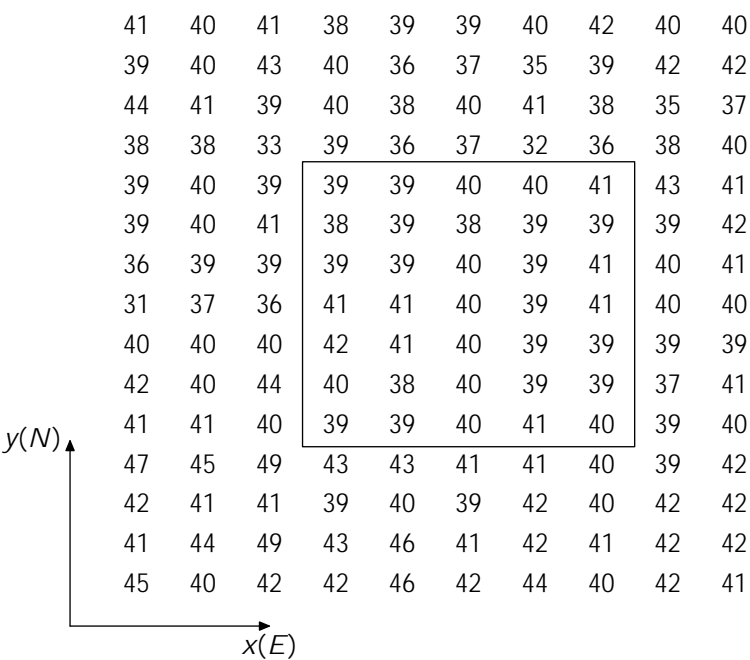
Wynikiem jest plik tekstowy `land.out` zbudowany z jednego wiersza zawierającego cztery liczby całkowite: $X_{\min}$, $Y_{\min}$, $X_{\max}$, $Y_{\max}$. Opisują one znaleziony obszar $[X_{\min}; X_{\max}] \times [Y_{\min}; Y_{\max}]$ ze współrzędnymi jego południowo-zachodniego rogu, a $(X_{\max}; Y_{\max})$ współrzędnymi jego północno-wschodniego rogu.

160 Pas ziemi

Przykład

I and. i np:

10 15 4
41 40 41 38 39 39 40 42 40 40
39 40 43 40 36 37 35 39 42 42
44 41 39 40 38 40 41 38 35 37
38 38 33 39 36 37 32 36 38 40
39 40 39 39 39 40 40 41 43 41
39 40 41 38 39 38 39 39 39 42
36 39 39 39 39 40 39 41 40 41
31 37 36 41 41 40 39 41 40 40
40 40 40 42 41 40 39 39 39 39
42 40 44 40 38 40 39 39 37 41
41 41 40 39 39 40 41 40 39 40
47 45 49 43 43 41 41 40 39 42
42 41 41 39 40 39 42 40 42 42
41 44 49 43 46 41 42 41 42 42
45 40 42 42 46 42 44 40 42 41

Rys. 1. Przykładowe rozwiązanie dla danych z I and. i np

I and. out:

4 5 8 11

Ocena

Ograniczenie czasowe na czas działania Twojego programu wynosi 60 sekund. Nie można otrzymać punktu za pojedynczy test.

Literatura

Poniżej, oprócz pozycji cytowanych w niniejszej publikacji, zamieszczono inne opracowania polecane zawodnikom Olimpiady Informatycznej.

- [1] I Olimpiada Informatyczna 1993/1994, Warszawa{Wrocław 1994
- [2] II Olimpiada Informatyczna 1994/1995, Warszawa{Wrocław 1995
- [3] III Olimpiada Informatyczna 1995/1996, Warszawa{Wrocław 1996
- [4] IV Olimpiada Informatyczna 1996/1997, Warszawa 1997
- [5] V Olimpiada Informatyczna 1997/1998, Warszawa 1998
- [6] VI Olimpiada Informatyczna 1998/1999, Warszawa 1999
- [7] A. V. Aho, J. E. Hopcroft, J. D. Ullman Projektowanie i analiza algorytmów komputerowych , PWN, Warszawa 1983
- [8] L. Banachowski, A. Kreczmar Elementy analizy algorytmów , WNT, Warszawa 1982
- [9] L. Banachowski, A. Kreczmar, W. Rytter Analiza algorytmów i struktur danych, WNT, Warszawa 1987
- [10] L. Banachowski, K. Diks, W. Rytter Algorytmy i struktury danych, WNT, Warszawa 1996
- [11] J. Bentley Perełki oprogramowania , WNT, Warszawa 1992
- [12] I. N. Bronsztejn, K. A. Siemiendiajew Matematyka. Poradnik encyklopedyczny, PWN, Warszawa 1996
- [13] T. H. Cormen, C. E. Leiserson, R. L. Rivest Wprowadzenie do algorytmów , WNT, Warszawa 1997
- [14] Elementy informatyki. Pakiet oprogramowania edukacyjnego, Instytut Informatyki Uniwersytetu Wrocławskiego, OFEK, Wrocław{Poznań 1993.
- [15] Elementy informatyki: Podręcznik (cz. 1), Rozwiązania zadań (cz. 2), Poradnik metodyczny dla nauczyciela (cz. 3), pod redakcją M. M. Syska PWN, Warszawa 1996
- [16] G. Graham, D. Knuth, O. Patashnik Matematyka konkretna, PWN, Warszawa 1996
- [17] D. Harel Algorytmika. Rzecz o istocie informatyki, WNT, Warszawa 1992
- [18] J. E. Hopcroft, J. D. Ullman Wprowadzenie do teorii automatów, języków i obliczeń PWN, Warszawa 1994

- [19] W. Lipski Kombinatoryka dla programistów, WNT, Warszawa 1989
- [20] E. M. Reingold, J. Nievergelt, N. Deo Algorytmy kombinatoryczne, WNT, Warszawa 1985
- [21] K. A. Ross, C. R. B. Wright Matematyka dyskretna, PWN, Warszawa 1996
- [22] M. M. Sysło Algorytmy, WSiP, Warszawa 1998
- [23] M. M. Sysło Piramidy, szyszki i inne konstrukcje algorytmiczne, WSiP 1998
- [24] M. M. Sysło, N. Deo, J. S. Kowalik Algorytmy optymalizacji dyskretniej z programami w języku Pascal, PWN, Warszawa 1993
- [25] R. J. Wilson Wprowadzenie do teorii grafów, PWN, Warszawa 1998
- [26] N. Wirth Algorytmy + struktury danych = programy, WNT, Warszawa 1999

Niniejsza publikacja stanowi wyczerpującą informację o zawodach VII Olimpiady Informatycznej, przeprowadzonych w roku szkolnym 1999/2000. Książka zawiera zarówno informacje dotyczące organizacji, regulaminu oraz wyników zawodów. Zawarto także opis rozwiązań wszystkich zadań konkursowych. Do książki dołączona jest dyskietka zawierająca wzorcowe rozwiązania i testy do wszystkich zadań Olimpiady.

Książka zawiera także informacje o XI Międzynarodowej Olimpiadzie Informatycznej i teksty zadań tej Olimpiady.

VII Olimpiada Informatyczna to pozycja polecana szczególnie uczniom przygotowującym się do udziału w zawodach następnych Olimpiad oraz nauczycielom informatyki, którzy znajdą w niej interesujące i przystępnie sformułowane problemy algorytmiczne wraz z rozwiązaniami.

Olimpiada Informatyczna
jest organizowana przy współdziale

PROKOM
SOFTWARE S.A.

ISBN 83{906301{6{8